

WESTERN ROMAN
LASO
cijena 300d broj 713

VIA

Al Mills:

PAKAO NAD ALTAMONTOM

Al Mills

PAKAO NAD ALTA- MONTOM

VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA

Glavni i odgovorni urednik Milivoj Pašiček
Izdavač: NIŠPRO VJESNIK (v. d. predsjednika
Poslovnog odbora Vjekoslav Koprivnjak) —
OOUR Informativno-revijalna izdanja (direktor
Stevo Maoduš)
Predsjedavajući Savjeta: dr Ivan Krtalić
Adresa redakcije, izdavača i tiskare: 41000 Za-
greb, Avenija bratstva i jedinstva 4
Telefoni: 041/526-099, 515-555 i 519-555
Telex: 21 121 YU VSK
Kolegij redakcije: Berislav Grabušnik (graf. ur.),
Marija Jurela (urednik), Pavle Lugarić (zamjenik gl.
i odg. urednika), Milivoj Pašiček, Biserka Pupavac
(pomoćnik gl. i odg. urednika)
Tisak: NIŠPRO »Vjesnik«, OOUR Novinska rotaci-
ja i OOUR TM

LASO 713

Urednik: Anka Hrastović
Grafički urednik: Ivica Bartolić
Tehnički urednik: Boris Toth
Al Mills: Pakao nad Altamontom
Recenzija: Božidar Stanić
Copyright: VPA

Laso bro 713 izlazi 12. 6. 1987.

u nakladi od primjeraka

I

Jahali su cijele noći i tek u svanuće stigli do cilja.

Pred njima se, izronivši iz jutarnje sumaglice, nalazio Zmijski kanjon, surov prolaz okomitih litica, i tanka nit Fall Rivera. Bilo je svježije, premda još ljeto.

Rijeka se bjelasala pod posljednjim odsjajem mjeseca i zvijezda što su polako gasnule. Tekla je lijeno i pitomo. Kad stignu jesenske kiše, opet će pokazati opaku čud.

Na rubovima Zmijskog kanjona čulo se kotrljanje kamena ispod konjskih kopita, uz dahtanje i stajanje konja i prigušene psovke ljudi.

Konjički odred poručnika Dana Reesa, iz tvrđave Fort Thayer, kretao se naprijed polako i oprezno koliko su to dopuštale prilike. Još samo malo i bit će na cilju.

Prije dva dana odjahali su iz tvrđave da bi sustigli otpadničku skupinu koju je predvodilo Orlovo Pero. Dan prije, indijanski izvidnik Žuti Zub obavijestio je Reesa o njihovom skloništu.

Postavili su logor u Chet Quadeu.

Orlovo Pero bježao je pred »plavim bluzama«. Usput je sijao pustoš, ubijao i palio.

Crveni plamen opet se nadvio nad indijanskom zemljom.

Bila je to još jedna prilika da Rees, taj crvenokosi Irac, pokaže zlu čud, krutost i neumoljivost kad su posrijedi bili crvenokošci.

Na njegovu pjegavom licu ukazao se slavodobitni osmijeh. Pogledao je narednika Westa i uskliknuo:

– Sad ih napokon imamo!

U tom trenutku u njegovim zakravljenim, podbuhlim očima, ukazao se krvoločni plamen. To bi kod svakog izazvalo jezu, ali ne i kod narednika. Bili su iskovani na isti način: puni mržnje prema Indijancima.

– Naredniče! – dodao je promuklim glasom – ujutro idemo u akciju! Obavite sve pripreme!

– U redu, gospodine! – zadovoljno će West.

Znao je što u tim prilikama treba učiniti. Odmah je pozvao skladištara i izdao naredbu da se vojnicima podijeli streljivo i hrana za tri dana.

Još dok se u Fort Thayeru odred poručnika Dana Reesa spremao za akciju, Indijanci, predvođeni Orlovim Perom, već su stigli do Chet Quadea i Altamonta. Razapeše šatore u namjeri da predahnu od potjere. Nisu ni slutili da im je na tragu Dan Rees.

Iznemogli od puta dugog pedesetak milja, crvenokošci su se sporo

kretali. Uspu su im se pridružili žene i djeca što su pobjegli iz rezervata u kojem je vladala glad.

Bilo je to još jedno opterećenje za Orlovo Pero, a prilika da Žuti Zub stigne do začelja kolone i obavijesti Reesa o smještaju njihova logora.

Indijanci su, ništa ne sluteći, upali u klopku.

Na pomolu je bilo novo krvoproliće, još jedan od mnogih krvavih, okrutnih pirova poručnika Reesa, za kojeg je bio dobar samo mrtav Indijanac.

* * *

Pramenovi magle sporo su se i lijeno vukli visovima kad je odred stigao do Altamonte. Na istoku je rudila zora, javljao se krvavi odsjaj sunca, kao predznak pokolja krvožednog Irca i ljudi kao što je narednik West.

Čulo se samo dahtanje konja, zveckanje oružja, psovke i narednja. Onda je Rees opazio indijanski logor.

Bilo je tiho. Neka mrtvačka tišina, koju bi samo katkad prekinulo zdvojno cviljenje i lajanje gladnih pasa. Dok je kroz dalekozor promatrao što se događa u udolici, na licu Dana Reesa ukaza se okrutan, zadovoljan osmijeh.

Prigušenim, drhtavim glasom od uzbuđenja zbog predstojeće borbe, pozove narednika.

— Provjeri da li su ljudi zauzeli mjesta za napad!

Kad se West udaljio da izvrši naređenje, opet podigne dalekozor i pogleda logor.

Sunce se javilo iza planine i crvenim rubinama pokrilo krajolik. Usplamtjelo, crveno u veličini svoga rađanja, bacalo je krvave zrake na indijanske šatore. Ispred njih se počese paliti vatre. Rees je vidio žene, dva-tri ratnika što su šutke, poput

kipova stajali na straži čuvajući mršave konje.

Desetak metara dalje, iza kamena na koji je položio pušku, ležao je Smoky Morgan. Do njega, kao uvijek kad bi čekali da počne bitka, nervozno se meškoltio Jerry Alison.

To čekanje je kidalo živce!

Da sakrije strah i uzbuđenje, jer ga je sve to obuzimalo prije svake bitke, Morgan je stisnutih zuba tupo buljio u logor. Onda se okrenuo Jerryju i procijedio:

— Jerry, budalo budalasta, ako danas izvučeš živu glavu, živjet ćeš stotinu godina. Zašto ti tek sutra prestaje služba u armiji a danas moraš ovdje voditi bitku koja će tom usranom poručniku prirediti takvu uživanciju? Zašto nisi nešto izmislio i ostao u tvrđavi pa sigurno izbjegao metak?

— Zaveži, Morg! — zareži ljutito Jerry Alison.

Nerviralo ga je to Morganovo zloslutno predviđanje. On nije imao ni najmanje volje da ga upravo danas, ovog jutra, pogodi metak ili strijela nekog Indijanca. Doduše, sutra mu završava vojni rok, bit će slobodan kao ptica i širom će raskriliti krila, odlepršati iz Fort Thayera da bi negdje započeo nov život. Sad mu nije potreban posmrtni, zlokobni govor tipa kao što je Smoky Morgan, premda su bili dobri prijatelji.

— Što misliš uraditi kad odeš iz Armije, Jerry?

— Što mislim? Eh, o tome još nisam razmišljao — odvrati Alison i pogleda udesno, gdje se nalazio položaj Dana Reesa. Na njegovu suho-njavom dobroćudnom licu ukaze se mržnja. Prosikće kao čegrtuša, ljutito pljune i reče:

— Gledaj ga, Morg! On je lud! Uživat će u tom pokolju poput kr-

vožednog vuka. Zar netko može biti takav?

– Može ako se zove Dan Rees – odgovori Morgan i pogleda prema poručniku.

– Uz njega je ponovo onaj gadni narednik – doda ljutito Jerry.

– Našla krpa zakrpu! – hukne Morgan i bolje se namjesti.

Jerry Alison se strese od jutarnje hladnoće.

Tog trenutka je Rees prigušenim glasom upitao Billa Westa da li su ljudi na mjestu.

– Sve je spremno, gospodine – iskesi se narednik.

Dan Rees pogleda prema suncu i kimne. Sunčeve zrake udarale su Indijancima u oči. Još jedna prednost da ih iznenada zaskoči i sravni sa zemljom.

Na drugoj strani Smoky Morgan zavrti glavom.

– Žao mi je žene i djece, Jerry. Do vraga i ratnici, ali...

– Zaboravljaš, Morge, tko snosi krivnju da su se odmetnuli – primijeti Alison. – Pitam ja tebe što bi ti uradio da skapavaš od gladi u nekom rezervatu gdje nema ni prokletog tvora kojim bi napunio gladan želudac.

– Imaš pravo, stari moj! – složi se Morgan.

Iza njih, s lijeve i desne strane, na mjestima gdje su se rasporedili vojnici, začuo se zveket oružja. To je bio znak skorog napada i to u Morganu izazove drhtavicu i hladne žmarce što su mu klizili niz kralješnicu. Bilo je svježije jutro, ali Morganu bilo toplo. Košulju mu je probio znoj i osjetio je kako mu se cijedi u oči i peče.

Jerry ovlaži jezikom suhe usne i promrmlja, shvativši kao i Morgan, da se približava trenutak napada:

– Sada će nastati pakao, Smoky! Čuvaj glavu, stari!

– Zaveži! – ljutito se obrecne Teksašanin.

Živci su im bili napeti kao strune. Tako je bilo uvijek prije bitke. Kad se začuje pucnjava, kad meci i strijele počnu fijukati oko glave, nešto se u njima prelomi. Postat će isti Rees. Ubijati će sve što im se nade na putu...

Nije bilo više vremena za razgovor. Tog trenutka, pojavivši se iza grudobrana sa sabljom u desnoj a revolverom u lijevoj ruci, Dan Rees urlikne:

– Naprijed, momci! Juriš!

Nad Altamontom nastade pakao. Ispalivši nekoliko plotuna, nakon čega pojahaše konje, vojnici se spuštise niz strminu. Pucali su kao ludi. Osjećao se oštar miris baruta, čuo se vrisak ljudi žednih krvi, ništanje konja i jauci žrtava.

Ujahaše u indijanski logor sa svih strana i počese sijati smrt. Žene, djeca i ratnici bili su iznenađeni napadom, slobo su se odupirali.

– Ubij! Zakolji! Pali! – vikao je kao sumanut Bill West i vitlao krvavom sabljom.

– Naprijed! Satrite ih! – urlao je Rees vodeći odred kao čopor bijesnih vukova.

U zraku se osjećao sladunjav miris krvi, čuo se vrisak straha, zapomaganje, jauci. Indijanci su padali kao snoplje. Sveopći užas pojačavalo je rzanje i ništanje konja.

Prvi je nalet vojske sve sravnio sa zemljom. U drugom naletu, pošto su bijesnim trzajem vratili konje, odred se uputio istim, krvavim tragom i dokrajčio ono što je preostalo. Onda planuše šatori.

Otpor ratnika bio je brzo savladan. Zamrlo je fijukanje strijela, prestali pucnji...

Nad Chet Quade se spustio oblak užasa i – smrti!

Pojedinim vojnicima to nije bilo

dosta. Ulazili su konjima u šatore i tjerali one koji su pravim čudom izbjegli smrt u prvom ili drugom naletu. Ubijali su bez milosti.

Smoky Morgan i Jerry Alison također su postali dio te krvožedne horde.

Kad se odred nakon bitke skupio, Dan Rees je bio zadovoljan.

– Pokazali smo im, zar ne, naredniče!?

– Jesmo, gospodine. Zadali smo im takav udarac da će ga pamtit – iskesi se West i obriše oznojeno lice.

– Ima li mrtvih, naredniče?

– Tri mrtva i pet ranjenih, gospodine...

Zapazivši da narednik nije sve rekao, Rees ga strogo pogledala i hladnim glasom upita:

– Niste rekli sve, naredniče!

Bill West zbunjeno skinu kapu. Pogladi znojnu kosu i odgovori:

– Među mrtvima nema redova Morgana, gospodine.

– Dobro si pogledao?

– Jesam, gospodine.

Na poručniku licu ukaže se bijes. Krvavim očima pogleda ljude, a nakon toga se njegov pogled zaustavi na licu Jerryja Alisona.

– Hej, ti! Gdje ti je drugar? Pobjegao?

Jerry Alison, kojeg je teško pogodio Morganov nestanak, proguta slinu i oštro odgovori:

– Morgan nije kukavica!

Poručnik ga ošine pogledom, zatim podrugljivo, pogledavši Westa, nastavi:

– Što? Da nije, možda, propao u zemlju ili ispario? Naredniče!

– Da, gospodine?

– Proglašavam Smokyja Morgana dezterterom!

To je bilo previše. Morgan je možda mrtav, izgorio u nekom od tih prokletih šatora, a on se usuduje proglasiti ga dezterterom. Alison

hukne od bijesa, mamuzne konja koji se propne i zaustavi na pola metra od poručnika.

– Ne dopuštam da tako govorite o njemu, poručniče, – zareži Jerry. – On se dosad časno borio i nije prokleti dezterter!

– Ma, je li? – podrugljivo prosiće Dan Rees, dok su mu na vratu gotovo iskočile žile od bijesa, i s mržnjom pogleda Alisona.

– Ti mi se, gnjido ušljiva, usuduješ obraćati ovim riječima?!

Njegova ruka krene prema koricama gdje se nalazio revolver. Zastane na pola puta kad je opazio da Jerry Alison ispod ruke drži pušku. Othukne ljutito, shvativši da je Alison na sve spreman i naglo okrene konja.

– Naredniče! Uhapsite Alisona!

Izrekavši tu naredbu, pojaše nekoliko koraka, zatim se vrati da bi uživao u prizoru hapšenja. Usput, kipeći od bijesa koji je jedva savladao, izusti:

– Znaš li ti, budalo, da smo u ratnom stanju?! Zbog ovog bi mogao pred vojni sud!

Vojnici su ravnodušno promatrali Alisonovo hapšenje.

Za njih je to bilo normalno. Osim toga, nisu voljeli toga suhonjavog čovjeka, koji se uvijek držao po strani kad bi pili i bančili, silovali jadne Indijanke i pljačkali njihove vigvame. Nisu voljeli ni Morgana i zburadim su zadovoljstvom primili vijest da je proglašen dezterterom.

Alison je dopustio da ga West uhapsi. Mirno je predao oružje. Što više, zadovoljno se nasmiješio sjetivši se da će već sutra biti slobodan. Onda će tom prokletom Reesu u lice reći što misli o njemu.

Zabrinuo ga je jedino nestanak prijatelja.

Poručnik Rees je postrojio odred i još jednom pogledao bojište. Na licu mu zablista zadovoljan osmijeh. Pri pomisli da će zbog ovog biti

unapređen, gotovo veselo naredi pokret.

Odred se pokrenuo i počeo penjati uz obronak.

Iza njih ostaše mrtvaci, prepušteni lešinarima koji su jedva čekali, kružeći nad dolinom Chat Quade, da se bace na plijen.

II

Kad se probudio iz nesvijesti, Smoky Morgan najprije osjeti golemu težinu na prsima, bila je kao mora, nešto nepodnošljivo, a pomisao da su ga živog sahranili izazove u njemu jezu i užas. Pokrene ruke i pod prstima osjeti ljepljivu, ljugavu masu a u nozdrvama sladunjav miris krvi.

S naporom otvori oči, kao da je u njima imao prašinu. Glava ga zaboli do nepodnošljivosti, a mutnim pogledom ugleda nebo osuto zvijezdama.

Bio je živ! Živ, ali kao u grobu, jer je svuda oko sebe prstima dodirivao leševe, osjećajući njihovu ukočenost.

U tome za trenutak nađe smirenje. Pomisao da tako izgleda smrt koje se tako bojao više ga nije užasavala. U njemu su vladali mir, tupo i predanost sudbini.

Glava mu je bila velika, poput bačve, samo je u dubini mozga osjećao bolne otkucaje. Spoznaja da je ipak živ dolazila je postupno, kao neki daleki oblak što se pojavljivao nakon oluje ili svjetlo iz tame što ga je okruživala.

Pokrene ponovo ruke i noge i pokuša sa sebe zbaciti taj teški teret. Napokon užasnut shvati gdje se nalazi: bio je pokriven leševima. Prijetiti se zadnjeg juriša kad je u jednom trenutku vidio visokog Indijanca kako mu se baca na leđa da bi ga skinuo s konja i ubio.

Zna samo da je pao pod težinom Indijanca i na zatiljku osjetio tup, bolan udarac tomahawka. Bilo je to

sve čega se sjećao prije nego što je pao u duboku tamu.

Dugo se izvlačio ispod mrtvaca. Oblio ga je hladan znoj, ali poriv samoodržanja i borba za život bili su jači od smirenosti umiranja koju je osjećao prije nego što se probudio iz nesvijesti.

Kad se napokon iskobeljao iz toga krvavog klupka i sjeo, već je svanjivalo. Zar je prošlo toliko vremena od završetka bitke? Od onoga krvavog pira, onoga suludog ubijanja u kojem je i sam sudjelovao.

Postidi se saznanja da je i on, nošen urilikom drugih, sudjelovao u tome. Zgadio se sam sebi, pljunuo iz nutrine gorčinu i sjeo. Pokušao je stati na noge, ali je klonuo.

Gubio je ravnotežu, drhtao od napora, a na noge je stao tek onda kad su se iznad planine pojavili prvi znaci sunca.

Svuda je vladala tišina. Mir smrti. U zraku se osjećao miris krvi i leševa, te opori dim izgorjelih šatora, od kojih su neki još tinjali.

I tada, kad se spremao da pobjegne s toga krvavog razbojišta, kad se u njemu pojavila čudna snaga da se bijegom spasi sa tog mjesta, potraži pogledom konja.

Nije ga je odmah ugledao. Pod rukom tada osjeti skorenu krv, zamršeno klupko kose, oderane kože na potiljku i pođe bez cilja, što dalje od toga užasnog mjesta.

Bitka je odavno prošla. Drugovi su ga ostavili da crkne zajedno s ovim crvenokošcima. To saznanje izazva u njemu gorčinu. Psovao je vojsku, poručnika Reesa, i s tugom pomislio da ga je Jerry napustio.

Zajeca kao malo dijete. Odjednom mu se učini da nije sam, da se ispod jednoga poluizgorjelog šatora pokreće neko živo biće i cvili.

Mnogo se namučio dok nije podigao dio vigvama ispod kojeg se, što je bilo očito, nalazio još netko živ.

Opekao je i prste na drvetu što je

tinjalo, ali je onda iznenađeno bu-
ljio u djevojku koja ga je gledala
preplašeno, kao progonjena zvijer.

Bila je krvava i prljava, s krva-
vom mrljom među bujnim dojnama.
Na rani, koju je pokrivala dlanovi-
ma, već se zgrušavala krv. Njen
grudni koš se podizao s naporom,
uz stenjanje. Gledala ga je poput sr-
ne kad se nade pred lovcem očeku-
jući svakog trenutka da joj prereže
vrat.

Ugledavši iznad sebe bijelca Indi-
janka se trgne kao oparena, poku-
ša se podići i pobjeći, ali klone zbog
gubitka krivi. Gledala ga je tužnim
očima, nemoćna da se pokrene i to
u njemu izazove samilost. Zaboravi
na bol i glad, klekne i podigne joj
glavu u namjeri da pogleda ranu.

S grozom opazi da djevojka u ru-
ci drži nož i pokušava ga njime do-
hvatiti u očajnom naporu da se
obrani.

— Hej! Ostavi taj nož! — proste-
nje on i lako ga istrgne iz njene ru-
ke. — Neću ti ništa! Samo ću ti pre-
gledati ranu.

Prepustila mu se na milost i ne-
milost. Sklopila je oči, usne su joj
bile ispucane i tiho je jecala, nešto
nerazgovjetno mrmljala.

— Sad ću ja, sad... mrmljao je
Smoky i s olakšanjem opazio da ni-
je teško ranjena. Metak iz vojničke
puške prošao je kroz rub dojke ali
srećom nije ozlijedio unutrašnje or-
gane. Kad ju je nježno okrenuo,
opazio je da se putanja metka zavr-
šila u ramenu.

Osjetio je pod prstima oštire i na-
zubljene rubove olova. Zrno se
zaustavilo ispod kože i valjalo ga je
izvaditi.

Dohvati nož što mu je ležao pod
nogama. Tog trenutka djevojka
otvori oči. U njima Morgan pročitao
užas i njemu se učini kao da je re-
kla:

— Ne, nemoj!

Onda ponovo sklopi oči i preda

se sudbini. Smoky po opuštenom ti-
jelu shvati da se onesvijestila. Isko-
risti to da bi izvadio zrno. Dohvati
ga nožem zarezavši kožu i pronađe
ga u krvavom spletu mišića.

Kad je s tim bio gotov, sunce je
već paklenski sjalo i žarilo. Olakša-
no je uzdahnuo. Zatim je osjetio da
mu je glava bistra i da se mora što
prije udaljiti s tog mjesta.

Djevojka je zastenjala. To je bio
znak da se probudila iz nesvijestice.
Da je ostavi, pošto joj je pružio prvu
pomoć?

Ako se Indijanci vrate, pretpo-
stavljajući da je ipak netko preži-
vio, zasigurno će mu s užitkom ski-
nuti skalp. Pomisao na ono što mu
se moglo dogoditi ako što prije ne
napusti to mjesto, izazva u njemu
jezu.

Zanemari te misli opazivši da se
djevojka pokrenula. Uhvatila se pr-
stima za grudi i shvatila da joj je
pomogao. Gledala ga je sa zahval-
nošću.

— Miruj, curo! — reče on oteža-
nim glasom, pa je nježno polegne
po zemlji. — Sad ću ja potražiti ko-
nja!

Jedino ga je konj mogao brzo od-
vesti s ovog užasnog mjesta.

Našao je mršavog zelenka kako
mirno pase u obližnjem gustišu. Na
njegovom ispijenom, mrtvačkim
bliedom licu, ukazao se zadovoljan
osmijeh.

* * *

Jahao je korakom, jer je ispred
sebe stavio djevojku. Na prstima je
osjećao toplinu njenih leđa. U prvi
trenutak krenuo je prema tvrđavi,
a onda se predomislio. Ne, mora
potražiti utočište negdje drugdje da
predahne i izliječi rane.

Uputi se prema poštanskoj stani-
ci Chetope.

Da je nastavio prema Forth
Thayeru, Dan Rees bi ga dobro
izgrdio što je spasio Indijanku. Za

njega su crvenokošci bili smeće i ološ. Vjerojatno ne bi dopustio da joj garnizonski liječnik pruži potrebnu njegu. Možda bi je i zatvorio uživajući kako umire.

Stanica u Chetopi mogla mu je pružiti utočište, a stari Buck Elison pomoći će da zaliječe rane. Nakon toga, kad se pobrine za djevojku i time umiri savjest, nastavit će put prema tvrđavi.

Smoky Morgan jahao je bespućem i pridržavao Indijanku da ne padne jer je izgubila mnogo krvi. Jedva je čekao da ugleda neki izvor, potok ili barem kaljužu u kojoj bi se osvježio, oprao sebe i djevojku da ponovo dobiju ljudski izgled.

Slučaj je htio da je tog jutra iz zatvora izašao Jerry Alison. Najprije se razdužio, skinuo uniformu i olakšano uzdahnuo shvativši da više nije vojnik. Primio je posljednju plaću, skupio tako stotinjak dolara i onim što je uštedio kupio je odijelo, pušku i revolver, a zatim potražio konja.

Oko podneva je izašao iz tvrđave i-uputio se do Altamonta i doline Chet Quade, s nadom da će pronaći prijatelja. Nije se mogao pomiriti s činjenicom da više nema Morgana.

Sreli su se na pola puta, radosni. Na licu Jerryja Alisona ukazao se sretan osmijeh. Udario je Morgana po ramenu i uskliknuo:

– Znao sam da neće grom u ko-prive, da si još živ!

Ugledavši Indijanku, zbunjeno se počeo po neurednoj kosi.

– Hej, gdje si pokupio tu djevojku?

Umjesto da mu odmah odgovori, Smoky stenjući sjaše, ispruži ruke da skine djevojku i preko leđa naredi prijatelju:

– Izvadi iz bisaga nešto za jelo, prijatelju. Imaš li viskija?

– Eh, kuda bih ja bez boce?! – nasmiješi se Jerry i skine bisage,

razveže ih i pruži mu bocu. Morgan popije nekoliko gutljaja i osjeti olakšanje. Pogleda Indijanku i reče:

– Za nju nije »vatrena voda«! Daj joj vode!

Jerry pruži djevojci čaturicu s vodom i zavrti glavom kao da ne vjeruje da netko može biti toliko žedan.

– Hej, ne tako naglo, djevojko!

Opazi na njenim grudima krvavi zavoj što ga je Smoky napravio od košulje. Shvati i da mu je prijatelj ranjen.

– Čini se da si dobio sjekiricom po glavi.

Morgan, koji je imao puna usta suhe govedine, kimne, pa ne odgovorivši pruži poveći komad mesa djevojci, proguta ono što je prožvakao, zalije viskije i hukne.

– Ovo će mi vratiti snagu, stari moj! Mogli bismo do mraka biti u tvrđavi. Hej, što je s tobom, Jerry? Više ne nosiš uniformu!

Jerry Alison kimne glavom.

– Gotovo je s vojskom, prijatelju.

– Ispriča mu posljednje događaje, teško uzdahne i zaključ:

– I kao što rekoh, ja sam stavio točku na vojnički život! Što se tiče tebe, kao što sam ti već rekao onaj te gad proglasio dezterterom. U stanju te je izvesti pred vojni sud. Ti odluči: hoćeš li u Fort Thayer ili...

– Ni za živu glavu. Namjeravo sam baciti sidro u Chetopi i zatražiti od Bucka Elisona da nam liječi rane.

Na Jerryjevu suhonjavu licu ukazao se zadovoljan osmijeh, ali kad je pogledao Indijanku, njegovo se čelo namršti.

– Što ćeš s njom?

Indijanka je gledala u zemlju. Sjedila je podvinutih nogu i Morganu se u jednom trenutku učilino kao da razumije o čemu razgovaraju. Zamišljeno protrlja nos, uhvati se

za potiljak i zastenje od bola.

— Čuj, nisam je mogao ostaviti među mrtvacima, zar ne? Lešinari bi joj zacijelo iskopali oči. Zar taj gad od poručnika nije mogao narediti da mrtvace zakopaju? Da je to uradio, sve bi bilo drugačije.

— Onda bi i ona bila mrtva, Morg! — zamišljeno zavrti glavom njegov prijatelj. Neko je vrijeme zamišljeno stajao a zatim upitao: — Znaš li njeno ime?

Smoky Morgan slegne ramenima i odgovori:

— Do vraga! Nisam je pitao. Učinit ću to sad.

Sagnuo se i sjeo. Pogledao je Indijanku u oči i čekao da ona proguta zalogaj i onda upitao:

— Kako se zoveš?

— Rumena Zora — dopre do nje ga jedva čujno.

U međuvremenu je Jerry dio prtljage stavio na zelenka. Kad je to obavio, okrene se prema Morganu i reče:

— Nju ćemo posaditi na indijanskog ponija, Morg! Ona je lakša od tebe. Moj konj će ponijeti mene i tebe.

No prije nego što su pojahali konje da bi produžili prema poštanskoj stanici, Alison zavrti glavom.

— Čuj, bilo bi dobro da je ostaviš kod Bucka! Imat ćeš s njom nepriлика. I sam znaš...

Morgan ga prekine odlučnim pokretom: — Želim da ozdravi! Čini se da je ona jedina preživjela.

— Dobro, samo sam mislio...

— Zar ćeš i ti s nama, Jerry?

— Aha! — iskesi se bivši vojnik.

— Ja sam slobodan kao ptica na grani. Ali, ako se ti ne vratiš u tvrđavu, izdat će potjernicu da si vojni bjegunac i...

— Zaveži, Jerry! — uzvрати Morgan. — S Armijom je gotovo za sva vremena. Što smo od nje imali? Ni-

šta! Samo glavu u torbi, bezbroj bitaka za hranu i uniformu i ljubav prema domovini.

— Dobro, stari moj! — složi se Alison. — Kad je tako, idemo!

— Zajedno?

— Naravno! Zar nismo prijatelji?

Krenuše prema Chetopi, dva nerazdvojna druga, dva vojnika koje život nije milovao. Premda je svakom bilo gotovo četrdeset na leđima, još su imali dovoljno snage i volje da započnu život.

Putem su malo razgovarali. Zamišljeno su jahali i razmišljali kako će organizirati život. Za njih je taj preokret bio sasvim nov, trebat će im dugo vremena da se na nj priviknu.

Odlučivši da pokušaju pronaći svoj dio sreće, odoše s vrhova Altamona i produžiše prerijom da bi u toj velikoj zemlji našli smirenje i smisao života.

III

Buck Elison bio je jadnik kojem je indijanko koplje prošlo kroz stegno, rastrgalo žile i ukočilo nogu. Više nije bio sposoban za vojsku. Zaradio je skromnu mirovinu, od koje bi mogao crknuti, i da nije dobio mjesto voditelja poštanske stanice u Chetopi, zacijelo bi proklinjao dan kad je stupio u konjicu.

Kad je ugledao stare prijatelje, pa zatim njihove priče, zamišljeno je odmahnuo glavom, pljunuo, protrljao neurednu, čupavu bradu i zašištao:

— Sto puta sam proklinjao onaj dan kad sam stupio u vojsku! Često sam se pitao da li sam bio lud ili sam želio jeftino prodati glavu.

— To se i ja sad pitam — nasmi-
julji se Morgan, pa pogleda Rume-
nu Zoru, koja je stisnutih koljena

sjedila na postelji. Sad je bila prilika da je pažljivije promotri. Vidio je sitno, lijepo lice djevojke od dvadesetak godina, crne kose, crnih očiju i bujnog tijela, što se naziralo ispod poderane i prljave suknje.

– Čuj – okrenu se Bucku koji je upravo s Jerryjem dokrajčio bocu viskija. – Imaš li možda za nju neku odjeću? Gledaj, sva je u dronjcima.

Isluženi vojnik namigne Alisonu, pročisti grlo i odgovori:

– Naći će se nešto, prijatelju. Nego, nešto se previše brineš o toj djevojci. – Kad je opazio da se Smoky namrštio, brzo doda da ga udobrovolji. – Pogledat ću. Možda nešto pronadem.

Izašao je iz prostorije što je mirisala na znoj i dim što je sukljao prema stropu dok se na primitivnom ognjištu pripremao grah sa slaninom.

Jerry je već bio dobre volje, zakriješile mu se oči a lice mu dobilo crvene pjege. Kad se Buck vratio sa starim, izlizanim trapericama, primijetio je Morganu:

– Tebi bi također trebala nova odjeća. Vrijeme je da skineš uniformu ako ne želiš da te dohvati tjeralica Dana Reesa.

– Naći ću ja nešto i za njega – kimne Buck i dobaci traperice Rumenoj Zori nekako prezirno.

– Sad ću te odvesti u drugu sobu! – reče Morgan Indijanki. – Svuci te prnje i obuci ove hlače i bluzu!

Ona ga posluša. Kad je za njom zatvorio vrata, upravo je Buck govorio Alisonu:

– Mislim da bi za tebe bilo najbolje da preuzmeš mjesto šerifa u Coffeyvilleu. Što se tiče Morga, stvari stoje malo drugačije. Hej, Morg! Upravo kujemo planove. Tvoj prijatelj bi želio da se zaposli. Baš jučer, vraćajući se iz Elk Cityja, gra-

donačelnik obližnjeg grada reče mi da traže šerifa. To bi odgovaralo Alisonu. To je miran grad i...

– Ne kažem da ne bi – prekine ga Jerry i pogleda Morgana – ali što će biti s njim? Pa s djevojkom?

– Za mene ne brini, Jerry! Razmišljao sam ja o tome. Sjetio sam se Billija Smitha, ako se sjećaš, staroga tropera koji živi u šumama Velikog Manitua...

– Da to nije onaj kojeg si spasio kad su mu Indijanci željeli skinuti scalp? – prekine ga Jerry pitanjem.

– Jest, upravo on.

Ispriča taj događaj i Bucku, pa zaključise da bi bilo najbolje da ga potraži.

– Tamo bi, ako to već želiš, mogao odvesti i Rumenu Zoru. Time bi na kratko vrijeme zameo trag. Kad se slegne prašina, mogao bi se vratiti u Coffeyville da se dogovorimo kako ćemo dalje.

– A mogao bi se – nasmiješi se Buck – u međuvremenu i oženiti. Čuj, mala nije loša!

– Zaveži, Buck! Vidiš i sam u kakvom sam govnu, a ti...

– No dobro, dobro! Nemoj se odmah uvrijediti. Ali i dalje smatram da biste se već morali srediti. Već ste posijedili, četrdeseta vam je, ako se ne varam, na vratu.

– Meni je četrdeset prva – promrmlja Morgan.

Kad je večer bila gotova, Smoky potraži Rumenu Zoru i odnese joj tanjur graha i vrč kave. Bio je ugodno iznenađen kad ga je dočekala obučena u traperice i izbljedjelu bluzu. Iznenadila ga je i na drugi način. Miješajući jezik svog plemena i engleski, rekla je:

– Bijeli čovjek dobar prema siromašnoj indijanskoj squow. Kako Rumena Zora njega zove?

— Kako da me zoveš? — ponovi on zamišljeno i počeo se zbunjeno po kosi.

— Ah, ja se sjetim! On biti Sijedi Dobri Čovjek! Ja tebe tako zove.

— Zovi! — nasmiješi se on i pokaže jelo. — Hajde, večeraj! Bit ćeš jača.

Međutim, nije dotakla jelo. U njenim se očima pojavi pritajena tuga.

— Sijedi Dobri Čovjek ostaviti Rumenu Zoru! Ja čujem tako govoriti. Ja tužna jer nikoga nema.

— Hej, ne cmizdri! — zbunjeno će Morgan. — Neću ja tebe ostaviti dok ne ozdraviš. Kad budeš mogla potrčati kao srna, onda ćeš se vratiti svojem plemenu.

Zavrtjela je tužno glavom i Smoky ugleda u njenim očima suze. Ispunila ga neka nježnost, davno zaboravljeni osjećaj.

— Imam tamo, u planini, prijatelja! Povest ću te k njemu. Kad ozdraviš, bit ćeš opet među svojima.

— Ja nikoga nemam! Ja bez Orlovog Pera. Moj otac otputovao u vječna lovišta. Njega ubile »plave bluze«. On veliki poglavica! Pri spomenu »plavih bluza« u njenim očima zaiskri mržnja. Pitao se mrzi li i njega, jer je potegla nož kad joj je pokušao pomoći.

Možda ga je prije mrzila, no sad je u njenom pogledu samo izraz nemoći i zahvalnosti. Saznanje da je spasio kćerku Orlovog Pera ipuni ga zadovoljstvom. Ponajprije zato što je bila žena, a zatim iz poštovanja prema hrabrom crvenom ratniku.

O njemu su u tom dijelu Divljeg zapada kružile legende zbog izuzetne hrabrosti, ali i krvoločnosti. Ono što su radili bijeli doseljenici i vojska, bilo je dopušteno, a ako je Indijanac želio obraniti slobodu i svo-

ja vjekovna lovišta, ako se suprotstavljao bijelcu, to je bio grijeh.

Kakva besmislena situacija! Zar sve ono što je vidio i doživio, u čemu je sudjelovao, služi na čast bijelom čovjeku? Zašto, do vraga, nitko nije razumio te crvenokošce?

Teško breme u prsima i ogorčenje koje je želio izbaciti iz sebe stegnu ga u grlu.

— A sad pokušaj spavati — reče Rumenoj Zori i vrati se drugovima.

* * *

Proveli su samo tri dana u poštanskoj stanici a zdravstveno stanje Smokyja Morgana i Rumene Zore znatno se popravilo.

Jerry se pripremao za put u Coffeyville.

Pomagao je Elisonu da otprati poštanske kočije, zajedno su mijenjali konje, zajedno pili i razgovarali o uspomenama. Dan uoči odlaska, dok su sjedili pri ručku, odjednom su u dvorištu začuli rzanje konja. Ništa neobično jer ih je desetak bilo u koralu pripravnih da zamijene one koji su vozili poštansku kočiju. Međutim, Buck je bio uznemiren.

— Netko je napolju, momci! — rekao je promuklim glasom i krenuo prema vratima.

Nisu obraćali pažnju na njegove riječi. Jerry je upravo govorio da ga ne veseli posao šerifa i da mu je dosta oružja.

— Ne znam — rekao je zbunjeno — kako da se postavim prema lopovima.

— Barem je to lako, prijatelju. Potegneš pucaljku, oni dignu ruke u zrak i onda ih odvedeš u zatvor. — Nasmijao se glasno.

— Lako se tebi smijati — prekori ga prijatelj. — Ti ćeš za osam dana loviti divlje zvijeri, oderati ih, sušiti kože i prodavati ih i brzo se obogatiti. Ja ću vjerojatno otegnuti papke

a da mi se ne ispuni san o ranču. Hej, zar nisi i sam rekao da bi želio imati ranč?

– O, jesam! I još ga želim – složio se Morgan. – No za ranč treba mnogo novca, stari moj!

U razgovoru ih je prekinula svađa koja se čula napolju. Morgan pogleda Jerryja, ustane i uputi se prema vratima.

– Da vidim što se događa – reče glasno i naglo zastane. Pokušao je zatvoriti vrata, ali nije uspio. Našao se pred uperenim pištoljem i pred bradonjom, čije se lice sjajilo od znoja, a obraze nagrdio ružan dubok ožiljak.

– Stani mirno! – začuje prijeteći glas i naglo stane.

– Ni makac! Inače ću ti prosuti crijeva! – opomene ga bradonja.

Bio je zatečen, iznenađen i bez oružja. Kad je pogledao preko njegovih leđa da vidi što se događa, opazi Bucka kako nepomično leži na zemlji. Dva muškarca pokušavala su se dočepati Rumene Zore, koja se popela na sjenik i branila se vilama.

– Ti smrdljiva, prljava indijanska kujo! – vikao je onizak, krivonog čovjek i nastojao je dohvatiti. Drugi se grohotom smijao, požurivao ga i mrmljao:

– Ako je uhvatiš, bit ćeš prvi na redu! Uhvati je, Jack!

Ukočen, blijed i prepušten na milost i nemilost čovjeku što ga je svakog trenutka mogao ubiti, Smoky Morgan je počeo grozničavo razmišljati. U stanici se nalazio Jerry. Ako izide neoprezno kao on, bit će također na meti tog bradonje, čije su oči suludo plamtjele.

– Ima li još koga u stanici? – upita napadač.

Morgan odmahne glavom i pomisli kako bi na vrijeme upozorio pri-

jatelja. Oblize suhe usne, a ponovo osjeti bol u potiljku.

– Nema nikoga! – urlikne. – Što želite? Pustite tu jednu djevojku na miru!

Povik je bio glasan. Mogao ga je čuti Jerry i bilo bi dovoljno da izađe na drugi izlaz i da im se nađe iza leđa. Morgan počne nesuvislo micati usnama kao da moli. Onda shvati da je Alison zacijelo naslutio opasnost.

Nije se poput njega glupo pojavio na vratima, i ako ga ne vara predosjećaj, uskoro će biti spašeni.

Sa zebnjom je promatrao zadnje pokušaje Rumene Zore da se obrani od napasnika. Već su je uhvatili za noge i vukli dolje u namjeri da je siluju. Čuo je njihovo životinjsko dahtanje i vrisak djevojke, vidio je zlurado cerekanje na licu bradonje koji je odjednom podigao revolver da ga ubije, kao što je ubio i jadnog Bucka.

Već je vidio kako njegov kosmat prst povlači otklonac. Sklopio je oči i čuo pucanj. Nije pao. Nije osjetio udarac metka, ali je vidio kako bradonja glavinja hvatajući se za prsa.

U barutnom dimu, što se polako razilazio, vidio je Jerryja. Odjekne još jedan pucanj, koji dokrajči ranjenoga bradonju, a zatim se cijev puške pomakne prema napadačima koji su blijedi i prestrašeni tražili milost.

Ne, u očima Jerryja Alisona nije bilo milosti! Odjeknula su još dva pucnja i napasnici su, grčeći se u samrtnom hropcu, zagrebli zemlju. U tri – četiri koraka Alison jurne prema Bucku Elisonu, okrene ga na leđa i opazi da je živ.

– Morg! – poviče. – Pomozi mi da ga odnesemo u stanicu!

– Da li je živ?

Jerry kimne. Ponesoše prijatelja

u kuću. Slijedila ih je Rumena Zora. Glavinjala je kao pijana, klecala i srušila se pred vratima.

– Pobrini se za Bucka! – reče Smoky. – Pogledat ću što je s djevojkom.

. Našao ju je pred vratima, nježno je podigao i unio u kuću. Ponovo je na prsima osjetio otkucaje njenoga preplašenog srca.

Dok se bavio oko djevojke, Jerry je pregledavao Bucka. Metak ga je okrznuo po glavi, po sljepoočnici, i zbog toga je pao kao pokošen već od prvog metka koji je prema njemu ispalio bradonja.

– Htjeli su konje – prostenje Buck Alison i uhvati se za glavu.

– Lezi! Čini se da te je metak samo okrznuo – primijeti Alison i zagleda se u ranu.

– Ma, to je samo ogrebotina, prijatelju – reče Buck i podigne se s klupe. Neko je vrijeme sjedio držeći glavu rukama, a onda se nasmiješi blijedo: – Tvrda je moja glava, Jerry! Ne mogu oni samo tako starog Bucka.

Smoky je bio zabavljen Rumennom Zorom i sada s olakšanjem opazi da je s Buckom sve u redu. Djevojka je polako dolazila sebi. Smoky pogleda prema Alisonu i reče:

– Reagirao si kao što sam i očekivao.

– Naravno! Kad sam začuo tvoj glas, odmah sam znao da nešto nije u redu – zadovoljno će prijatelj.

– Je li ti dobro, Buck? – zapita Morgan.

– Jest – prostenje Alison i ustane. Malo zatetura, ali se ipak održi na nogama. Onda pode prema vratima.

– Da vidimo s kime smo imali čast – promrmlja. – Čini mi se da sam te njuške vidio na potjernici u šerifovoj kancelariji u Elk Cityju.

Ustanovilo se da je imao pravo. Pažljivo ih je razgledao, a onda iza sebe opazi Jerryja i hukne:

– Dobar posao, šerife! Ispit si položio! Ne zvao se ja Buck Alison ako ne budeš bogatiji za tristo dolara.

– Kako to misliš? – upita zbunjeno Alison.

Stari se počese po glavi.

– To je banditska trojka iz okoline Elk Cityja! Tamo je žarila i palila. Svi su ucijenjeni. Shvaćaš li sad, Jerry?

– Neka me grom ubije... – zbunjeno će Alison i vrati se u stanicu da o svemu obavijesti Morgana.

IV

Imali su dovoljno konja da odjašu iz Chetope: njih dvojica jednog za jahanje a drugog za teret, a Rumena Zora indijanskog ponija. Oprostivši se od Bucka, oporavljeni njegovom dobrom hranom, rastali su se kod Seammona. Kao po dogovoru, natmurena izgleda, bez mnogo riječi, rukovaše se.

Bio je to prvi rastanak u posljednjih pet godina. Teško ih se dojmio, jer su u tom vremenskom razdoblju dijelili dobro i zlo. Pomisao da im se tu, na okuci Seammona, razilaze putovi, bila je gorka i pratila ih je tih desetak milja.

– Morg, bilo mi je drago što sam s tobom drugovao! – rekao je Jerry sa žalosnim prizvukom u glasu. – Tko zna kad ćemo se opet vidjeti. Ja...

– Ne tako tmurno, prijatelju – osmijehne se Smoky. – Neće svijet propasti što se privremeno rastajemo. Naši se putovi samo privremeno razilaze. Vidjet ćemo se, druže!

Stajali su jedan prema drugom, tapšali konje po sapima i pomalo sjetno gledali jedan drugome u oči.

– Eh, da sam barem ja na tvojem mjestu! – uzdahne Morgan. – Kad stigneš u Coffeyville, tebe će doče-

kati kao heroja. Eto, uništio si tu banditsku trojku, pokupit ćeš nagradu i ako te i dalje bude pratila sreća, eto ranča!

— Zaveži, Morg! — prekine ga prijatelj tmurnim glasom. — Doduše, Buck je kočijom poslao mrtve bandite, ali se nimalo ne veselim živjeti u gradu. Kako ću ja, do vra- ga, s ljudima? Ja, stari vojničina. Što se tiče herojstva, to je govno. Pi- tanje je, premda mi je slučaj pomo- gao da ih pobijem, hoće li me pri- hvatiti kao šerifa.

— Ne budali, stari moj! Boljeg ne bi našli na cijelom Zapadu. No, što čekaš? Gubi mi se ispred očiju!

No Smoky je i dalje stajao. Onda Jerry potjera konja prema Rume- noj Zori, pogleda je, nasmiješi se i promrmlja:

— Pazi na Sijedog Dobrog Čovje- ka!

Kad se okrenuo, Morg je gledao u daljinu. Onda Jerry stane iza nje- ga i upita:

— Kako ću znati da si se sredio? Možeš li mi nekako javiti?

Morgan zamišljeno kimne gla- vom.

— Dobit ćeš vijesti preko Billa Smitha! — Zatim pljune i potjera konja.

Krenuše svatko na svoju stranu, sa željom da se ponovo sretnu.

* * *

Kao što je rekao Buck Elison, Jer- ry je u Coffeyvilleu dočekan sveča- no. Kad su građani doznali da je u njihov grad stigao Jerry Alison i odsjeo u hotelu »Clarion«, svi su že- ljeli vidjeti junaka što je smrsio konce opakom Robertu Stewartu, Clayu Brazosu i Glennu Cliftonu.

Fred Jamies, gradonačelnik Cof- feyvillea, osobno ga je pozdravio i svečano pozvao da iz gradske bla- gajne podigne nagradu.

— Takav bi nam šerif trabao! — uzdahnuo je i upitno pogledao su-

honjavoga, dugog čovjeka, što se sa- mo zbunjeno osmjevivao nenaučen na sve te počasti.

— Što, nemate šerifa? — upitao je tobože začuđeno Jerry.

Jaimes zavrti tužno glavom.

— Kad bi oni koje smo imenovali dočuli da se u okolici klati banda Claya Brazosa, brzo bi predavali značku i odmaglili. A grad, kao naš, koji se razvija jer je prije nekoliko mjeseci dobio i željezničku prugu, mora imati šerifa.

Na trenutak je zašutio, ovlažio je- zikom usne, istaknuo pozamašni tr- buh i lukavo pogledao Jerryja. To je Alisona uvjerilo da je Buck opet imao pravo. Trebao je samo izustiti jednu riječ i oni bi mu na prsa br- že-bolje pričvrstili šerifsku zna- čku.

— Hoćete li, gospodine Alison, razmisliti o mojim riječima? — pi- tao je gradonačelnik i pozvao ga da s njim uđe u gradsku vijećnicu, gdje će mu blagajnik isplatiti nagradu.

Zadovoljan dočekom i razvojem stvari, Jerry Alison s tugom pomisli kako bi Morgan bio zadovoljan da stane s njim rame uz rame i brani zakon u tom lijepom gradiću.

Na pomisao da bi mogao biti nje- gov pomoćnik, zadovoljno se osmi- jehne i shvati da se prema njemu smiješi život.

Dokle?

V

Jahali su već nekoliko dana, pro- lazili kraj rančeva, farmi i usput pi- tali za put koji će ih dovesti do sta- roga Smitha. Bili su umorni i jedva su čekali trenutak kad će se pred njihovim očima ukazati snježna ku- pola Velikog Manitua.

Upućivali su ih na sjever, prema tamnom spletu šuma što su se crni- le u daljini i protezale unedogled, tajanstvene i daleke.

— Billy je ovuda prošao prije mjesec dana! — rekli su.

– Bio je nakresan kao daska. Zašto ne? Pa živi kao pustinjač u tim šumama!

Kad su se popeli na prve obronke velike planine, Rumena Zora se jedva držala na konju. Doduše, rana joj je lijepo zacijelila, ali...

– Jadnice! Pa ti više ne možeš izdržati – reče nježno Morgan i prekori se što je požuruje. Premda je ona bila samo žena, ipak je sve dotad dobro podnosila putovanje.

– Eno, tamo kod onog cedra ćemo se ulogoriti – nastavi on i toplo je pogleda.

– Sijedi Dobri Čovjek neka ne žali crvenu squow – reče ona. – Ja moći izdržati. Ja ne slaba bijela žena.

O, da! Bila je jaka i bilo je trenutak kad joj se doista divio. Tako je bilo i sad. No i on je osjećao umor. Bilo je vrijeme da odmori kosti, a i u konja je zapazio iscrpljenost.

Zaustavili su se ispod tog cedra. Učinilo im se da je veoma blizu, ali do njega su jahali još desetak, a možda i više milja. Stajao je ondje goleme, široke krošnje, i štitio ih od sunca što je neumoljivo pržilo s nebeskog svoda.

Srećom, usput su napunili čuturice i imali su dosta hrane kojom ih je opskrbio Buck. Ovaj im je odmor dobro došao.

Istimarili su konje i pustili ih da pasu travu, a prvi put se Rumena Zora pobrinula za jelo. Bio je to nekakav indijanski specijalitet, ali veoma ukusan i izdašan.

Jeli su šutke. Dan je polako umirao. Sunce se bližilo zapadu i uskoro su prve zvijezde zatreperile na svodu.

Morgan se pitao kreće li se putom koji će ga dovesti do starog trapera. Kad uđe u šumu, u taj plet raslinja, bit će mu teško pronaći njegove tragove.

– Kad stignete do kanjona Mrтваčka glava i ugledate stijenu slič-

nu lubanji, krenite lijevo! Tu se nalazi bistri potok i Smithova koliba.

Tako su govorili oni koji su znali za njegovo prebivalište. Dobiti ih kao vodiče, bilo je teško.

– Žalimo! rekoše. – Baš žigošemo stoku za prodaju.

Zbog tog je Morgan bio zamišljen.

Prije nego što je usnuo, dugo je gledao zvijezde, osluškivao zvukove noći i neobičnu živost u travi i grmlju. Čuo je i mirno disanje Rumene Zore. Ležala je nekoliko koraka dalje, zgrčena, kao da se sprema na skok. Bilo je dovoljno da joj priđe i ona bi mu se bacila u zagrljaj.

S tugom pomisli na žene koje je poznavao iz salúna i poneku vojničku drolju što bi stigla u Fort Thayer. Trebala mu je žena.

Još je u njemu tinjala želja, ali ne po ovu cijenu, iz zahvalnosti. Do vraga! Zar računa da će je dobiti na svoje lijepo lice?! No! Bio je, tako je barem smatrao, ružan kao đavo.

– Sijedi Dobri Čovjek ne može spavati? – čuo je više kao zaključak nego kao pitanje Rumene Zore. Slijedio je zatim uzdah koji ga uznemiri pa on sakrte glavu u gunj i osjeti kako mu krv ulazi u svaku žilicu.

Ujutro ih je probudila rosa. Na ovoj visini, dok se prosijavala pod zracima sunca, izgledala je poput biserja.

Rumena Zora drhtala je od jutarnje hladnoće. Izgledala je svježije i poželjno, pa Morgan okrene glavu. Onda nešto promrmlja i sagne se da pripali vatru.

U podne su bili visoko u planini! Ispod njih, daleko i poput mora prostirala se prerija. Trava se njihala poput valova i to u Morgana izazove daleku čežnju za ravnicom. Nije volio planine, to kamenje što se noću hladilo od danje jare i pucketalo.

Šuteći je pružio djevojci vrč s ka-

vom, osedlao konje i odjednom shvatio da su na cilju.

Pred njima se ukazala lubanja, što se cerila tako da ga je podišla jeza.

Uzjaše konja, potjera ga i iz svega glasa počne vikati:

— Hej, Smithe! Billy Smithe! Čuješ li me, Billy Smithe?!

* * *

Zadovoljan razvojem događaja, Jerry Alison obećao je Fredu Jamiesu da će mu sutradan odgovoriti hoće li prihvatiti mjesto šerifa. Gradonačelnik je bio zadovoljan, pogotovo kad mu je još istog dana, po sucu Elvisu, Buck Elison poručio da je to pravi čovjek za Coffeyville.

Sudac se vraćao sa službenog puta iz Elk Cityja. Dok je čekao da vozač kočije kod Chetopa promijeni konje, razgovarao je o tome sa starim, sad već bivšim vojnikom.

— On vam baš treba, suče! Pošten je čovjek! Pet godina je služio u konjici i zna rukovati oružjem. Ubio je Brazosa i njegove ortake i na vama je da mu stavite šerifsku značku. Naravno, uz pristojnu plaću.

— Nemam ništa protiv, Buck! — složio se sudac. — Naprotiv!

Tako je Alison uz gradonačelnika imao još jednog čovjeka koji će ga podržati da dobije to mjesto.

Jerry se dobro odmorio, a zatim krenuo u razgledavanje grada.

Sudeći po onome što je vidio, pred Coffeyvilleom je bila lijepa budućnost. Okolica je bila plodna, zemlja dobra za farmere, a rančeri su raspolagali bujnim pašnjacima.

Prošao je grad uzduž i poprijeko, izazvao znatiželju u prolaznika jer je bio stranac, i laganim korakom se vraćao prema restoranu gdje je namjeravao večerati.

Bio je još dan ali se sunce već uhvatilo rubova Velikog Manitua.

Postalo je svježije nakon dnevne zapore. Ulice su već oživjele i ispunile se prolaznicima. Dok je tako koraćao, nije obraćao pažnju na viku što je dolazila sa dna ulice. Doduše, vidio je oblak prašine, ali ne ono iza njega, pa je iznenađeno zastao i nastojao da sazna što se događa.

Ubrzo mu je bilo sve jasno.

Više po zraku nego što je, reklo bi se, doticala tlo, letjela je lagana kočija koju su vukli pobješnjeli i preplašeni konji. Na sjedalu, grčevito držeći u rukama uzde kako bi obuzdala taj bijesni galop, sjedila je žena. Unatoč svim nastojanjima, nije uspijevala preuzeti kontrolu i bilo je više nego očito da će ubrzo doći do nesreće.

U Jerryjevim se žilama sledila krv kad je iza nje opazio dvoje djece: djevojčicu i dječaka, koji su prestrašeno vriskali i plakali.

Nitko od prolaznika nije smogao hrabrosti da kočiju zaustavi i spasi te jadnike od katastrofe.

Jerry Alison se u dva-tri duga koraka stvorio na ulici i bacio se na pobješnjele životinje. Nosile su ga u oblaku prašine. Trebalo mu je dosta muke i napora dok nije ridana uhvatio za gvalje, trgnuo naglo o glavnom i skrenuo mu glavu u stranu. Konj je bolno zarzao, ali je njegov galop jenjavao, kao i u zelenka što je jurio pokraj njega.

Kad se oblak prašine slegao, prisutni su vidjeli Alisona kako još umiruje konje, gladi ih po sapima i nešto im govori. Zatim je stresao sa sebe prašinu, sagnuo se da uzme šešir i šuteći krenuo niz ulicu.

— Hej, gospodine! — začuje iza sebe drhtavi povik.

Lagano se okrene i shvati da ga to zove žena što je stajala na kočiji držeći djecu koja su zabila glave u njeno krilo.

– Da, gospodo? – upitno će i ravnodušno Jerry.

– Molim vas pridite bliže – žena će uzdrhtalim glasom i počne umirivati djecu, čekajući da se Jerry približi kočiji. Kad je Jerry prišao i skinuo šešir da je pozdravi, ona se nasmiješi.

– Hvala vam, stranče, što ste zaustavili konje!

– Bila je to sitnica, gospodo.

– Sitnica!? – ponovi ona i prezirno pogleda gomilu skupljenu oko kočije. – Pih! Za vas možda sitnica, ali, koliko vidim, nitko od prisutnih muškaraca nije imao hrabrosti da zaustavi konje.

Nije znao što bi joj odgovorio. Bio je zbunjen, pogotovo zbog tog lije-pog, nježnog lica i smeđih očiju koje su ga zahvalno promatrale.

– Kako se zovete, stranče? – upitala je sad već zvonkim, nimalo preplašenim glasom, premda je još bila blijeda.

Jerry Alison se sad nasmiješi.

– Jerry Alison, gospodo.

Gledala ga je znatiželjno i nesvjesno milovala dječicu po kosi, a onda se trgla i pokazala mjesto kraj sebe.

– Još sam preplašena! Da li biste nas mogli odvesti do ranča »Potkovica«? Znate, sva dršćem i...

Jerry pogleda prema suncu i ocijeni da nije kasno. Kimne, nasmiješi se djeci, popne se na kočiju, prihvati uzde i pucne jezikom. Konji, s kojih se dizala para i pjena, poslušno krenuše.

– Doista sam se preplašila kao nikad u životu! – začuje Jerry kraj sebe njen zvonki glas. – Odnedavno ste u gradu? – upita ona. Zatim kao da se prekorača doda:

– Oh, oprostite! Ja stalno govorim a nisam se predstavila. Ja sam Mary Lou, vlasnica ranča »Potkovi-

ca«. Još jednom hvala, gospodine Alison!

– Ma ništa. Drago mi je što sam pomogao.

Dječak, koji se stidljivo držao Maryne suknje, dodirne djevojčicu i reče:

– Betty. Da nije bilo ovoga gospodina, tko zna što bi se s nama i bakom dogodilo.

Začuvši riječi »baka«, Jerry krajičkom oka pogleda ženu i začuđeno podigne obrve. Nije izgledala kao baka. Naprotiv, bila je njegovih godina.

* * *

Ranč »Potkovica«, koji se nalazio nekoliko milja od grada, bio je dobro vođen posjed. U Koralima se nalazio veći broj konja, a na obližnjim brežuljcima i pašnjacima pasla su krda stoke.

– Uzgajate i konje, gospodo? – upita Jerry.

Mary Lou kimne.

– Da, gospodine Alison! Zapravo, time je započeo moj pokojni muž... Nastojim da za taj posao zainteresiram zeta, ali...

Nije nastavila i Jerry shvati da nema baš najbolje mišljenje o zetu. »Da bi to nekako opravdala, ona nastavi:

– Nastojim kod svojeg zeta pobuditi zanimanje za konje, ali mu to nije ni na kraj pameti. Znate, moj muž je veoma volio konje, ali su mu oni došli glave. Dok je hvatao divljeg pastuha, on mu je slomio vrat.

– Da, mustanzi su veoma opasni!

– kimne Jerry. – Međutim, čini mi se da vaš zet griješi. Konji su, koliko znam, ponovo na cijeni!

Mary Lou se nasmiješi.

– Da, kupuje ih vojska da bi uništavala te jadne Indijance!

Kad su stigli na ranč, već je bio

sumrak. Pojavile su se prve zvijezde. Dočekao ih je nizak, krivonogi kauboj, kojeg je Mary zvala Bill.

— Kad završiš s konjima — reče mu ona — dođi u kuću da nešto popiješ. Ispričat ću ti kako je ovaj čovjek, između desetak uvaženih dgentlmena u gradu, jedini imao hrabrosti da zaustavi preplašene konje.

— Zaboga! — usklikne prestrašeno starčić. — Zar vam nisam govorio da ostavite zelenka na miru? On je, dao bih ruku u vatru, izazvao taj cirkus!

— Sada je gotovo. Idemo, gospodine Alison! — reče Mary i toplo ga pogleda.

Zatim prihvati djecu za ruke, pa ih povede prama kući pred kojom se nalazila figura neke žene.

— To je moja kći Betty! — reče usput Mary.

— Betty, srce! Da znaš što se dogodilo... Oh, bilo je užasno! — Zatim joj je u nekoliko riječi sve ispričao i predstavi Alisona. — Ovaj džentlmen bio je hrabar i spasio nas.

Izgovorila je to s uvažavanjem, što Jerryja posve zbuni. On skine stetson i nakloni se Betty.

— Veoma sam vam zahvalna, gospodine! Uđite u kuću!

Betty je bila nježna, krhka ženica velikih i krupnih očiju. Djevojčica, koja je za njima veselo skakutala, bila joj veoma slična.

Uz večeru što je slijedila poveo se razgovor. Mary je bila veoma znatiželjna žena. Netremice, tako da mu već bilo gotovo neugodno, promatrala je toga pristalog Teksašanina i tko zna koji put pitala:

— Kažete, ostat ćete u našem gradu?

— Da, gospodo.

Dok su tako razgovarali, Jerry se nije mogao oteti dojmu da o nečem razmišlja. Čelo joj je bilo nabrano,

a onda se ipak dosjetila gdje je čula njegovo ime.

— Baš sam šašava! Pa vi ste onaj čovjek što je sredio Brazosa i njegovu bandu!

Jerry Alison porumeni, ali se ipak nasmiješi i kimne.

— Znate, htjeli su mojem prijatelju oteti konje. Pucali su u njega, ali je zrno promašilo i...

— Oh, znala sam! — prekinula ga je Mary. — Dakle, predložit ću gradonačelniku da vam ponudi mjesto šerifa! Čovjek kao vi dobro bi došao Coffeyvilleu.

— Već mi je ponudio značku — primijeti donedavni vojnik. Osjećao se zbunjen među tim ženama, pogotovo što je stalno na sebi osjećao Maryn pogled. Betty se nije miješala u razgovor.

— Prihvatit ćete, zar ne?

Jerry Alison slegne ramenima.

— Možda! — odgovori.

— Ako ipak odbijete, a vjerujem da znate sve o konjima jer ste služili u konjici, nudim vam mjesto na ranču. Zar ne, Betty?

— Da, majko! — šapne ona neka-ko tiho gledajući prema vratima. Kad se na njima pojavio Bill umjesto njenog muža, Alison zapazi da se razočarala.

Opazi to i Mary i upita je nerazpoloženo:

— Što, Jack se još nije vratio?

— Umjesto odgovora Betty sagne glavu, ustane i ode iz blagavaonice. Mary ljutito sjevne očima, natoči čašu viskija krivonogom kauboju i reče prezirno:

— Sigurno će se nacvrckati. Bille, koliko je danas odveo goveda?

— Deset, gospodarice!

— Uh, slušaj! Ako to ponovo učini, odmah me obavijesti. Razumiješ?

Krivonogi kauboj, čije je lice bilo staro i smežurano, nevoljko kimne,

ispije viski i krene prema izlazu.

– Dat ćeš gospodinu konja! On će ga sutra vratiti – naredi Mary odlučnim glasom. Zatim pogleda Jerryja. – Znaite, imam neprilike sa zetom! Voli malo više popiti.

Vrijeme je brzo prolazilo. Kad je Jerry ocijenio da se i previše zadržao, ustane želeći se oprostiti s ljubaznom domaćicom. Ispratila ga je do izlaza i pružila mu ruku.

– Nadam se da ćemo se vidjeti, gospodine Alison!

– Svakako, gospodo! Naravno, ukoliko prihvatim mjesto šerifa! – nasmiješi se on i side niz stube.

Da se okrenuo, opazio bi kako se Mary dugo zadržala na trijemu gledajući za njim.

Ispred korala ga je već čekao Bill. Na nebu se pojavio mjesec, prosuo srebro po okolici i vidjelo se kao po danu.

Priveo mu je konja, provjerio da li je dobro stegnuo kolan i promrm-ljao:

– Ridan je dobar konj, gospodine! Ne voli grubosti, toliko da znate.

– Bez brige, starče! Vodit ću o tome računa – nasmiješi se Jerry i uzjaše.

U tom trenutku, dok su bili zabavljeni razgovorom, u ranč je u oblaku prašine uletio neki jahač, bijesno je ispred njih zaustavio konja, ukopao ga gotovo u mjestu, što je životinja popratila bolnim njištanjem.

– Stani, Bille! – čuo je Jerry promukli zapovjednički glas. – Za koga si osedlao ridana?

– Naredila je gazdarica! – prestrašeno će starac i uzmakne nekoliko koraka nazad.

– Rekao sam ti da to ne činiš, stari! Ovdje ja zapovijedam! Ridan je moj! Samo moj, stari gade!

Izrekavši to urlajući, pogidne bič da njime udari starca. Uspio je jed-

nom, ali ne i drugi put, jer mu ga je Jerry istrgao iz ruke.

– Kako bi bilo da na tvom licu iskušam ovaj bič?! – bijesno povika Alison i udari ga po rukama. – Lako je po starcu! Pokušaj na nekom drugom!

Na licu Jacka Jonesa ukazao se iznenađeni izraz. Bilo je blijedo, slično maski, a onda se pretvorilo u izraz puno pretnji.

– Ti, ti gade! – promuca bijesno – Kako se usuđuješ na mene staviti prljave šape?! Sad ću ti ja pokazati!

Bio je toliko pijan da se jedva držao na sedlu, ali se spremao da se Alisonu suprotstavi revolverom koji je pokušao izvući iz korica. Nije uspio. Zrakom je ponovo fijuknuo bič i dohvatio ga po ruci. Jack bolno zaurla pa pokuša pištolj dohvatiti drugom rukom.

Dobije tada još jedan udarac i pištolj odleti a Jerry Alison shvati da pred sobom ima neprijatelja.

Prezirno pljunuvši, zahvali Billu što mu je osedlao konja, a zatim odjaše s ranča.

Da se tog trenutka okrenuo, vidio bi Jackov pogled pun mržnje i Billa kako pognute glave ide prema koralu.

Okrenuo se tek pošto je stigao do puta što vodi prema gradu. U kući, gdje se nalazila Mary, gorjela su svjetla. Zamišljeno nastavi put, shvativši da će se ponovo vratiti na »Potkovicu«.

VI

Dugo je Morganov povik odzvanjao planinom. Vraćala ga jeka, lomila se između stijena i pukotina, spilja i usjeka. Okruživali su ih borovi i omorike, tišina stoljetne šume što se protezala do obzorja.

A gore, na samom vrhu Velikog Manitua, bijelila se snježna kupola.

Smoky Morgan sjaše, pogleda prema bistrom potočiću što se vijugao iza raslinja, kamenih gromada i nestašno poskakivao noseći svoje vode u podnožje planine. Tu negdje, kako im rekoše, nalazio se bivak starog traperera. I doista! Ugledao ga je s lijeve strane. Stisnuo se uz liticu, zaštićen kamenim nadvojem, i Smokyju se učini da je drvenjara stara koliko i sam Billy Smith.

Sve je bilo djevičanski čisto i nedirnuto. Smokyju se učinilo da je u sasma novom svijetu. Okrene se prema Rumenoj Zori, nasmiješi se od zadovoljstva što su napokon stigli do cilja, i reče:

– Istimari konje a ja ću potražiti prijatelja!

Skakutao je po kamenju kao dječak i zadovoljno udisao svjež, mirisni zrak. Onda se zaustavio na vrhu litice i pogledao u dolinu.

Bila je duga i široka, omeđena šumom, puna bujne, sočne trave. Pravi raj za konje, za životinje koje je osjećao da su blizu ali ih nije vidio.

– Hej, Billy! – poviče još jednom gromkim glasom.

S obližnjih krošnji začuje se lepet krila divljih purana. Iz grma se javi, prestrašena u svojem miru, ptica rugalica.

– Biiiiillyyyy! – vrati mu jeka glas.

Umjesto dobrodošlice, pošto je zamro povik kojim je dozivao starog traperera, odjekne hitac i metak prozuji kraj njega, odbije se o kamenju gromadu i zvonko se izgubi u bespuću.

– Hej! Nemoj pucati! Ja sam, Smoky Morgan! – ponovi on i upozori Rumenu Zoru neka potraži zaklon. Napeto je čekao razvoj događaja. Usput se pitao, s obzirom na ovakav doček, ne nalazi li se u brvnari netko drugi kad umjesto

dobrodošlice dočekuje gosta pušćanim zrnom.

Zavladala je tišina minutu, dvije, a onda se na brvnari s treskom spusti prozorski kapak i začuje škripa vrata.

Morgan ugleda pognuta leđa Billyja Smitha i ponovo ga pozove. Tek nakon toga traper mahne rukom da se približi. No i dalje je u ruci držao pušku uperenu prema njemu, što je značilo da Smith ili više ne vidi dobro kao nekad ili ga nije prepoznao.

Kad mu je prišao na nekoliko koraka, stari zagunda:

– Stani! Baci revolver! Taaako!

Smoky učini kao što je naredio, a zatim raširi ruke.

– Ja sam, Morgan! Iz tvrđave Fort Thayer, stari! Zar si me zaboravio?

Stari traper se jednom rukom počne češkati po dugoj, sijedoj bradi razmišljajući gdje je čuo to ime. Onda se vjerojatno sjetio i nasmiješio. Krezuba mu se usta iskesiše u dobrodošlicu. Poskoči prilično dobro za svoje godine i raskriljenih ruku pođe mu u susret.

– Gle, gle, gle! Koga to moje stare oči vide! Onog mangupa što mi je spasio skalp kad su me crvenokošci ukebali! Hi, hi, hi!

Zagrlio ga je i tapšao po ledima, a Morgan je to uzvraćao. Rumena Zora začudeno je gledala što se to događa.

– Vidim, nisi sam, momče! Sa ženom si, a? Znači, objesio si kamen oko vrata? Što te dobra nosi k starom Billyju?

Zažmirka krmeljivim, podbuhlim očima prema djevojci, pročisti grlo i uhvativši Smokyja pod ruku, povede ga prema brvnari.

– Hajde! Ulazite, djeco! Gladni, a? E, odmah ću staviti na ražanj divljeg purana.

Brvnara je zaudarala na smrdljive kože, na znoj i dim.

Na ognjištu, što je bilo usječeno u stijenu, tinjala je vatra.

– Onda, što te nosi k meni, momče?

Upravo kad se Smoky spremao da mu to objasni, Rumena Zora unese bisage, što traper poprati zadovoljnim mljackanjem.

– Imaš viskija, a?

Morgan se nasmiješi, ustane, prihvati od djevojke prtljag, izvuče bocu viskija i pruži je starcu. Smith povuče dobar gutljaj, zadovoljno pucne jezikom, olakšanō uzdahne i reče:

– Moje su zalihe presahle prije mjesec dana. Nego, kako si me pro našao?

– Rekli su mi neki ljudi – odgovori Smoky i glavom dađe znak djevojci da sjedne, a zatim se obrati starcu:

– Mogu li kod tebe ostati neko vrijeme?

– Naravno! Neke nevolje?

Smoky kimne. Traper pogleda prema djevojci i pomisli da je ona razlog neprilika.

– Oduvijek su bijelci imali neprilika ako bi se zagledali u indijansku djevojku. Jednom sam i ja...

– No ne nastavi već samo odmahne rukom, a zatim se stenjući podigne da bi potakao vatru. Preko ramena, dok je razgrtao uglevlje i stavljao na nj granje, doda: – Mi se raspričali, a vi ste gladni, žedni i umorni.

– Pa, što se umora tiče, imaš pravo – složi se Smoky. – Njoj je bilo teško to putovanje.

Starac pogleda djevojku i opazi kako je porumenila i stidljivo oborila glavu.

– Sad ću vam ja pripremiti nešto za jelo!

Podigao je poklopac na podu i spustio noge na ljestve što su vodile

u tamu. Okrenuvši se, kao da se ispričava, reče.

– Sad ću ja iz smočnice donijeti purana! Baš sam ga jutros ustrijelio. Donijet ću i vodu, premda je dobra za piće ona iz potoka. Ova je hladnija.

Dok se starac nalazio u podrumu, Smoky se nasmiješi Rumenoj Zori i pokuša joj time uliti hrabrost. Ona opet obori pogled, sjedne i ostane tako ukočena i pokorna dok se nije pojavio starac.

– Vidim, momče, da si dobro dresirao ženu! Indijanke su poslušne žene i dobre majke. Patnice, dragi moj!

Povukao je iz boce još nekoliko gutljaja, a onda se brvnara ispuni mirisom pečenke. Morgan nakratko izide da bi pogledao konje. Vratio se i ugleda kako Smith bira najbolji komad mesa za Rumenu Zoru. Nešto joj je govorio na indijanskom jeziku, što Smoky nije baš razumio, ali mu starac namigne, zasmijulji se i primijeti:

– Zove te Sijedi Dobri Čovjek! Ha, ha, ha! Da si sijed, to stoji, ali...

– Što, misliš da nisam dobar čovjek? – upita tobože uvrijeđeno Morgan.

– Ma, ne! Ja to samo onako. Hajde! Jelo je gotovo! Prihvati se. Kad napunite želuca, onda na počinak!

– Pa, još je dan napolju – primijeti Smoky, ali umorno zjevne, što je bio znak da mu doista treba odmor.

Pošto su utažili glad, nastaviše razgovor. Morgan Smithu otvoreno reče zbog čega je došao da kod nje ga potraži skrovište.

– Taj ludi poručnik doista bi me stavio pred Vojni sud. Ako me ukeba i optuži kao dezertera, tko će stati na moju stranu?

Starac je slušao i zamišljeno kimao glavom. Onda promrmlja:

– Da, da, gadna stvar, prijatelju.

Dobro što si došao. Ali, zar nju nisi mogao ostaviti njezinima?

Smoky Morgan odmahne glavom.

– Kaže da nema nikog od rodbine – odgovori. – Svi ubijeni. Njen otac je također mrtav. Da li si poznao Orlovo Pero?

Billy Smith zavrti glavom.

– Nisam, ali sam slušao o njemu! Pričalo se da je hrabar i lukav ratnik.

– A Rumena Zora je njegova kći.

– Kći Orlovog Pera?!

– Jest.

Na ognjištu je tinjala vatra. Kroz širom otvorena vrata ulazila je svježina. Napolju se čulo rzanje konja i žubor potoka. Traper je neko vrijeme šutio, zamišljeno micao usnama, a onda se nasmiješio.

– E, kad si mi sve ispričao, na spavanje! Čekaj, kažeš da ti nije žena?

Smoky Morgan odmahne glavom.

– I nisi s njom, ovaj... ništa tamo?

– Nisam.

– E, onda ćemo joj dati drugi ležaj. Eno, reci joj da može spavati u drugom sobičku! Ja sad idem pogledati zamke.

Izišao je i ostavio ih same. Rumena Zora je iz razgovora shvatila da neće spavati s ljudima, pogotovo ne kraj Sijedog Dobrog Čovjeka.

– Ja leći u drugi prostor – reče ona i otvori vrata.

Zašto je nije zadržao? Odjednom je shvatio da se prema njoj odnosi kao prema djetetu, a bila je žena. Lijepa, crnooka djevojka vrane kose, sočnih, rumenih usana i divnog tijela. Pomisli da je sama na svijetu i ako je upropasti a zatim odbaci, bit će nesretna cijelog života.

Dopadala mu se, ali...

Da li je to bila ljubav?

VII

Jack Jones bio je sin neke prosjakinje koju je Fred Lou pronašao kraj puta za Elk City, nakon nekoga olujnog nevremena. Ležala je kraj ceste mokra i napola gola, štiteći prljavim dronjcima sedmogodišnjeg dječaka. Bila je napola mrtva kad ju je podigao i pokušao zaštititi od kiše kabanicom.

Lice joj je bilo mršavo, osuto crvenim pjegama vrućice, usne ispućane, a dah težak i hripav.

Po svoj prilici je imala upalu pluća. Sva nastojanja dobroćudnog Freda nisu uspjela. Umrla je na putu, ali je imala toliko snage da kaže:

– Gospodine, dječak se zove Jack, Jack Jones. Mi došli iz Nevada... onda muž... pijanica... ostavio...

Tako se u Fredovo i Maryno toplo obiteljsko gnijezdo uvukao dječak sitna, uska lica, dugog nosa i zlih očiju.

Kad je tog dana Fred stigao na »Potkovicu« i ušao u kuću, raskrilio je kišnu kabanicu i rekao:

– Mary! Gledaj što sam ti donio! Zar nije lijep dar?

Fred Lou je oduvijek želio dječaka. Imali su samo Betty, petogodišnju nježnu djevojčicu sitna, prozračna lišca, koja se nije umetnula na majku, pravu pionirku Zapada.

Mary je znala da Fred želi sina. Nije mu ga mogla roditi, pa su obje smatrale da je mali Jack dar s neba i da ga treba prigrliti kao da je njihovo dijete.

Učinili su to. Mazili ga i pazili, premda se Mary često pitala ne odgajaju li vučića. Dječak je imao zle oči i podmukao pogled, nije se rado družio s vršnjacima, pogotovo ne s Betty. Ona je, kao što se već događalo u njenim godinama, odmah zavoljela starijeg brata.

Umjesto ljubavi, Jack joj je naklonost uzvraćao mučenjem kad nitko ne bi vidio i prezirom. No ona ga je, jadnica, slijedila kao začarana.

Mary Lou nikad neće zaboraviti događaj koji joj se duboko urezao u sjećanje. Tada je napokon shvatila da će s njim doživjeti neprilike.

Jednog je dana dugo tražila Betty, dozivala je, lunjala okolicom ranča i kao svaka majka pomišljala na najgore. Onda je opazila Jacka. Silazio je s cedra i u ruci nosio male ptiče. Možda orliće, ptice rugalice ili koje druge vrste, jer je blizu ranča bila šuma. Dolje ga je čekala Betty. Pljeskala je ručicama i radosno vikala:

– Daj mi jednog, Jack! Ja ću ga hraniti. Kad odraste, pustit ću ga na slobodu.

Mary je u početku odlučila da ih izgrdi što se ne javljaju na njen poziv, a sad je neodlučno zastala da vidi što će se dogoditi. Jack je pružio jednog ptiča djevojčici, a zatim ga grubo istrgnuo iz njenih ruku i zakrenuo mu vratom. I tako redom sve dok i posljednji nije bio mrtav.

Mary je bila zgranuta. Betty je plakala, nježnim ručicama kopala rahlu zemlju, stavljala ih u grob i na humak postavljala križeve.

Bijes je spopao Mary kao nikad u životu. Otrgla je šibu i okomila se na Jacka.

– Ti, ti đavole! – vikala je i neumoljivo ga udarala.

A on? Nije se branio, nije plakao. Samo je stisnuo zube i prkosno je gledao. Kad je potrgala šibu, u njegovim opakim očima bljesnuo je plamen. Pun mržnje, iskesivši zube kao vučić, prozbori:

– Ako me još jednom udariš, reći ću Fredu! Tad ćemo te zajedno tući do besvijesti.

Bila je zaprepaštena ovim riječima.

Od tog dana ugasnula je ljubav prema dječaku.

Nikad nije rekla Fredu što je doživjela tog dana.

A Fred, uživajući u dječaku, mazio ga je i pazio te govorio:

– Kad jednom odrasteš, ovo će biti tvoj ranč!

Odgojen u takvim okolnostima, iskorištavajući ljubav svog poočima, brzo je pokazao zlu ćud. Izbjegavao je školu, daniima je lutao po divljini i rastao poput zle trave. Kad je imao šesnaest godina, prvi put je uzeto Fredov revolver i počeo pucati na piliće. Kad ga je Mary zbog toga izgrdila, puhnuo je u cijev iz koje se još dimilo te ravnodušno slegnuo ramenima.

– Uštedio sam kuharu posao! Imat će mesa za ručak!

S vremenom, što ga je posebno rastužilo, Fred se također razočarao u Jacku. Nije to želio pokazati, ali je Mary zapazila tugu u njegovim očima, pogotovo kad bi momčić napravio neku nepodopštinu.

U gradu, kamo je navraćao s kaubojima jer je već počeo pomagati na ranču, znao bi se s njima opiti i pucati na mirne prolaznike. Stvarao je nered, izazivao starije od sebe smatrajući da mu je mnogo toga dopušteno jer je on, eto, posinak najbogatijeg rančera u tom kraju.

Doduše, mnogi su mu štošta gledali kroz prste i to ga je uvjerilo da mu nitko nije ravan, da smije sve.

Betty, koja se razvila u lijepu djevojku, ludo ga je voljela, pratila bi ga na svakom koraku. Kad je jednog dana Mary opazila kako se za njim šulja u sjenik, naglo je problijedila.

Ono čega se bojala, dogodilo se! Jack je silovao Betty!

Bijesna kao nikad u životu, odmah je iz koralu pozvala Freda, zajedno su otišli na sjenik i vidjeli kako na svoje mršavo tijelo navlači farmerke i grohotom se smije:

– Sad si dobila ono što si željela! No kako je bilo, a? Fino, je li? Opet

će tebe tvoj Jack srediti. Ali, pazi! Nikom ni riječi. Inače ću ti zakrenuti vratom!

— Ja te volim, Jack! — plakala je neutješno Betty. — Zašto si to uradio silom? Oh, Jack! Sad se moraš oženiti sa mnom...

On je prezirno odgurne nogom kao da je prljava krpa i počne se ludački smijati.

— Ma, je li? Da se oženim? Ne pada mi ni na kraj pameti!

Fred Lou bio je miran, dobroćudan čovjek. No kad je ugledao taj prizor i čuo te podrugljive riječi, kad je vidio svoju jedinicu kako je-
ca, nije se više mogao suzdržati. Pojurio je prema Jacku, skinuo usput opasač i počeo Jacka snažno udarati.

— Ti, ti... ti, podmukli gade! Zar sam te zato doveo u svoju kuću?! Na, na!

Jack se uvijao poput crva, ali nije plakao. Nije tražio ili molio da prestane. Stiskao je zube, a Betty je oca hvatala za ruku i vriskala:

— Ne, tata! Nemoj, tata! Ubit ćeš ga! Oh, Jack!

Nikad Mary nije vidjela svog čovjeka tako bijesnoga i ogorčenog, tako razočaranoga ali i spremnog da prizna svoju grešku.

Gotovo plačući rekao je ogorčeno:

— Mary, odgojili smo zmiju!

Ona je bila samo žena, pokorna žena što je voljela svog čovjeka i nije se miješala u njegove poslove. Sad ga je nježno pogledala i prošaptala:

— Bit će on dobar, Fredy!

— Oh, daj bože! Možda će ga ovo opametiti — procijedio je on.

Te iste večeri rekao mu je da se mora, zbog toga što ju je osramotio, oženiti s Betty. Tom je odlukom za cijeli život upropastio kćerku.

Jerry se okitio šerifskom značkom, a gradonačelnik Jamies zadovoljno je trljao ruke.

Ali neki su ga ljudi gledali popri-
jeko. Za njih je on bio stranac koji će im paziti na prste. Takve je Alison odmah prozreo. Susretao ih je u salunima, za kockarskim stolovima, pijane i arogantne, pripravne da za sitnicu potegnu revolver.

Nije dugo u ovom poslu da spriječiti i druge prljavštine. Svaku prijavu je razmatrao, nije bacao ni anonimne, smatrajući da ga mogu dovesti do nekog rezultata.

Sudac Elvis mu je zbog toga čestitao.

— Bilo je vrijeme da im se pokažu zubi! — odobravao je kimajući glavom, ali strahujući da će zbog toga biti izložen opasnostima. Upozorio ga je na Jacka Jonesa i zamišljeno rekao:

— Taj štakor misli da je cijeli svijet njegov, šerife! Pravi budalaštine. Evo, sinoć je ponovo, ni krivog ni dužnog, izudarao jadnoga Glenna.

Jerry Alison stisne zube. Još od prvog susreta na ranču »Potkovi-
ca« znao je da će s njim imati posla. Pokušao je izbjeći neprimike, ali ih je Jack tražio i okolo se hvalio kako će srediti toga uobraženog šerifa.

Doista, morat ću ga naučiti pameti!

Jedino ga je zabrinjavalo kako će na to gledati Mary.

Dopadala mu se ta odlučna žena. Ona je zapravo u sebi imala mnogo nježnosti. Život je nije milovao, ali se on često tih dana pitao kako izlazi na kraj s pijanim zetom.

Sigurno joj nije bilo lako. Bila je u vrlo nezgodnom položaju. Našla se u procijepu između kćeri i zeta. Živjeti u takvim okolnostima a da nikog ne povrijedi bilo je doista teško.

Još jedan neugodan susret s Jac-

kom Jonesom, Jerry je doživio na ulici. Upravo je krenuo na ručak kad se iznenada iza njega, u oblaku prašine i uz bolno njištanje konja zaustavio jahač. Konjska njuška, iz koje se cijedila pjena, gotovo mu je dodirivala vrat. On podigne ruku, okrene se i ugleda nacereno lice Maryna zeta.

S jedne i druge strane ulice stajali su znatizeljni prolaznici, napeto očekujući što će se dogoditi, unprijed uživajući u sukobu toga objesnog, pijanog rančera, i predstavnika zakona.

Gledali su se u oči. Alison otvoreno, a Jack podmuklo, sa zluradim smiješkom na uskom, štakorskom licu. Pitao se kako da se postavi ovaj put. Da li da ga skine s konja i izudara ili da ga odvede u zatvor pod optužbom da je nasrnuo na šerifa?

Odlučio se na jednostavnije rješenje. Mirno je konja uhvatio za njušku i rekao:

– Ti si pametniji od gazde! Znaš kad treba stati.

Jack Jones je smatrao da ga šerif ponizuje kad ga uspoređuje s konjem. Na nogostupu se začuje gromoglasni smijeh.

Maryn zet se zapjeni od bijesa, žile mu nabreknu na mršavom vratu. Uz bijesni urlik, u namjeri da doista pregazi Jerryja, mamuzne životinju i ona zanjšti od bola. Nije se propela na prednje noge kako je Jones očekivao jer je šerif konja držao za grivu. Ritne se stražnjim nogama, pa Jack izgubi ravnotežu i tresne u prašinu koliko je dug i širok.

Taj događaj poprati još urnebesniji smijeh.

– Pazite, šerife! – iznenada je začuo povik s obližnje briačnice.

Maknuo se u posljednji trenutak. Jackov mu metak prozuji kraj gla-

ve, zlokobno fijukne i razbije obližnji izlog.

Jerry Alison problijedi od bijesa, munjevito se sagne i naglo baci u stranu. U ruci mu se nalazio pištolj. Iz njega zagrmi jedan, pa drugi pucanj...

Jack Jones bolno uzvikne, počne se koprcati po prašini ostavljajući u njoj krvav trag. Nekako se uspravo i kao da ne vjeruje očima gledao desnu ruku. Iz nje je kapala krv!

– Da li ti je dosta za danas? – upita Jerry i pride mu nekoliko koraka. Usput prezirno pogleda gomilu što je promatrala prizor pa vikne:

– Razlaz! Čujete li: razidite se!

Jack Jones je cvilio kao pas i urlao od bola:

– Otkinuo mi je ruku! Otkinuo mi je ruku, ljudi!

– Sad ću ti je ja i otkinuti! zareži bijesno šerif i naglo ga uhvati za ljevicu i stegne je kao kliještima. Onda mu je jednim zahvatom zaokrene iza leđa.

– Idemo u zatvor! – reče s gnušanjem, kao da u rukama drži tvora.

* * *

Kad je Mary Lou doznala za incident, pošalje starog Billa da zeta izvuče iz zatvora. Čula je nekoliko verzija o događaju i bila je sklona povjerovati onoj koju je ispričao Shorty.

– On je njega, gospodo, gotovo zgazio! Onda je povukao pištolj dok mu je bio okrenut leđima. Da je šerif želio, mogao ga je ubiti i nikom ništa!

Bill se vratio neobavljena posla.

– Gazdarice! Šerif je zatražio da razgovara s vama. Ljutit je na Jacka.

Mary Lou se okrene prema kćeri

koja je stajala na stubama uplakana lica, i to u nje izazove sažaljenje. Stisne zube i pošto ju je nježno pomilovala po kosi reče:

– Izvući ću ga, Betty, ali ti se kunem da je to posljednji puta što tako nešto činim.

– Čini mi se da od toga neće biti ništa – odmahne glavom stari Bill.

– On je zamalo ubio šerifa! Ako ga on optuži da mu je pucao u leđa, ako to potvrde svjedoci, neće izbjeći Yumu.

– Bille, do vraga, nemoj biti zlobojniak – ljutito se Mary na njega obrecne. Dok je starac nešto gundao i sigurno mislio kako je Jack već zreo za taj zatvor, ona začuje Betty:

– Majko! Učini to samo ovaj put. Molit ću se bogu i njemu da se to više ne dogodi! – Opet zaplače i Mary se naljuti.

– Pazi, Betty! Samo ovaj put! Neka mi bog pomogne da nagovorim šerifa da progleda kroz prste! Dosta mi je toga mog zeta!

– Daj mu novac, majko! – prošapće Betty.

Odjednom se u Mary Lou nešto slomilo. Čudno pogleda kćer pa zavrti glavom i reče kao da govori sama sebi:

– Ima ljudi koji se ne mogu kupiti novcem, Betty, koji nisu kao tvoj Jack, koji će nas, ne obuzdam li ga, otjerati na prosjački štap.

– Majko, nemoj tako... on se ne bi tako ponašao da na njega prepíšeš ranč.

– Da na njega prepíšem ranč? – ponovi Mary i začudeno pogleda kćer. – Betty! Misliš li da bi onda bio bolji?

Mlada žena kimne i zbunjeno se nasmiješi.

– Da, majko! Rekao mi je da sve to čini jer ga mrziš, jer ga nećeš proglasiti nasljednikom ranča. Nije

pravo, majko! On radi na ranču, a nije njegov.

Mary Lou nije mogla vjerovati svojim ušima. Da li je to doista izrekla njena voljena Betty ili neka druga žena? Netko tko je tako lud da ne vidi što smjera Jack Jones.

– Oh, bože! – usklikne ona. – Zar i ti? Kako ti, Betty, nije jasno što bi se tek onda dogodilo?

Izrekla je to puna gorčine i ljutito počela silaziti niz stube. Onda se okrenula.

– Zar ti nije jasno što se događa na ovom ranču, dijete? Uh, baš sam luda! Kak bi i znala! Jack je, draga moja, lopov! Potkrada vlastita goveda i prodaje ih u Elk Cityju da bi imao čime platiti ono što popije i da se tamo može valjati s droljama.

– Ne, majko! To nije istina! – poviče Betty i udari u plač. – On, on nije takav!

Ova slijepa ljubav, koju je Betty osjećala prema tom pokvarenjaku, teško se kosnula Mary. S tugom pogleda kćerku i zavrti glavom.

– Vidim, obrlatio te! O, da! On je to u stanju. Da nije tebe i djece, odavno bih ga najurila s »Potkoviće«!

Izrekavši to, odlučno se uputi Billu koji je čekao držeći konja.

Krenula je galopom, ljutita, pucajući od bijesa, i jedva je čekala da tom propalici kaže u lice što misli o njemu. Odjednom je shvatila da ima adut koji će joj pomoći da ga se riješi i tako Betty spasi od zla. Ali, po koju cijenu? Da je kći mrzi cijelog života?

Odlučila je tek na ulazu u Coffeyville, kad je odjednom shvatila da mora načiniti odlučni potez. Bio on bolan ili ne, više nije smjela odgađati.

Jerry Alison je ugleda tek kad je zakucala na vrata kancelarije. Lice joj je bilo blijedo, istegnuto, orošeno krupnim graškama znoja, a kosa raščupana.

Tek što je ušla, već s vrata, ne ma-
reći za formalnosti, trpko upita:

– Šerife, gdje je taj moj nevalja-
nac?

– U zatvoru, gospodo Lou. – od-
govori začuđeni Jerry i pokaže sto-
licu. Nije prihvatila poziv da sjedne.
Ujesto toga, želeći skratiti razgovor,
reče:

– Kakva je optužba, šerife?

Bio je zbunjen. Čekao je da dođe,
ali da tako odlučno nastupi, poku-
šavajući obraniti tog nitkova, to ni-
je očekivao. Kao da je naslutila o
čemu razmišlja.

– Nisam došla da toga podmu-
klog gada obranim od optužbi, šeri-
fe – dodala je.

– Nego? – ote se Jerryju.

– Da razgovaramo kao ljudi.

Alison kimne i ponovo je ponudi
da sjedne. Ovaj put ona prihvati.
Gledala ga je otvoreno, pa nakon
kraćeg razmišljanja nastavila:

– Dakle, pucao vam je u leđa?

Kad on nije ništa odgovorio, ona
slegne ramenima smatrajući da že-
li do kraja reći što misli.

– Ako ga optužite, za to se ide u
Yumu, zar ne?

– Tako je, gospodo Lou! – složi
se nerado Jerry, premda je već pri-
je mislio nekako izgladiti okršaj i
pomoći Mary.

– Dakle, ja se slažem da ga smje-
stite u Yumu! Već mi ga je preko
glave, premda je moj zet. No to je
duga priča. Znam što ćete odgovori-
ti. Bill mi je već rekao...

– Što vam je Bill rekao, gospodo
Lou?

– Da ga nećete pustiti. Imam
pravo, zar ne?

Jerry Alison ustane, pogleda je i
upita:

– Da li vam je Bill rekao kako
me napao na ranču?

– Nije – odgovori ona začuđeno.

– Što, zar je...?

– Da, tamo je također na mene
povukao pištolj. No tada sam pro-

gledao kroz prste. Onda još nisam
bio šerif. Ali, sad...

Bila je iznenađena. Odmahnula je
glavom i rekla:

– Bill mi nije ništa rekao. Još je-
dan vaš adut, šerife. – Nekoliko
trenutaka je gledala u pod, duboko
se zamislila i onda nastavila: –
Imam jedan prijedlog, gospodine
Alison.

– Da čujem.

– Ako vam se zakunem da ću ga
najuriti s ranča... da li ćete onda
povući optužbu?

– Kako to mislite? A Betty? A
djeca?

Mary Lou se gorko nasmiješi.

– Znam! Zamržit će me zbog to-
ga. No bolje da ga se riješimo na taj
način nego da na njemu cijelog ži-
vota ostane žig toga zloglasnog za-
tvora.

– Bojim se da griješite, gospodo
Lou! – zavrtil glavom Jerry. – A
evo zbog čega. Ja mislim...

– Čekajte! Saslušajte me do kra-
ja. Ako on pristane da ode iz grada,
ako mu zaprijetite da ćete ga optu-
žiti za pokušaj ubojstva ako se vra-
ti, možda će ga to opametiti.

Jerry se blijedo i usiljeno nasmi-
ješi. Naslutio je što namjerava i on
će joj rado pomoći, ali...

– Bojim se da će tek onda pobje-
sniti. Ljudi poput njega, ako se do-
čepaju slobode, mogu u sebi nositi
paklensku mržnju i učiniti još veća
zlodjela.

– Nadam se da neće. Hoćete li
mi pomoći, Jerry?

Otkako se poznaju, a tome je tako
malo, prvi put ga je zvala imenom
i u njemu se javi neka nježnost. Du-
go su se gledali, a onda on kim-
ne.

– Dobro, Mary! Učinit ću to za
vašu volju. Povlaćim tužbu! Zapravo
je još nisam ni napisao...

– Hvala!

Ustala je, toplo ga pogledala, a

onda začula Jackov urlik iz ćelije:

– Mary! Reci tom gadu neka me pusti!

Kad su se za njim zatvorila vrata ćelije, stajao je pred njima ukrućen, glupo se smješкао i slavodobitno gledao šerifa kao da je govorio: Vidiš, šerife! Meni nitko ne može ništa.

– Slušaj, Jack Jones!

Jerry mu objasni da će povući tužbu ako potpiše izjavu da će zauvijek otići s »Potkovice« i Caffeyvillea. Ako to odbije, onda će tužbu proslijediti sucu.

– A za pokušaj ubojstva šerifa znaš što slijedi: najmanje pet godina Yume. Dakle, biraj!

– Mary! – zavapi on. – Zar ćeš dopustiti?...

Ona ga ljutito, pa zatim prezirno odmjeri i odlučno odgovori:

– To je cijena koju moraš platiti da bi bio slobodan! Šerif je bio jasan, zar ne?

– Ali ja... kako ću? Nemam novca...

– Dat ću ti novac da se negdje skrasiš a nas ostaviš na miru – mirno će Mary. Pogleda Jerryja i pođe prema vratima. No prije nego što je izašla iz kancelarije, uz pogled pun zahvalnosti i razumijevanja, bljedo se nasmiješila.

– Nadam se da ćete mi učiniti čast i ove nedjelje svratiti na ručak!?

Kad on nije ništa odgovorio, ona još malo zastane na vratima, okrene se Jacku i ljutito reče:

– Idem u banku po novac! Ako sve bude u redu, moje te oči nakon toga više neće vidjeti.

Izišla je sretna, ali i zabrinuta zbog toga kako će sve to primiti Betty. Nije bilo izlaza već da uradi ono što je odavno trebalo uraditi. Osjećajući da ima pravo, podigla je u banci 2000 dolara, vratila se u še-

rifovu kancelariju i već s vrata upitala:

– Da li je potpisao? I priznanje da vas je pokušao ubiti?

Jerry Alison potvrdno kimne. Zatim se ona okrene svom zetu, baci mu pod noge svežanj banknota i prezirno reče:

– Odlazi! Jao si ga tebi ako se pojaviš u gradu!

Stajao je opuštenih ruku, pritje-
ran uza zid, blijedio je i rumenio od bijesa, brada mu je podrhtavala, prsa su mu se nadimala poput mijeha. Zatim se sagnuo i prstima nalik na kandže počne skupljati novac.

Kad je to uradio, dobaci im pogled pun mržnje i pođe prema vratima. Prije nego što je izašao iz kancelarije, zlorado se nacerio, pokazao zube kao vuk i dobacio:

– Još ćemo se sresti!

Bilo je u tim riječima prijetnje. Nakon toga, opazivši da je Jerry krenuo od stola, brže-bolje iziđe.

Mary Lou je dugo i zamišljeno gledala za njim. Ne bez razloga. Kad je opazila tu njušku, te iscere-
ne zube kao u zvijeri, sjetila se dosadašnjih događaja. Polako se okrenula, opustila ramena i beživotno sjela na stolac.

– Nisu vas valjda uplašile njegove prijetnje, Mary? – čula je kao kroz san šerifovo pitanje.

Sklopila je oči i kimnula. Zatim je stavila ruku na rub stola, malu, nježnu, drhtavu i nezaštićenu ruku. Jerry Alison je dotakne, poklopi svojim dlanom u želji da je zaštiti.

– Možete uvijek računati na moju pomoć, Mary!

– Znam, znam, Jerry! Hvala vam!

Odjednom je ustala i zbunjeno povukla ruku kao da se opekla. Još jednom ga je toplo pogledala, a zatim krenula prema vratima.

– Dodite u nedjelju na ručak, Jerry.

– Doći ću – obeća on isprativši je do konja.

Koraćala je kao u snu. On joj pomogne da uzjaše i prije odlaska nježno prošapće:

– Rado ću doći na »Potkovicu«, Mary.

VIII

Bio je početak jeseni, ali se to nije zapazalo kao u nižim predjelima. Pod vrhom Velikog Manitua, koji je dobio novu snježnu kapu, drveće je još bilo zeleno. Samo je trava promijenila boju. Od sočne i zelene dobila je svjetliju boju i polako počela venuti. Šuma se spremala za zimu!

Osjećalo se to na svakom koraku. Divljač je dobivala novo, toplije krzno, i Billy Smith je imao pune ruke posla. Bilo je to vrijeme lova na krznaše, pa je diljem šume na samo njemu znanim mjestima postavio stupice.

Danima je vodio Morgana do tih skrovitih mjesta. Pokazivao mu gdje je najbolje postaviti klopku, kako da je maskira, kako da izabere onu pravu da u nju upadne samo određena divljač, vodeći pri tome računa o prirodnoj selekciji.

Billy Smith mu je imao doista što pokazati, premda je često gundao:

– Eh, prošla su ona vremena kad je ovdje bilo toliko životinja da ti pamet stane. Kao da su se natjecale koja će prije uletjeti u klopku.

Smoky Morgan je učio i pomagao starcu koliko je mogao i znao. Rumeni Zora je obično ostajala u brvnari pripremajući hranu, trudeći se da im jelovnik bude što raznovrsniji.

Jednog ih je dana iznenadila pečenom ribom. Bili su ugodno iznenađeni, pogotovo Billy. Začudeno je pogledao djevojku i upitao:

– Gdje si je pronašla?

Zaboravio je da kraj brvnare teče potok i u njemu ima pastrva.

Kad su zaredale jesenske kiše, planina je bila tmurna i hladna. Iznad njih se često stvarala sumaglica i bijelo paperje oblaka što ga je nosio vjetar. U takvim okolnostima ostajali bi u brvnari.

Dok je pucketala vatra, Billy je pričao kako se prvi put našao pod vrhom Velikog Manitua.

– Stigao sam ti ja, momče moj, ovamo prije desetak godina. Kao i drugi, željan da se brzo obogatim, počeo sam tražiti zlato. Mislio sam: ako ga ima u dolini, u rukavcima Columbusa, ovdje će ga gore biti još više. Polazio sam od pretpostavke da ga voda nosi s izvora, ali...

Zlato nije našao. Našao je smirenje i zadovoljstvo u tim nepristupačnim, nedernutim predjelima, gdje je na svakom koraku bio svjedok smrti i rađanja.

Ocijenivši da se lovom i prodajom krzna može zaraditi koji dolar, prestao je tražiti zlato, shvativši da život ima i drugih vrijednosti. Držeći se te svoje filozofije, u godinama koje su stizale jedna drugu postao je vrlo mudar starac bijele brade i lepršave, uvijek neuredne kose.

Morgan je tih mjeseci mnogo naučio.

Kad je Billy ocijenio da dolazi zima, jednog je dana rekao Smokyju:

– Sutra ćeš s Rumenom Zorom razgledati stupice. Pokupi ih i donesi u brvnaru. Dosta smo lovili. Raspoložemo s dovoljno krzna. Za dan-dva ću u Coffeyville da to prodam.

Morgan ga je začudeno pogledao. Doduše, njihove zalihe namirnica bile su pri kraju. Da on nije stigao i donio rezervu, Billy bi već odavno morao u dolinu, baš u vrijeme najboljeg lova.

– Potražiti ćeš mog prijatelja? Starac kimne.

– Ne samo što ću ga potražiti i

prenijeti mu tvoje pozdrave, već ću ga upitati i da li te još traže.

— Da, bio bih ti veoma zahvalan! To će me umiriti, jer stalno mislim na tu prokletu potjernicu!

Tog jutra, kad su namjeravali po-brati stupice, počeo je rominjati snijeg. U zraku se osjećao miris zime. Zahladilo je. Ako udari vijavica, Billy će se teško probiti do doline.

— Ne brini, momče! Poznajem planinu! — rekao je stari traper. — Veći snijeg će zapasti tek za petna-estak dana. Za to vrijeme ćemo se opskrbiti hranom. Dok budem od-sutan, da mi se ne ulijeniš, priredi drva za zimu.

Snijeg je prestao padati. Zabijelio je krajolik, ali se nije dugo zadržao. Smoky je krenuo da pobere stupice.

Prošlo je nekoliko mjeseci otkako je stigao u planinu. Još je razmišljao i pitao se zašto uvijek zadržće kad ugleda djevojku. Kad bi pospre-mala brvnaru, njegov pogled stalno ju je pratio. Kad bi odlutala u pla-ninu i kad je ne bi bilo satima, bo-jao se i strahovao da joj se nešto ne dogodi.

Da li je to ljubav? Ili možda samo sažaljenje?

Morao je biti siguran, premda je slutio da mu Rumena Zora na sva-kom koraku i u svakoj prilici na-stoji ugoditi. Vladala se prema nje-mu kao da je on njen čovjek, trudila se da mu ispuni svaku želju, pa je Billy jednom ljutito rekao:

— Momče! Ja te ne razumijem? Evo, djevojka ti se nudi! Zaljubljena je u tebe do ušiju, a ti si ravnodu-šan.

Uh, zašto nemam tvoje godine!

kad je s djevojkom stigao do tere-na gdje su postavili stupice, one su bile tako dobro skrivene da mu je trebalo dugo vremena da ih otkrije. Pronašli su sedam. Tri su nedosta-jale, ali se Morgan nije želio bez

njih vratiti. Rekao je Rumenoj Zori:

— Moramo ih pronaći, jer bi se Billy naljutio!

Lutali su dugo tim proplankom, sve dok Smoky nije zaključio da im je trud uzaludan. No kako je bio te-meljit, odlučio je da još jednom pro-de terenom. Poslao je djevojku da ih potraži na suprotnoj strani, poku-šavajući se sjetiti mjesta gdje su ih postavili.

Pomogao mu je slučaj, pa je jednu pronašao skrivenu ispod bora, bli-zu jame iz koje su vrebali lisicu. Po-zvao je djevojku da se vrati.

Da li ga nije čula ili ga je željela iznenaditi, to nije znao. Krenuo je da je potraži, a onda iznenada začuo njen vrisak, prestrašen krik pun straha, što je zaustavio dah u Morganovim prsima.

Rumena Zora je u opasnosti! Ne-što se dogodilo! Počeo je vikati:

— Gdje si?! Javi se!

— Ovdje, ovdje sam Sijedi Dobri Čovječe! — odgovorila je i ponovo prestrašeno viknula.

Sigurno je pala u stupicu! — po-mislio je Smoky i brzo, dugim kora-cima, koliko su ga noge nosile, po-jurio prema obližnjem usjeku.

— Sad ću ja doći! — dahtao je, sapletao se o kržljivo grmlje dok mu je srce bjesomučno udaralo.

— Gdje si? — vikao je i dalje.

Onda je začuo još jedan prestra-šen vrisak. Stigao je upravo do oko-mite litice ispod koje se nalazio grizlijev brlog.

— Zaboga! Da nije...? — prode mu glavom misao.

Ono čega se bojao, dogodilo se!

Djevojka je stajala ukočena od straha, ispred nje, iskešenih zuba golemi medvjed, bijesno mumljaju-ći. Rumena Zora je stajala kao ska-menjena, nesposobna da se pomak-ne i pobjegne.

— Ostani mirna! — rekao je i do-

hvio poveći kamen da ga baci prema životinji i odvрати opasnost od djevojke.

U navlaci je imao revolver. Da ga potegne i zapuca! Ne! Time bi djevojku izložio još većoj opasnosti. Ako rani životinju, ona bi je raskomadala.

Kamen, što ga je silovito bacio prema grizliju, na trenutak ga uznemiri i on okrene njušku prema provaliji u koju se otkotrljao, a zatim se ponovo ustremi na djevojku.

Njen vrisak je Morgana sledio. Na čelu mu izbiše krupne graške znoja. Morao se što više približiti životinji i zatim pucati, gadati ga u glavu, iz što veće blizine.

— Ostani mirna! Ostani mirna — govorio je djevojci poluglasno i približavao se korak po korak s revolverom u drhtavoj ruci.

Grizli, kojeg je Rumena Zora uznemirila u pripremi za zimski san, osjeti novog neprijatelja i njegova golema glava okrene se prema Smokyju. Začuje se opet bijesno mumljanje, nakon čega zvijer pođe prema njemu.

Već je gotovo osjećao smrdljiv dah goleme zvijeri kad je počeo pucati. Šuma se prolomila od pucnjave i urlika iz grizlijeva grla. Pogodena u vrat i njušku, zvijer zaglavljena ali se ne sruši. Krv je šikljala iz nekoliko rana. Medvjed je prijeteci ispružio šape prema Morganu.

Smoky se povlačio. Grizli u prvom naletu nije dohvatio cilj. Promašio je šapama Morgana, zaslijepljen krvlju.

Okretao je glavu i pokušao ga nanjušiti, krkljao i mlatio šapama.

Smoky pokuša ponovo napuniti revolver. Tog trenutka opazi kako je Rumena Zora krenula prema medvjedu. U ruci je držala nož, onaj isti nož koji je na njega povukla u indijanskom logoru, od kojeg se ni-

jednog trenutka nije rastajala.

— Bježi! Nemoj! — povikao je on, shvativši da grizliju prilazi iza leđa i da ga namjerava ubiti nožem.

Nije ga poslušala. Kad je grizli ocijenio smjer i pošao prema njemu, gledajući ga uporno Smoky se spotakao i o kamen i pao i u padu ispustio revolver, u koji je uspio staviti nekoliko metaka.

Vidio je golemu zvijer kako se naginje nad njega, kako ga pokriva krznom i svojom krvlju što je tekla, nastojeći ga rastrgati, ... Kriknuo je i onesvijestio se...

Kad je opet otvorio oči, svjestan što se dogodilo, nije sam sebi mogao vjerovati. Bio je živ!

Glava mu je počivala u krilu Rumene Zore. Ona se stidljivo smješkala, blijeda, bez kapi krvi. Golema zvijer, koja zamalo što ga nije rastrgala, ležala je malo dalje mrtva.

— Grizli mrtav! — rekla je i brisala s njegova lica tragove krvi. Mrtav! Kako? Koliko se sjeća, on ga nije ubio.

Ubrzo mu je sve bilo jasno.

Iz medvjedovih leđa virio je nož. Rumena Zora je znala kud ga je trebalo usmjeriti da pogodi u srce i spasi Smokyja.

Odjednom on osjeti val nježnosti i zahvalnosti. Uhvati njene ruke, toplo je pogleda i privine na prsa. Ponovo, kao onda dok je s njom jahao, osjeti kucanje njenog srca. Svjestan novog osjećaja potraži njene usne, upije se u njih i osjeti davno zaboravljenu slast.

Volio je Rumenu Zoru.

IX

Jerry je posjetio Mary Lou kao što je obećao i naišao je na netrpeljivu Betty, koja mu nije mogla oprostiti što je otjerao Jacka. Pokušao joj je objasniti, ali je ona plačući izišla iz blagovaonice. Bio je zbu-

njen i nesretan što joj nije mogao otvoreno reći da je njen muž običan podmukli nasilnik, koji čovjeku puca u leđa.

– Nemojte se na nju obazirati, Jerry! – primijetila je Mary shvativši u kakvoj je situaciji i pokušala ga razvedriti pričom o unuku i unučici, koje je obožavala.

– Kako su oni podnijeli očevu odsutnost? – upita je on promuklim glasom, osjećajući se zbunjen pred punim stolom.

– Zamislite, dobro! – uskliknula je ona. – Nadam se da će i Betty preboljeti. Ja sam joj objasnila da niste vi krivi što je moj zet morao otići iz grada. Vratit će se kad se incident zaboravi.

Jerry bi više volio da joj je kazala istinu.

Ručak je protekao prilično nervozno, bez one topline koju je priželjkivao i očekivao. Premda se Mary trudila da bude dobra domaćica, njeno je čelo bilo naborano zbog briga. To mu nije promaklo, kao ni njen pogled koji je često bio usmjeren prema vratima. Kao da je nekog očekivala.

– Eh, pa hvala na ručku! – odjednom je Jerry ustao... Smatrao je da je suvišan, pa je pomislio da bi bilo najbolje da se oprost.

– Ali, šerife! – uskliknula je Mary i trgnula se. Bila je zbunjena. Shvatila je da je pretjerala i da je svom gostu trebala posvetiti više pažnje. – Opazili ste da sam nervozna, zar ne?

On kimne. Nervozno je u ruci okretao stetson i osjećao se neugodno u novom odijelu. Udobnije bi mu bilo napolju, na ulici ili u preriji. Zatvoreni ga je prostor gušio.

– Sjednite! Odmah ću vam objasniti zašto sam zabrinuta. Evo o čemu je riječ...

Zatim mu je ispričala kako već

duže vremena, zapravo od onoga dana kad je njen zet Jack otišao iz grada, s njenih pašnjaka nestaju goveda. Upravo je očekivala Billa, koji je krenuo s kaubojima da dozna tko krade stoku, kud je vodi i da joj to javi. Zato je bila nervozna, jer ne zna što će učiniti ako se to nastavi.

– Znate, kad je moj pokojni muž stradao, imali smo oko 5000 goveda. Jack je katkad potjerao na prodaju nešto stoke, pedeset, stotinjak grla ali... – Oko njenih usana zapazio se grč, kao da je to sjećanje ljuto. – Ovo što se sad događa sa stokom ne mogu objasniti. Već je s južnih pašnjaka ukradeno oko 500 najboljih grla.

– Zašto mi to niste odmah javili, Mary? Slijedio bih trag i saznao tko je krade, pa eventualno kradljivce pohvatao – rekao je ogorčeno.

Neko ga je vrijeme zamišljeno gledala, a zatim rekla:

– Bojim se, strašno se bojim da je u ovu krađu umiješan moj zet.

– Kako ste došli do tog zaključka? Pa ne bi valjda potkradao porodicu.

– On, kako ne! On je na sve spreman, šerife! Njemu ni do čega nije stalo. Najprije me počeo ucjenjivati da će ostaviti Betty i djecu ako na njega ne prepišem ranč. Kad to nisam učinila, počeo je tjerati stoku, prodavati je u bescijenje, opijati se...

Njihov je razgovor prekinuo Bill. Starac je ušao u blagavaonicu s nadzornikom i već s vrata, tresući sa sebe prašinu, rekao:

– Gazdarice, pronašli smo trag i stoku. Nalazi se u Zlom kanjonu, pripravna da krene dalje. Ja i Pat sa tri kauboja ništa nismo mogli učiniti. Kradljivci su nas dočekali vatrom i jedva smo spasili glave.

Bila je zaprepaštena. Pogledala je

Alisona i gorko rekla:

– Evo, vidite, što se događa!

U razgovor se umiješao i nadzornik, krupna ljudina poštena izgleda:

– Vratili smo se da povedemo ostale ljude, ali su raštrkani po ranču. Poslao sam Jamesa da ih skupi.

– Dobro si učinio, Pat! – složila se Mary i ustane.

Za to vrijeme Bill je mračnim pogledom gledao Jerryja. Kao da je on kriv zbog tih događaja, sluteći vjerojatno, kao i vlasnica, da su u sve to umiješani prsti njenog zeta. Ali, zašto? Zar je načuo neke priče koje su kružile o tome kako ga je Alison natjerao da postane kradljivac? Možda je Jack poticao takve glasine shvativši da se mota oko Mary i nagovara je da mu se suprotstavi.

Oko usana Jerryja Alisona zategne se odlučna crta. On pogleda vlasnicu ranča, a zatim se obrati Patu:

– Idem s vama, nadzorniče.

Kad je Bill s nadzornikom izišao iz kuće, bio je spreman za polazak. Mary ga je ispratila do vrata, shvativši po njegovu odlučnom licu da želi vratiti njena goveda.

– Nadam se da ćemo stići na vrijeme – rekao je usput i polako se okrenuo. Gledao ju je u oči i opazio da je zabrinuta. Kimnuo je i nasmješio se.

– Nastojat ću da ih pohvatam...

– Čuvajte se, Jerry! – odvratila je Mary i toplo mu se nasmiješila.

Kad je uzjahao konja, pošto su se kod korala skupili kauboiji s ranča, predvođeni Billom i Patom krenuše prema Zlom kanjonu.

Kad se okrenuo, Mary je i dalje stajala na vratima, s čudnim osmijehom na usnama. To Alisona natjera na razmišljanje.

Prije nego što su stigli do kanjona, čuli su mukanje goveda. Pat zaustavi konja i prička da pride šerif pa reče:

– Čini se da su još na leglu, šerife. Predložio bih, ako nemate ništa protiv... – zašutio je da vidi kako će reagirati predstavnik zakona. Opazivši da ga sluša kima glavom, on pročisti grlo i počne:

– S druge strane kanjona, s desne strane, nalazi se provalija duboka stotinjak metara. Moramo paziti da ne dode do stampeda i...

– Što predlažete, nadzorniče? – prekine ga Alison da bi skratio razgovor.

– Pa, bilo bi dobro kad bismo kradljivce iznenadili prije nego što dode do pucnjave. Bojim se, ako se to dogodi, da bi se stoka preplašila... – Opet je zašutio, pogledao prema zapadu, gdje se sunce polako bližilo poćunku i pogledavši Billu, koji je nešto gundao, doda: – Možda bi bilo dobro da pričekamo dok ne padne mrak, a zatim da im se prišuljamo.

Jerry Alison kimne odobravajući. Patov je prijedlog bio dobar. Nije poznavao teren i bilo je sasvim uputno da se osloni na njega.

– U redu, nadzorniče! Dakle, da pričekamo mrak – primijeti šerif i pride Billu. Nekoliko trenutaka ga je promatrao, a onda upitao: – Starino! Što ti misliš o nadzornikovu prijedlogu?

Starac je neko vrijeme razmišljao, a zatim kimnuo.

– Dobar je... međutim, predlažem da prije izradimo plan napada i raspored. Ja bih, na primjer, najviše pažnje posvetio ulazu u kanjon. Njega, vjerujemo, brani samo jedan stražar. U stanju je, zbog uskog prolaza, zaustaviti cijeli puk. Ako mi dopustite, ja poznajem teren i najprije bih onespobio stražara.

Prijedlog je, nema sumnje, bio dobar. Međutim, da li će stari biti u stanju da se s njima uhvati ukoštac?

Zato Jerry pogleda Pata. Nadzornik kao da je slutio o čemu razmišlja pa kimne i nasmiješi se.

– Nije on tako star da to ne bi mogao izvesti.

– Dobro, Pat! – složi se Jerry i pogleda prema suncu koje je već zalazilo za vrhove Velikog Manitua. Pod vodstvom Pata i Billa počese se oprezno približavati polaznim položajima. Kad je nadzornik ocijenio da sve teče prema planu, da su ljudi raspoređeni tako da odmah jurnu u kanjon čim Bill onesposobi stražara, preostalo je da čekaju.

Goveda, očito gladna jer u kanjonu nije bilo paše osim krzljivoga grmlja, i dalje su mukala.

Čekanje se otešlo. Jerry se prvi put našao u situaciji da goni kradljivce stoke. Nije imao iskustva u tome i učinio je ono što je najbolje: prepustio je da akciju vode ljudi koji su tome dorasli.

Sunčana lopta se spustila iza planine i nad zemlju se počeo spuštati sumrak. Oko njih se izdužiše sjenke. Krvavi odsjaj sunca na zalasku obasja stijenje.

Na nebu se već upališe prve zvijezde. Zatreperiše, pa kad pokriše cijeli svod, Bill pride Jerryju i šapne:

– Idem ja, šerife.

– Idite, Bille. Pazite na sebe! – opomene ga šerif i osjeti lagano uzbuđenje prije akcije.

Starac se izgubi u mraku kao da je propao u zemlju. Čekanje im je sad kidalo živce.

Dok se Bill prikradao stražaru, Jerry se približi Patu i pogleda niz kanjon. Dolje je gorjela vatra. U zraku se osjećao dim. Sve je izgledalo nestvarno, pa šerif prošapće.

– Čini se da su sigurni kad su upalili tako veliku vatru.

– I meni se čini, šerife! – složio se nadzornik. – Ako su nas potprašili, misle da se više nećemo vratiti.

Oko njih je tišina bila prekidana mukanjem stoke koja je već polijegala. Odjednom su začuli reski pucanj puške. Odjeknuo je poput грома...

– Do vraga! Stari, čini se, nije uspio onesposobiti stražara! – opsuje Pat.

Pucanj je bio znak za napad. Nisu više imali što čekati.

– Idemo, momci! – povikne nadzornik i pojuri niz usjek.

Pod kopitima konja što su jurili u kanjon prema vatri kotrljalo se kamenje. Oglasilo se još nekoliko pucnjeva a mukanje stoke postalo je jače...

Jerry je također jahao prema vatri i vikao:

– Pat! Treba odsjeći odstupnicu!

Držao se plana, ali mu je bilo jasno da su kradljivci upozoreni na opasnost. To potvrdi oštra paljba iza stijena gdje su potražili zaklon. U akciji im je smetala stoka. Preplašeno je mukala, motala se oko konja i bila je prava sreća što se na nebu pojavio mjesec koji je blijedim zracima osvjetljavao put.

Puškaranje se nastavilo, a onda je iznenada utihnulo. Ponovilo se pri izlasku iz kanjona, gdje se, vjerojatno, nalazio Pat braneći odstupnicu. Oko Jerryja su fijukali meci. Začuo je nekoliko uzvika bola, psovke, njištanje i rzanje konja.

Kanjon se začas pretvorio u bojište!

Stoka, preplašena gromoglasnom pucnjavom, počne rikati.

Dogodilo se ono čega su se bojali: počeo je stampedo!

Sad se trebalo spašavati od po-

bješnjelog stada što je, vođeno bikom predvodnikom, slijepo jurilo prema kraju kanjona, prema ponoru u kojem je vrebala smrt.

U tom komešanju, u paklenskoj rici i jurnjavi, Jerry se iznenada našao kraj Pata. Nadzornik je urlao, pucao u zrak trudeći se da stado skrene s opasnog puta.

Pomagali su mu kauboji, ali je svima bilo jasno da od toga neće biti ništa. Stado je jurilo u smrt! Užas je zavladao kanjonom. Onda je sve bilo gotovo...

— Nema ga, šerife! Katy se valja s drugom mušterijom.

Jerry nije bio uvjeren u to, pa se sam popeo uza stube mršteći se od mirisa što je dolazio iz neopranog nužnika.

Kad je zakucao na vrata, začula se prava muška psovka, ali iz ženskog grla:

— Idi do vraga, Ric! Pusti me da radim svoj posao.

Odgurnuo je vrata i vidio golo žensko tijelo i nekog debeljka. Zaključivši da to nije Jack, ispriča se i brzo zatvori vrata.

Možda će uvečer saznati gdje se nalazi, kad grad oživi a saluni se ispune do posljednjeg mjesta.

* * *

I doznao je, ali je to i te kako osjetio na svojim ledima. Nakon uzaludnog traganja za Jonesom, vratio se u hotel gdje je iznajmio sobu da bi se odmorio od puta. Kad se smračilo, nakon dobre večere u nekom pristojnom restoranu, nastavio je potragu.

To je i učinio. Još jednom je svratio k šerifu ali se on nije vratio, pa Jerry produži prema »Tri kolta«.

Salun je bio pun. Jedva se disalo. Dim se mogao rezati nožom. Polako je razgledao sve stolove, gotovo

svim gostima zavirio u lice, ali Jonesa nije našao.

Nastavio je dalje posjećujući salune, sve do siromašnog dijela grada iz kojeg se širio užasan smrad.

Baš tu, kraj neke kapije od dasaka, čekalo ga je neugodno iznenađenje. Odjednom je iza sebe čuo bat koraka, a onda glas koji mu se učinio poznat:

— Sredite ga, momci!

Bio je to glas Jacka Jonesa, kojeg je tako ustrajno tražio i koji se sad javio iz mraka. Bio je sad okružen mračnim tipovima.

— Što čekate, budale? Sredite ga!

Napali su ga sa svih strana. Povukao je revolver da bi se obranio, ali nisu bili naoružani. Željeli su stvar riješiti šakama.

Najprije je dobio udarac nogom o prepone. Kad se sagnuo i jauknuo od bola, dočeka ga udarac u pleksus, zatim u lice, pa po cijelom tijelu. Branio se, uzvraćao, stenjao i jaukao, ali su ga ipak tukli. Pao je u blato i izgubio svijest. Nije osjetio zadnji udarac koji mu je zadao Maryn zet i nije čuo njegov zloradi glas:

— Dobio si što si tražio, šerife!

* * *

Pronašli su ga tek ujutro, polusmrznutog, isprebijanoga i jedva živog. Bio je pun modrica, boljela ga je svaka kost. Liječnik je zamišljeno kimao glavom i mrmljao:

— Čovječe, vi ste od čelika kad ste to mogli izdržati! Tko vas je tako udesio?

— Tko te je pretukao? — pitao je i šerif, koji se tog dana vratio, i čuo za napad u meksikanskoj četvrti.

Jerry Alison je odlučio šutjeti. Učinio je to zbog Mary, ali je odlučio da taj podli napad iz zasjede ne oprostí Jacku Jonesu.

Tri dana je liječio rane. Kad se

spremao da ode iz grada, pošto ga je šerif Wintry obavijestio da se u njemu ne nalazi čovjek kojeg je tražio, odjednom se ispred banke začula pucnjava.

– Napali su banku, šerife! – vikao je dječak jureći ulicom.

Tom Wintry se upravo opraštao od kolege. Kad je začuo ovaj povik, pojurio je prema prvom konju koji je bio privezan pred salunom »Tri kolta«.

Jerry Alison je već jahao galopom do mjesta razbojstva. Ugledao je oblak prašine, nekolicinu jahača u bijegu i odmah zapucao.

Za gađanje nije bilo vremena. Pojurio je da barem nekoga od njih stigne. U jednom trenutku, kad se okrenuo da mu uzvрати vatrom, Jerry prepozna Jacka Jonesa.

– Prokletstvo! – opsuje, svjestan da se dogodilo ono čega se bojao: Maryn zet se odmetnuo od zakona!

Čuo je iza sebe Wintryja. Prasak njegove puške oborio je jednog napadača, koji je pogoden u prsa jauknuo i pao u prašinu.

– Za njim! – vikne šerif, ali je Jerryju bilo jasno da ih neće stići pa zaustavi konja i odmahne rukom. Lice mu je bilo blijedo i namršteno.

– Uzalud! Imaju bolje konje...

– Do vraga! Samo mi je još trebala ova pljačka – psovao je Tom Wintry. – Čini se da sam jednog oborio.

Požuri do kraja ulice da bi uhvatio bandita oko kojeg se već skupila gomila.

– Razlaz! – naredi šerif.

Napraviše mu prolaz, ali je već bilo kasno. Bandit je umirao. Na prsima mu se širila krvava mrlja. Kleknuvši kraj njega, u nadi da će iz njega izvući priznanje i barem doznati tko je izveo pljačku, upita:

Tko je napao banku, gade?

Čovjek, čije je lice naglo blijedilo i pretvaralo se u mrtvačku masku, pokuša mu pljunuti u lice. Umjesto toga samo zakrklja, krv mu udari na usta, protegne se, zaškrguće zubima...

– Gotov je šerife! – reče netko sa strane.

– I sam vidim, budalo! – izdere se šerif i pride konju.

Jerry se u međuvremenu uputio u banku. Bankar Wiliness bio je bijel. Udarao se rukama po glavi i jadikovao:

– Ja sam uništen! Sve su mi uzeli. Ja, ja, ja...!

– Zaveži, Steve! – grubo ga prekine šerif Elk Cityja. – Govori što se i kako dogodilo?

Bankaru je trebalo dosta vremena dok je došao k sebi. Tek nakon toga počne:

– Taj Jack, Jack Jones, ušao je da promijeni krupnu novčanicu...

– Hej, Jack Jones? – prekine ga šerif.

Wiliness kimne potvrdno i ovlaži suhe usne da nastavi priču. To iskoristi Wintry da bi se obratio Alisonu:

– Nije li to onaj čovjek kojeg ste tražili?

– ... pa mi je stavio pod rebra pištolj i naredio da otvorim blagajnu. Poslušao sam... Oh, jadan ja! Uzeo mi je sav novac! Bankrotirao sam, šerife! Što će reći moji ulagači?

Toma Wintryja to nije zasad zanimalo. Pošto je saznao tko je vodio napadače i da je tom prilikom opljačkano 5000 dolara, pozove Jerryja u kancelariju.

– Dodite, šerife! Budući da poznajete tog čovjeka, pomoći ćete mi da složimo potjernicu!

Ubrzo je ispred šerifove kancelarije stajao oglas: »Traži se živ ili mrtav Jack Jones, star 30 godina,

plave kose i očiju, bez posebnog znaka, zbog provale u banku u Elk Cityju.

Onaj tko ga dovede živog ili mrtvog, bit će nagrađen sa 200 dolara.

Za nekoliko dana, ovakvim i sličnom potjernicama bit će obljepljena sva javna mjesta u državi Nevada.

Za Jack Jonesa više nije bilo povratka!

* * *

Otišavši iz Elka, Jerry Alison je jahao prema Coffeyvilleu.

Nije imao vremena svratiti k Bucku Elisonu. Žurio je da bi Mary Lou donio još jednu neugodnu vijest, a njenoj kćeri zadao još jači udarac, što joj je muž postao bandit.

Dok je jahao, imao je na pameti posljednje događaje.

Nije mu bilo teško zaključiti da će se još sresti s Jonesom, jer će on vjerojatno svoju družinu povesti da bi zagorčio život njemu i Mary Lou.

Pitao se može li on s njim izići na kraj.

Još nije ni ugrijao šerifsku stolicu, a već je bio na velikim iskušenjima, ipak, s osjećajem da mora izdržati i dokazati se, jer je osjećao da je njegova budućnost vezana uz ovaj kraj.

Zaboravio je što mu je Buck rekao za Smokyja Morgana.

Događaji su tu vijest stavili u drugi plan. Morat će ga što prije obavijestiti da se vrati iz divljine u grad.

U Coffeyville je stigao umoran kao prebijen pas. Sastao se s gradonačelnikom Jamiesom i šucem i obavijestio ih o proteklom događaju.

Načelnik je na sve ravnodušno slegnuo ramenima, a sudac Elvis zamišljeno pogledao mladog šerifa i rekao:

Zaustavili su se na rubu ponora i slušali riku. Nitko se više nije obazirao na kradljivce stoke. Nisu znali da li su na vrijeme pobjegli ili su našli smrt pod papcima preplašenih životinja.

Pat je urlao i psovao dozivajući ljude. Onda je pogledao na obližnji plato i kao da sam sebi ne vjeruje pogledao šerifa:

— Prokletstvo! Čini se da su momci skrenuli glavninu stada prije ponora.

To potvrdi i žgoljavi kauboj, čije je lice, obasjano mliječnim zracima mjeseca, bilo blijedo kao vapno.

— Skrenuli smo ih, šefe! Mislim da je najveći broj stoke izvan opasnosti.

— Dobro, Jime. Da li je netko stradao?

Ljudi su polako pristizali. Poneki je jahao, a drugi su se pridržavali za konja. Svi su bili na broju, osim Billa.

— Bille! — vikao je Pat. Glas je odjekivao kanjonom, ali starcu ni traga ni glasa.

— Momci! Potražite ga! — naredi Pat i tek tada kraj sebe opazi šerifa. Bio je bijesan kao nikad u životu.

— Morao sam osobno onesposobiti stražara! — dodao je tihim, izgubljenim glasom.

— Niste vi krivi, Pat! — rekao je Jerry, kojeg se također teško dojmio ovaj događaj. — Važno je da su ljudi živi!

Nadzornik promuklo opsuje, zavrti tužno glavom i reče umornim glasom:

— Toga sam se bojao. I, evo, dogodilo se...

Nitko više nije mislio na kradljivce stoke. Činilo se da su pobjegli na vrijeme, shvativši da će biti opkoljeni, a ako nisu, dok ovako razgovaraju i kukaju, mogli su ih mirne duše poubijati. Srećom, to se nije dogodilo. To je bio znak da ih nema mnogo ako su se i sakrili.

– Samo da se starom nije nešto dogodilo – stalno je ponavljao Pat. Takve misli su mučile i Jerryja. Bio je ljutit na sebe što se taj napad izrodio u nesreću. Međutim, tješio se time da nije on kriv za to.

Pat, očito nestrpljiv da što prije dozna za sudbinu staroga kauboja, naredi još nekim momcima da krenu u potragu.

Krenuli su zapravo svi u tu akciju, svjesni da će malo moći učiniti prije nego što svane.

Iako je na nebu sjao mjesec, samo je mjestimično mogao zracima prodrijeti do dna kanjona. Surove i okomite litice zaustavljale njegovo svjetlo.

Potruga je trajala dugo...

Pred jutro su pronašli Billa. Bio je lakše ranjen. Malo dalje stenjao je kradljivac stoke, krvava lica. Bolno je zapomagao:

– Umirem! Zovite liječnika!

Pat ga pregleda i ustanovi da je dobio samo udarac u glavu.

Uhvativši ga za prsa, on ga grubo podigne na noge.

– Hajde, govori! – zareži prijetećim glasom. – Za čiji ste račun krali stoku?

Prestrašivši se toga krupnog, na sve spremnog čovjeka, shvativši da više ništa ne može izgubiti, bandit bolno zajeca i odgovori:

– Angažirao nas je Jack Jones da u Elk dovedemo dio njegove stoke.

Začuvši ovaj odgovor, Pat i šerif samo se pogledaše?

X

Mary Lou je doživljavala udarac za udarcem.

Nakon gubitka dijela stoke što se sunovratila u ponor i svih drugih neprilika koje je imala sa kćerkom, odjednom je shvatila da dolaze crni dani za ranč.

Umjesto da joj pomogne, Betty je prema njoj bila netrpeljiva smatra-

jući je jedinim krivcem što ju je muž napustio. Uzalud ju je uvjerala da je to bio jedini izlaz da ne sjedi u Yumi. Ona je ustrajno ponavljala:

– Ne, ne! Ti ga mrziš i odavno si željela da ode s ranča!

Nije mogla shvatiti da je slijepa pri zdravim očima, pa čak i onda kad je ranjeni kradljivac stoke, doveden na ranč, ispričao da je krađu stoke naručio Jack, njen muž.

Napokon je Mary od nje digla ruke. Nalazila je utjehu u djeci kojoj je posvećivala slobodno vrijeme jer ih Betty gotovo i nije zapazala.

Čaša gorčine prelila se onog trenutka kad je od zeta dobila pismo u kojem je, između ostalog, stajalo »... pa ti, Mary Lou, javljam da će te uskoro posjetiti »crveni pijetao« ako mi u Elk City ne pošalješ 3000 dolara. ...«

Bila je to najobičnija ucjena. Kad je to pismo pružila Betty, ona ponovo nije shvatila što joj je toliko puta ponavljala: da se udala za podmuškloga gada.

– Pošalji mu novac, majko! – rekla je kao da je to sasvim razumljivo.

Međutim, Mary je stisla zube i zakimala glavom.

– Ne! S tim je gotovo! On može zaboraviti ovaj ranč.

Bilo joj je svega dosta: Jacka, kćeri i toga prokletog ranča koji je željela, ako već ne za kćer i zeta, sačuvati za unučad.

Još istog dana odvezla se u grad i posjetila šerifa.

Predala mu je pismo i rekla:

– Njegova pohlepa je bezgranična, šerife! Evo, nije mu bilo dosta što mi je upropastio stotinjak goveda u onom prokletom ponoru, već me i ucjenjuje.

Jerry je bio iznenađen. Nije mogao shvatiti toliku pokvarenost. Ono čega se bojao dogodilo se. Jack

Jones neće na tome stati. Prijetit će i dalje, kršiti zakon, i to će ga jednog dana skupo stajati.

Odlučio je da ga potraži u Elk Cityju i pozove na odgovornost.

– Idem sutra u Elk, Mary! Pokušat ću ga urazumiti. Ako ne uspijem, poduzet ću druge korake. Dođuš, Elk City nije u mojoj nadležnosti, ali ću, valjda, naići na razumijevanje tamošnjeg šerifa.

Bila je umirena ovim riječima. Kimnula je i tužno se nasmiješila.

– Samo vam zadajem muke!

Izgovorila je te riječi kao da se opravdava.

– Nosim značku da bih štitio zakon, Mary! I to ću činiti!

Sljedećeg je dana krenuo na put. Bila je sretna okolnost što je Coffeyville bio miran grad pa se moglo i bez njegove prisutnosti. Usput je namjeravao posjetiti i poštansku stanicu kod Chetope i porazgovarati s Buckom o novostima.

Stari ga je dočekaio raširenih ruku, odveo ga u sobu i počastio burbonom. Počeo je iz sebe tresti novosti kao iz vreće.

– Prvi i prvo, Dan Rees je mrtav!

– Mrtav! Nemoguće! – uskliknuo je iznenađeno Jerry Alison.

Stari vojnik kimne potvrdno i nastavi:

– Prerezao mu vrat neki indijanski izvidnik! Bilo je to ovako...

Zatim mu ispriča kako je Žuti Zub, ogorčen što je Rees u jednom pohodu uništio nekoliko indijanskih šatora sa ženama i djecom, dohvatio nož, skočio mu na leđa i naočigled Westa i drugih ulizica prerezao mu grkljan.

– Što se priča za Smokyja Morgana, Buck?

– E, još jedna dobra vijest – iskesi se on. – Za njim nije izdana nikakva potjernica. Kažu da je Rees promijenio mišljenje. Netko mu je, navodno, skrenuo pažnju da bi bilo

opasno po njegovu karijeru što nije temeljitije pretražio bojište da nađe mrtvog vojnika. Dakle, Smoky je mrtav! Javi mu neka se vrati s planine.

– Bit će mi drago da to učinim

– zadovoljno će šerif.

Nastaviše razgovor o njemu i o tome kako se snašao na novom poslu. Jerry se potuži na neprilike, pa upita Bucka da li je što čuo o Jacku Jonesu.

– Nije dolazio u poštansku stanicu! Javit ću ti ako nešto doznam.

Zadovoljan dobrim vijestima, ali uznemiren što se mora ponovo sresti s tim gadom, nastavio je još istog dana put u Elk City.

* * *

Za razliku od Coffeyvillea, Elk je bio mnogo veći grad. Stigavši u grad, najprije je potražio staju za iznajmljivanje konja. Smjestivši ridana u dobre ruke, svratio je u šerifsku kancelariju.

Šerifov pomoćnik, neki dugonja uska lica, presiječe ga neljubaznim pogledom i odgovori mrzovoljnim glasom:

– Šerifa nema! Otišao je da provede neku istragu.

– Kad će se vratiti?

– Možda uvečer. A možda sutra, prekosutra – odvrati zamjenik i okrene mu leđa.

Nije bilo druge: morao je stvari sam uzeti u ruke.

Cijelo je popodne lunjao gradom propitkujući se za Jacka Jonesa. Mnogi nisu nikad čuli za to ime. Drugi su odgovarali:

– Motao se ovih dana po gradu! Potražite ga, šerife, u salunu »Tri kolta«.

Ovaj je salun bio zatvoren. U drugom je bio slabe sreće, a treći je bio pust. Tek je barmen iz dosade brišao tezgu i branio se od muha što su mu ulijetale u lice.

– Gdje bi mogao naći Jacka Jonesa s ranča »Potkovica«?

Debeljko, okupan u znoju lica, sumnjičavo ga pogleda. Ugledavši značku, brzo se nasmiješi i upita:

– A zašto ga tražite, šerife?

Kad nije dobio odgovor na pitanje, stavi prst na usta i počne se smijuckati. Zatim palcem pokaže prema stropu i zacijuče:

– Možda je gore kod slatke Katy?

Jerry ga potjera da ga potraži i dovede, dodavši mu da ne smije reći da ga traži šerif. Debeljko se brzo vratio i tužno slegnuo ramenima:

– Bilo mu je suđeno da krene tim putom, gospodine Alison!

On pak tako nije mislio. No čovjek je ipak sam kovač svoje sreće. On određuje što će i kakav će biti.

Jack Jones je izabrao put bez povratka!

Sutradan je posjetio »Potkovicu«. Bilo mu je neugodno što opet Mary donosi loše vijesti, pogotovo što ga je Betty pogledala s dubokom mržnjom i zatvorila se u sobu.

– Nemojte se na nju obazirati, šerife – rekla je Mary. – Ona i njen muž ratuju protiv mene. No kako je proteklo vaše putovanje?

Bio je zbunjen tim izravnim pitanjem. Prihvatio je poziv da sjedne, uzeo u ruku čašu viskija koju mu je natočila i zavrtio glavom:

– Nosim vam loše vijesti, Mary! Žao mi je ali...

Zatim joj je sve potanko ispričao i na kraju zaključio:

– Sad je izvan zakona i sam bog zna kako će završiti!

– Onako kako je zaslužio, šerife! – rekla je ona. Tupo je gledala u jednu točku, a onda ga pogledla otvoreno i gorko progovorila:

– Znala sam da će se to jednom dogoditi. Da, slutila sam odavno da je to zao i opak čovjek. Govorila sam to i pokojnom mužu. Znate, uvijek je bio divljak...

Ispričala mu je cijelu priču o Jacku. Nije ga time željela opravdati. Naprotiv, željela je da Jerry dozna nešto više o čovjeku kojeg mora goniti do smrti.

XI

U slijedu neugodnih događaja i onih koji mu tek predstoje, u tom košmaru koji ga je pratio otkako je napustio vojsku i došao u Coffeyville, Jerry Alison imao je i nekoliko svijetlih trenutaka. Bili su to susreti s Mary Lou i vijest da za Smokyjem Morganom nije raspisana potjernica.

Kad je nekoliko dana poslije u grad stigao Billy Smith natovaren krznima i donio mu vijest od Morgana, nitko sretniji od njega. Radost što je s prijateljem i Rumenom Zorom sve u redu na trenutak ga je vratila ponovo u kolotečinu. Bio je to onaj Jerry koji je sposoban da se suprotstavi životu s dobre ili loše strane, uvjeren u sebe i svoje sposobnosti.

Pozvao je starog trapera u »Tri asa« na razgovor uz čašicu, postavljao mu bezbroj pitanja o Morganu, na koja je on jedva uspijevaao odgovoriti. Bio je sretan što će ga ponovo vidjeti.

– Reci mu, starino, neka odmah pakuje stvari i dođe u grad! Potreban mi je, i te kako potreban! – zaključio je šerif i ispričao Smithu posljednje događaje.

Odjednom, dok su razgovarali, pala mu je na um pomisao da imenuje Smokyja svojim pomoćnikom. Kako stvari sad stoje, jedino mu on može pomoći da bi se ravnopravno nosio s događajima.

– Nemoj mu ništa govoriti o ovoj mojoj ideji! – rekao je Billyju – jer se bojim da će se predomisli. Govorim to zbog toga što zaključujem da se zagrijao za Rumenu Zoru.

– Da, kako sad stoje stvari – nasmijsnuo se starac – moglo bi od toga nešto i biti. Čini mi se da bismo uskoro našeg zajedničkog prijatelja mogli vidjeti oženjenog. – Nasmijao se.

– Čuj, nemam ja ništa protiv toga! – počeo se braniti Jerry, zagrijan s nekoliko čašica viskija. – Bio bi mi desna ruka. Znaš, ja sam ti ovdje prilično usamljen. Svi mi žele pomoći, a nitko ne pomaže, smatrajući da sam ja svemoćan. Ugled koji me prati otkako sam sredio Brazosa i njegovu bandu uvjerava ih da sam bogzna kako sposoban. No zabrinjava me taj Jones. Sve mi nešto govori da ću s njim imati velikih neprilika.

– Sredit ćeš ti te stvari, momče – kimnuo je stari traper.

Ispili su bocu do kraja, a zatim je Jerry sa Smithom posjetio dućane. Kupio je za Morgana odijelo a ponešto i za Rumenu Zoru i rekao:

– To će mu trebati kad se spusti u dolinu. O, nemoj da se oko toga svadamo! Imam nešto novca jer sam dobio otkupninu za Brazosovu glavu.

– Čuj, nema problema – odgovorio je traper. – Međutim, dio novca koji sam dobio za krzna pripada i njemu. On i djevojka su mi pomagali.

– To će im dobro doći kad dođu u grad! Nego, čini mi se da ti se žuri. Da svratimo na još jedno piće?

Billy Smith zavrti glavom.

– Ja sam ispunio svoju normu! Ako tome pribrojim i bocu koju ću popiti na povratku, bit će dovoljno.

Kad je ispratio starca, vrati u kancelariju.

Ondje je imao krevet, a katkad bi nešto pripremio za jelo. Prevrtao bi potjernice, napisao izvještaj oblasnom šerifu u Seammon i tako mu je uglavnom prolazilo vrijeme.

U salunu bi katkad sjeo za sučev stol, odigrao partiju pokera za sitne novce, otišao u patrolu kroz grad i nastojao na vrijeme spriječiti izgrede. Dosad je u tome uspijevaao jer ga je pratio glas da s njim nema šale. Ako je u grad i stigao netko tko baš nije bio čist pred zakonom, kad bi čuo priču kako je sredio Brazosa, brže-bolje bi popunio zalihe i odjahao dalje.

Da nije bilo Jonesa, koji mu je zadavao glavobolju, mogao bi mirne duše ovdje zaraditi mirovinu. Istina, o njemu se ništa nije čulo slijedećih dana. Tom Wintry nije javljao da li mu je ušao u trag, kuda se kreće, ali je Jerry osjećao da je to zatišje nakon čega će slijediti bura.

Još se sjećao pisma koje je uputio Mary, u kojem joj prijeti »crvenim pijetlom«. Sad je čekao da se pojavi na njegovom terenu, jer je znao da će mržnja prevladati razum i opreznost.

Nedostajao mu je čovjek s kojim bi mogao razmijeniti misli. Čovjek kao što je Smoky Morgan, uz kojega bi se mogao nositi s Jonesovom bandom. Ovako, dok je jahao sam po okolini i razgovarao s rančerima, najviše ga je radovalo da svrati na »Potkovicu«. Upoznavao je ljude i predio. Kad bi stigao do Marynog ranča, srce bi mu brže zakucalo.

Dočekivala ga je kao prijatelja, s radosnim osmijehom na licu, s viskijem i jelom, trudeći se da mu u svemu ugodí. Bio je sve slobodniji u njenom društvu. Nestajala je stidljivost starog momka. Da nije bilo Betty, iz koje je zračila očita netrpeljivost, osjećao bi se mnogo ugodnije.

U takvim okolnostima na njegovu bi se licu pojavio osjećaj krivnje što se i nehotice, slijedom događaja, upleo u njihov život. Najteže mu je bilo kad bi Betty, pošto bi se poi-

grao s djecom, ljutito odvodila mališane u sobu.

— Ne uzimajte to k srcu, Jerry! — tješila bi ga Mary. — Već će se ona smiriti kad shvati da je bila slijepa kod zdravih očiju.

— A kad će to shvatiti, Mary? — pitao je zamišljeno, svjestan da toj nježnoj ženi nanosi bol. A kako će ga tek gledati kad dođe vrijeme da se konačno obračuna s njenim mužem?

* * *

Billy Smith je u zraku osjećao miris zime. Znao je čudi planine. Kad je stigao do brvnare, pošto mu je Smoky pomogao da istovari stvari a Rumena Zora je priredila jelo, preko zalogaja mirno je rekao:

— Momče, vrijeme je da se spustiš u dolinu!

Morgan ga je začuđeno pogledao. Sjetio se eventualnih posljedica i zaboli ga pomisao da je njihova prisutnost starcu dozlogrdila.

— Želiš nas se riješiti, stari? — upita s nekom gorčinom.

— Ne ovako kako ti misliš, momče! — zavrti glavom starac shvativši o čemu misli. Zatim mu potakno opiše svoj susret s Alisonom i zaključiti:

— Prema tome, vrijeme je da prije nego što putove zamete snijeg siđeš u grad! Šerif te nestrpljivo očekuje. Tebi se, momče, pruža prilika da se oženiš Rumenom Zorom. Što je? Zanimamio si, a?

— Ma, nisam! — obrani se nevješto Smoky i pogleda djevojku. Da li taj stari lisac sluti da mu je ona, dok je bio odsutan, već postala žena?

Dogodilo se to neočekivano, kao grom iz vedrog neba.

One noći kad je planinom bjesnila oluja, a kiša padala kao iz kabla, kad je grmjelo i sijevalo kao da dolazi smak svijeta, Rumena Zora bila

je prestrašena. Skupila se na svojem ležaju i drhtala od straha. Nježno joj je milovao kosu i osjetio je odjednom davno zaboravljeno uzbuđenje.

Potražio je njene usne. Bile su meke i podatne, drhtave i pune čežnje. Upije se u njih kao očajnik, potraži u njenom zagrljaju smirenje. Kao da želi tim pokušajem porušiti sve mostove iza sebe.

— Draga! — prošapće nježno i drhtavo. Ona mu dopusti da je miluje. Osjeti kako se brani stidljivošću. Utone glavom u njene grudi i pronade smirenje u tijelu što se previjalo od strasti, dolazeći mu u susret. Zaboravi sve oko sebe.

Dok su zamirali strasni jecaji Rumene Zore, Smoky Morgan shvati da je želi za ženu.

Iz razmišljanja ga trgne Smithov glas:

— Hej, nekud si mislimo odlutao, momče! — nasmiješi se starac i zadovoljno nešto progunda gledajući Rumenu Zoru koja je na postelji redala odjeću što joj je poslao Alison.

Bile su to duge, čipkaste ženske gaćice, bluza, suknja i haljina, te simpatični šeširić na čijem se vrhu nalazila prava izložba umjetnog cvijeća.

Zbunjeno je gledala Smokyja i starog trapera.

Bila je rumena od uzbuđenja kao neka druga djevojka. Nekako se proljepšala. Starac, čija je mudrost bila golema, nasluti istinu. Kimne Morganu i primijeti:

— Hej, pomози joj da to obuče! Vidiš da ne zna čemu to služi.

Smoky pode prema Rumenoj Zori, starac se počne smijuckati i brže-bolje ode iz brvnare.

Kad je pogledao na vrh Velikog Manitua, zavrti glavom. Olujni, snježni oblaci pokriće vrh sjedokosoga indijanskog boga.

Bilo je krajnje vrijeme da Morgan side u dolinu!

* * *

Kad se Smoky sljedećeg jutra oprostio od Billyja Smitha i pružio mu ruku, starac je prihvati i strese. Zatim ga doprati do konja, pročisti grlo pa reče:

– E, pa sretno! Vidjet ćemo se na proljeće, Možda ćeš već tada imati ranč o kojem sanjaš.

Smoky Morgan, koji se teško rastajao, odmahne tužno glavom. Odjednom se upita koliko Smith ima godina? Život je na njegovu licu udario pečat. Bilo je naborano i umorno. Kao da je prešao šezdesetu, a slutio je da ima mnogo manje. Na tom licu, što ga je šibao oštar vjetar, peklo sunce i moćile kiše, teško je bilo otkriti prave godine.

– Hvala za sve, Billy! – izrekao je promuklim glasom i uzjahao konja.

Billy samo kimne i udari ga po ledima. Zatim pride djevojci. Trenutak ju je zamišljeno gledao, onda se nasmiješi i tiho reče:

– Nadi mu se u nevolji kad zatreba! Tako radi dobra žena!

Da li ga je razumjela? Možda i nije, ali je starac bio siguran da će i bez njegovih savjeta sve učiniti, sve žrtvovati za Sijedog Dobrog Čovjeka.

Kad su otišli iz brvnare, iza njih je ostala tišina. Mir, s kojim se stari traper družio svih ovih godina.

Da li će mu nedostajati ljudi poput njih?

S godinama je sve više osjećao da mu je dojadilo drugovati sa samom.

Stigavši do Cedar Valleya, Morgan i Rumena Zora zaustaviše konje. Gore, otkud su došli, vukla se sumaglica i oblaci pepeljasto-sive boje, znak skorog snijega.

Ubrzo počne padati. Najprije sitan i rijedak, a zatim sve krupniji.

Pahuljice su se vrtjele nošene vjetrom. Izabraše zaklon ispod litica. Rumena Zora naložila je vatru i počela pripremati jelo. Smoky je donio drva i rekao:

– Ovdje ćemo se zadržati do jutra, a zatim krenuti dalje!

Ona to primi s nevjericom. Zaglebda se u vrhove planine, sve do kupole Velikog Manitua i zavrti glavom.

– Veliki Manitu se naljutio! Već se obavio novim snijegom. Kad to učini, govorili su naši vračevi, spustit će bijeli plašt na dolinu. Neka Sijedi Dobri Čovjek dobro razmisli hoće li se ovdje zaustaviti. Do mraka je dosta i...

– Misliš da bismo morali dalje ako ne želimo da nas zatekne nevrijeme?

Djevojka kimne. On uvaži njene prijedloge i zaljubljeno je pogleda, pa reče:

– Rumena Zora je mudra! Njen će je čovjek poslušati.

Na licu Indijanke pojavi se sramežljiv osmijeh. Ona podjari vatru, stavi u tavu slaninu i pomiješa je s grahom. Za jedan sat su jeli, a nakon toga nastaviše put. Ostaviše iza sebe dobar dio planine. Opaziše preriju. Izgledala im je nadohvat ruke, a bila udaljena najmanje desetak milja.

Pobjegoše pred snijegom. Sad su jahali novim krajolikom. Teren više nije bio kamenit kao gore. S kamenjem je bila pomiješana crvena zemlja i raslo je kržljivo bilje, pogotovo vrijesak.

Ondje su zanoćili. Oko njih je bilo mirno, jer se i priroda spremala na počinak.

Grijali su se te noći tijelima i ljubavlju. Pred jutro je Rumena Zora

ustala, pogledala s ljubavlju Morgana i odjahnula u šumu.

Kad se Smoky probudio, bilo je jutro. Sunce se pojavilo i čuo se cvrkut ptica, rzanje konja koji su pasli već sparušenu travu.

Poni Rumene Zore, na kojem je dosad jahala, nije se nalazio među konjima i njena odsutnost zabrinula je Morgana.

Počeo ju je dozivati, ali mu je odgovarala samo jeka. Zamro je na trenutak pjev ptica. Samo se u krošnjama prestrašeno ogласiše divlji purani.

Kad je već bacio sedlo na konja i sagnuo se da pričvrsti kolan i da odjaše u potragu za njom, pojavila se kao da je iznikla iz zemlje. Na licu joj je blistao zadovoljan osmijeh.

Zaustavila je ponija, sjahala i krenula mu u susret. Namjeravao ju je ukoriti što se udaljila bez pitanja. Međutim, kad mu je prišla i pružila ruku u kojoj se nešto presijavalo na sunčevima zracima, iznenađeno je raskoločio oči.

– To donijela Sijedom Dobrom Čovjeku! – rekla je stidljivo. – Tu nekada lovište mog plemena. Ja otišla pogledam grobove mojih predaka i pomolim se Velikom Manituu da čuva mog čovjeka. On mi pokloni ovu »žutu kovinu« i reče: Ti to daj Sijedom Dobrom Čovjeku da s njim bolje živjeti!

U ruci je držala nekoliko grumenata zlata, čiju je vrijednost bilo teško procijeniti.

Da je netko drugio bio na Morganovom mjestu, zacijelo bi je upitao gdje je pronašla »žutu kovinu«. On je, međutim, samo slegnuo ramenima i rekao:

– Moja žena ima sve jer o njoj brine njen čovjek! Zlato, »žuta kovina« biti srce i ono kuca za Rumenu Zoru!

Stavila mu je na dlan zlato. Bio je to njen vjenčani dar. Smoky Morgan je kimnuo glavom, gledao ga, vagao i kako se nije razumio u njegovu vrijednost, ravnodušno ga stavio u bisage. Kao da se ništa nije dogodilo, nastaviše tovariti konje, a zatim se počese spuštati niz dolinu.

XII

Mary Lou je stajala kraj prozora sobe za goste i gledala kako se ne-
bom valjaju crni, prijeteci oblaci. U koralu je mukala stoka, u konjušnici su rzali konji, a vjetar je nosio grmove vrijeska.

Smrkavalo se. Mrak je došao brže nego obično što je bio znak da se sprema nevrijeme.

Jučer je bila u gradu, ali nije našla šerifa u kancelariji. Željela ga je vidjeti, ali se stidjela da se o njemu propitkuje.

Taj stranac koji za nju više nije bio stranac, izazvao je u njoj čudne osjećaje. Bili su prijatelji, ali kad bi ga ugledala, osjećala je čudno, zaboravljeno uzbuđenje.

Da li je to bila ljubav? Davno zaboravljen osjećaj, nešto što joj je bilo strano otkako je izgubila Freda. Bila je sama godinama, zabavljena brigom o ranču, nije imala vremena misliti na sebe. Sad, kad ima toliko problema sa zetom i Betty, kad se mnogo toga našlo na njenim leđima, javlja se pomisao da bi joj trebao čovjek. Čovjek snažne volje koji bi želio s njom podijeliti te brige i pomoći joj da ponovo pronađe sebe.

Da li je Jerry Alison taj čovjek? Njihovi dosadašnji susreti postajali su sve češći. Imali su mnogo toga zajedničkog. I problema, koji su, stjecajem okolnosti, učvršćivali to prijateljstvo.

Od prijateljstva do ljubavi samo je jedan korak! Iz razmišljanja je

prene udar groma. Odjekne s bljeskom i donese kišu. Počela je krupnim kapima, najprije polako, a zatim sve jače bubnjati o prozor. Vjetar je puhao sve jače i udarao prozorskim kapcima.

Izgledalo je da se nebo spojilo sa zemljom!

Bila je sama, ali ne zadugo jer su se u hodniku začuli glasovi djece i Betty, koja ih je zbog nečega prekoravala. Kći ju je izbjegavala i sad je sigurno branila mališanima da je posjete.

Kako je to bilo bolno!

— Zaboga, Betty! — rekla je Mary ljutitim glasom i otvorila vrata da ih pusti u sobu. Zar više nismo porodica? Kako se to vladaš?

Djeca se prestrašeno priljubiše uz njene skute. Milovala im je glave, privijala ih u krilo i ljutito gledala Betty koja je tresnula vratima.

Ostala je s njima i povelala ih je prema kaminu da upali vatru.

Mary Lou s tugom pomisli kako bi bilo lijepo da se sad kraj nje nalazi Jerry. Ili barem Bill ili Pat, samo da nije sama. Da je svaki udar groma ili sijevanje munje tako ne straši i uznemiruje.

Oluja je bila sve jača. U dimnjaku je zviždukao vjetar, tresao prozorskim kapcima, glasao se cviljenjem oko kuće, njištanjem konja i mukanjem stoke.

Mary ostavi djecu kraj kamina i pride prozoru.

U kaubojskoj nastambi gorjelo je svjetlo. Na stupu se njihao fenjer i mutnim odsjajem pravio nestvarne, izdužene sjenke. Mary se strese od hladnoće i ponovo pride vatri.

— Bakice! Pričaj nam neku priču — zamoli je unučica.

— Onu, bako, o ukletoj princezi — doda dječak. Bila je tog trenutka sretna. Sjetno se nasmiješila i počela pričati...

Njene je riječi katkad prekidaao zvižduk vjetra, udar groma ili pljuštane kiše.

Odjednom joj se učinilo da je na polju, ne tamo gdje se nalaze koralji, začula topot kopita, prigušen, prekidan udarcima vjetra, groma i škripom nepodmazanih ulaznih vrata.

Pomisli da to Bill ili Pat dolaze da joj nešto jave. Već je mogla razaznati da se konji zaustavljaju ispred kuće.

Digla se i prišla ormaru da izvadi bocu viskija da bi ih počastila, da ih viski ugrije u toj hladnoj neugodnoj noći.

Odjednom je zastala. Vrata što su vodila u predvorje s treskom se otvoriše. Vjetar nahrupi u gostinjsku sobu i zaleprša zavjesama.

Čulo se struganje čizama, zveket mamuza i težak bat koraka koji nisu pripadali ljudima s ranča.

Onda je vratima umjesto Billa ili Pata ugledala Jacka Jonesa. S njega se slijevala voda. Lice mu je bilo blijedo, mokro i izduženo, ali puno zlobe.

— Nisi mi se nadala, punice!? — nacerio se i mahnulo rukom, pozivajući nekog iza sebe.

— Ulazite momci! Eno, boca je na stolu! Moja draga punica nas želi počastiti.

Iza Jacka se proguraše tri mračna, prljava tipa. Lica su im bila kao mrtvačke maske, gurali su ispred sebe Billa. Starac se spotakao grubo odgurnut u stranu. Oni prideše stolu i zgrabiše bocu.

Djeca u tom trenutku prepoznaše oca i pojuriše mu u zagrljaj.

Tata! Tata! — klicali su radosno.

No umjesto da ih prigrli, otac ih odgurne i zareži prema Mary:

— Drži ih po strani, stara!

— Kako se osuđuješ ovako upadati? — procijedi gnjevno Mary i

uzme djecu za ruku. – Što ste uradili Billu?

– Malo smo ga mazili – nasmiješ se bandit i pljune. – Poželio je starkelja da osedla konja i ode u grad da o našem dolasku obavijesti onoga tvoga ljubavnika!

Bila je ljutita i zaprepaštena njegovim riječima, ali je znala da mu se ne može oduprijeti. Pogleda ga s mržnjom i prezirom.

– Nasilje, samo nasilje! To je tebi slično, zete! Više puta ne poštuješ, pa čak odbacuješ i vlastitu djecu.

Premda Jones nije pitao za ženu, ova prepirka zacijelo je doprla do Betty. Prepoznala je njegov glas i ušla u gostinjsku sobu. Krenula mu je u susret, u namjeri da mu se baci u zagrljaj.

– Oh, Jack! – uskliknula je. – Kako te dugo nije bilo. Ja, ja...!

– Dalje od mene, luda ženo! – zaprijeti on promuklim glasom i grubo je odgurne. Pala je, podigla se i ponovo mu krenula u susret. On je udari čizmom.

– Nisam došao da izvodim gluposti već da razgovaram sa svojom dragom punicom.

Mary Lou osjeti u tim riječima porugu. Prezirno ga odmjeri i zavrti glavom.

– Nemam ja s propalicom o čemu razgovarati. Mi smo sve rekli jedno drugome. Odlazi, jer ako pozovem ljude...

– Ha, ha, ha! Gle, gle! Mary Lou je ljutita! Momci, kako bi bilo da se s njom malo poigrate? Uspalila se udovica.

Betty, koja je stalno plakala i ležala kao odbačena hrpa na podu, odjednom ustane, poleti prema starom Billy, padne mu u zagrljaj i zajeca:

– Oh, Bille! Nemoj to dopustiti. Nemoj Bille!

Starac, čija je brada drhtala od

gnjeva, nježno nešto prošapće da je umiri. Zatim, dok su Jackovi ortaci bili zabavljeni ispijanjem viskija, poleti prema banditu koji mu je bio okrenut leđima i izvuče mu iz korica revolver...

No nije bio brz kao nekad. Odjeknuo je hitac iz Jonesova revolvera i metak ga pogodi u prsa. Bill klone.

– Što si mu učinio, ubojico! – usklikne gnjevno Mary i ispruži ruke u namjeri da mu iskopa oči. Obuzeo ju je bijes. Jonesu je trebalo mnogo muke da je savlada, a zatim prepusti momcima.

– Povalite je! Što čekate?

Oni bi to zacijelo i uradili da se u tom trenutku nisu oglasila djeca. Plakala su i vriskala od straha i raskolačenim očima gledala što se događa. To ih je zaustavilo. Mary je prišla Billu. Pregledala mu ranu, ali je bilo kasno da se nešto učini. Prezirno pogledala je Jonesa i prosik-tala:

– Ubojico! Sad nisi samo pljačkaš banke već i podmukli ubojica! Proklet bio!

– Zaveži! – vikne Jones i udari je čizmom u slabine. Betty je na kri-lu držala glavu starog Billa i pokušavala dlanovima zaustaviti krv iz tijela što je umiralo. Jecala je i šap-tala:

– Oh, Jack! Oh, Jack! Što si to uradio?

Njegovi ortaci brzo isprazniše bocu. Jones im naredi da uzmu sve piće iz ormara i pretraže smočnicu.

– Ostavite me da s njom razgovaram!

Kad su počeli po kući praviti lom, držeći revolver uperen u Mary Lou, na njegovom se uskom licu ukazao čudan osmijeh.

– Došao sam da sklopimo pogodbu. Budući da mi nisi prepustila ranč, postao sam ono što jesam. Jao

tebi ako mi ne stvoriš do sutra 15.000 dolara!

– Nikad! Nikad! procijedi Mary stojeći pred njim ponosno i izazovno.

Na njegovom licu zablista onaj isti, samouvjereni osmijeh. Bio je svjestan da mu ništa neće odbiti ako je ucijeni. Zato zareži:

– Ne učiniš li ono što tražim, odvest ću ti kćer da se sa mnom potuca po brdima. Misliš da neće poći? O, hoće! Zar ne, Betty?

– Ne, neću! – odvrati ona slomljenim glasom. Tek je sad shvatila s kim je živjela sve te godine.

– Ne, to ne možeš učiniti, gade! – vikne Mary. Bandit mirno slegne ramenima.

– Ne samo što ću je povesti sa sobom i tako je osramotiti, već ću povesti i djecu.

Kad je spomenuo djecu, u Mary se nešto slomilo. Pogledala ga je kao da vidi zvijer i zavrti glavom kao da ne vjeruje. Kao da je to sve ružan san u ovoj strašnoj, olujnoj noći.

– Ne, to ne možeš učiniti? Neću, neću dopustiti! – počela je vikati.

– Hoćeš li da pozovem momke? – zagrozi se on. – Oni će te poveliti, uspaljenice prokleta!

Bilo je to previše. Previše i za ženu kao što je Mary Lou, koja je mogla mnogo toga podnijeti.

– No, što kažeš o mojem prijedlogu? Govori! Nemam vremena za prazna naklapanja.

Našavši se u bezizlaznoj situaciji, želeći spasiti Betty i unučad, Mary stisne zube.

– Dobro, neka ti bude! Dobit ćeš sutra taj prokleti novac. Ali pod jednim uvjetom...

Zastala je da skupi snagu, što Jones shvati kao da s njom još nije gotov. Zar da mu ona postavlja uvjete?

– Ja sam tu da postavljam uvjete, luda ženo! – vikne on.

– Više nisi! Ako želiš taj novac, moraš mi obećati i zakleti se djetecom, ako ti je što sveto na svijetu, da ćeš otići iz ovoga kraja, da nas više nikad nećeš mučiti – nastavi Mary odlučnim glasom.

Poznavao ju je godinama i znao da je ničim neće pokolebati. Morao je ispuniti taj uvjet. Uostalom, to mu nije bilo teško. Ionako mora otići s ovog terena, koji je već postao vruć.

– Dobro! Imaš moju riječ. Nikad se neću vratiti pod tvoj krov!

– Gdje ću ti predati novac? – upita nešto mirnije Mary, svjesna da joj se pruža prilika da ga tamo uhvati Alison. Kao da je osjetio o čemu razmišlja.

– Nemoj pokušati da o našoj pogodbi obavijestiš šerifa! Sve ću vas potrpiti u kuću i zapaliti.

Da, on je to mogao učiniti! Bio je na sve pripravan. Mary ovlaži suhe usne i kimne.

– Kamo da donesem novac? Ne boj se! Neću obavijestiti šerifa! Gad kao ti već će dobiti ono što je zaslužio!

– Donesi ga u kolibu na južnoj strani ranča! Recimo, sutra kad sunce bude u zenitu. I pazi! Bez trikova!

Pozvao je bandu da se spremi za polazak. Pijani, natrpani opljačkanim stvarima, zadovoljno su se smijali.

Izgubili su se u olujnoj noći, uz udar groma i sijevanje munja.

– Betty! – usklikne Mary i poleti joj u zagrljaj.

Plakale su zajedno nad mrtvim tijelom starog Billa.

* * *

Pat Sestry se prije oluje vratio na ranč kako bi gazdaricu obavijestio da su momci na južnoj strani »Potkovice« završili žigosanje teladi i da je stado na toj strani ranča spremno za prodaju.

Naredio je kaubojima da nastave poslom i da tamo prenoće kako bi ujutro skupili ostala grla i krenuli prema Elk Cityju.

Bila je to uobičajena prodaja prije dolaska zime kako bi se sačuvalo što više sijena do proljeća.

Bio je iznenađen pošto se oprao i obukao novu košulju i traperice kad je na ulazu u ranč začuo topot konjskih kopita.

Kiša je već počela padati i puhao je vjetar, grmjelo je i sijevalo. Na trenutak je provirio da ustanovi tko tako kasno dolazi na »Potkovicu«.

Čuo je nepoznate glasove, smijeh, rzanje konja i zveket mamuza.

Odlučio je da gazdaricu i goste ne uznemirava i vratio se u spavaonicu.

Oluja je bjesnila punom snagom. Da skрати vrijeme, počeo pregledavati neke stare novine. Čekanje se otešlo sve dok iz kuće nije čuo neku viku, a zatim pucanj.

Pat Sestry bio je dobar nadzornik, čovjek kojem je ranč Freda Lua prirastao srcu. S pokojnim gazdom bio je prijatelj. Kad je Fred stradao, odlučio je da ostane na »Potkovici« jer je smatrao da će Mary trebati čovjeka da joj pomogne u nevolji.

Pucanj ga je uznemirio. Odmah je opasao revolver i izišao u hladnu, kišovitu i vjetrovitu noć.

Zašto odmah nije ušao u kuću nije mu bilo jasno.

Prišao je prozoru gostinjske sobe, provirio i vidio Jacka Jonesa i nepoznate ljude. Odmah je osjetio opasnost, pogotovo kad je čuo razgovor, stigavši baš na vrijeme da sazna za Jonesovu i Marynu pogodbu.

Pozelenio je od ljutine. Najradije bi ispraznio u bandu sve metke iz revolvera da tako zaštiti ženu, njezinu kćer i djecu. Međutim, razum mu je nalagao da bude oprezan. Bio

je sam, jer su kauboји ostali na pašnjacima. Stari kuhar Rocky nije mu mogao mnogo pomoći. Dršćući od bijesa, čekao je da vidi što će se dogoditi, stiskao je zube i prigušeno psovao, ne prepoznavši više u Jacku onog dječaka s kojim se nekad igrao. Bio je to sad opak, zao čovjek, kojem ništa nije bilo sveto.

Razbijajući sve što im se našlo na putu, Jones i njegova banda izišli su iz kuće i nestali u mraku vriskajući i bijesno udarajući konjske trbuhe ostrugama. Za njima je odjekivao urlik vjetra i bolno njištanje jadnih životinja.

Kad je ušao da bi Mary pružio eventualnu pomoć, tek je tada na podu opazio starog Billa. Starac je bio blijed i nepomičan, s krvavom mrljom na prsima.

— Mrtav je! — reče Mary izgubljenim glasom.

Nadzornik tužno pogleda Betty i djecu i upita:

— Tko ga je ubio, gazdarice?

Nisu odgovorile. Još su bile u šoku od pretrpljenog straha i tupo su buljile u njega. Prva je k sebi došla Mary.

— Da si barem prije došao, Pat! Ovo se ne bi dogodilo.

— Ne bi, gazdarice! Ali, što sam mogao sam prema toj bandi?

— Znam, Pat! Pobrini se za Billa! Sutra ćemo ga sahraniti. Gdje si ostavio ljude? Ah, da!

Sjetila se dogovora da što prije izdvoje stoku za prodaju i da se neće vraćati na ranč dok to ne završe. Sad je nekoliko trenutaka stajala stisnutih usana i razmišljala. Zatim pride Betty, nježno je zagrlila, uhvati djecu za ruke i odvede ih u sobu.

— Sve će biti u redu, draga! — šaptala je i izišla iz sobe pognutih ramena. Izgledalo je kao da je iznenada ostarila nekoliko godina.

Pat pozove Rockyja da mu pomogne oko Billa. Iznijeli su ga iz

kuće i smjestili na ležaj u spavaonici. Na starom i izboranom licu kuhara ukazaše se suze. Odnekud je donio svijeću, upalio je kraj Billova uzglavlja i rekao Patu:

– Odmorite se, nadzornice. Ja ću dežurati do jutra. Eto, ode moj stari prijatelj! Sad je na meni red – dodao je tužnim glasom.

Pat Sestry kimne. Njega je također obuzela tuga, ali se pitao: tko ga je ubio i zašto? Morao je to doznati...

Dok je ležao otvorenih očiju, pitao se što se zapravo dogodilo prije nego što je čuo razgovor između gazdarice i zeta.

Ostalo je mnogo toga nedorečeno. S tugom shvati kako Mary u njega više nema povjerenja. Da ga ima, ona bi mu rekla i za pogodbu koju je sklopila s tim banditom.

Odlučio je da je sutra otvoreno o svemu upita. Ako mu uskrati odgovor, potražiti će šerifa i sve mu ispričati.

Usnuo je tek pred jutro. Oluja je prohujala, oblaci se razišli i granulo je sunce.

Mary je već bila na nogama. Upravo se približavala nastambi. On je pozdravi i pričekao da se vrati iz spavaonice.

– Pat! Pozovi ljude! Zajednički ćemo ispratiti Billa,

Nije je mogao prepoznati. Lice joj je bilo žućkasto, gotovo prozirno, s velikim kolobarima ispod očiju.

– Gazdarice! – počeo je zbunjeno.

– Da, Pat!

– Dugujete mi objašnjenje za ono što se sinoć dogodilo. Recite mi tko je ubio Billa da ga sravnim sa zemljom!

Ona se samo tužno osmjehnula i slegnula ramenima.

– Zar je to sad važno, Pat? Billa više nema, i...

Odjenom se upita zna li Pat cijelu

istinu. Ako je bio ispod prozora kao što je rekao, možda zna za ucjenu? Ako zna, bilo bi najbolje da to zadrži za sebe.

– Pat! Željela bih da nikome ne pričaš o onome što se sinoć dogodilo. Neka to ostane među nama. Ipak je taj prokletnik muž moje kćeri!

Nadzornik kimne. Uvijek ju je slušao, ali mu se ipak učinilo da živi u iluziji ako vjeruje Jacku. On će uzeti novac i opet se vratiti. To će se stalno ponavljati dok ga ne stigne zakon.

Ne, nije smio dopustiti da se to dogodi!

Najprije je mislio da se s Jackovom bandom sam obračuna i tako pomogne Mary Lou. Štitili bi ga njegovi ljudi, u koje je imao povjerenja. Ako im sve ispriča, oni bi za nju skočili u vatru i vodu.

– Mislim da griješite, gazdarice! – rekao je nakon dužeg razmišljanja. Ove su je riječi našle zatečenu. Upravo je mislila da mora u grad po novac iz banke i posjetiti šerifa kako bi ga obavijestila o Billovoj smrti. Što da mu kaže? Da ga je ubio Jones?

– Kako to misliš, Pat! – upita ga shvativši da zna mnogo više nego što pokazuje.

Nadzornik slegne ramenima. Nije želio dirati u rane, ali mu je već bilo na jeziku da joj otvoreno kaže kako nikad ne valja sklapati pogodbu s čovjekom kao što je njen zet. Umjesto toga on samo nešto promrmlja u bradu i pođe da osedla konja.

Kad je odjahao s ranča i stigao do raskršća, do ceste što je vodila u grad, samo je trenutak bio neodlučan. Zatim, umjesto da se pridruži kaubojima, galopom odjuri u grad da bi sve ispričao Jerryju Alisonu.

Dok su se na ranču »Potkovica« odvijali spomenuti događaji, u Cof-

feyville je stigao Smoky Morgan s Rumenom Zorom. Osvanuo je tog jutra na prilazu gradu, zagrlio svoju buduću suprugu i rekao:

– Žuta kovina, koju mi je poklonila Rumena Zora, pomoći će da kupimo ranč. Bit ćemo svoji na svoje. Sijedi Dobri Čovjek će cijelog života paziti na malu i slatku indijansku skvo.

Bila je sretna nakon svega što je propatila.

Pred njim je bio život kakav su željeli i o kojem su sanjali: Rumena Zora da ima čovjeka kao što je Smoky Morgan, a taj nekad okorjeli vojnik, koji je toliko zla vidio i prevalio preko glave, da nađe smirenje u kasnijim godinama života.

Kad su se sreli nakon toliko dugo vremena, dva prijatelja se srdačno zagrljše i počеше se tapšati po ramenima, raspitujući se uzajamno za zdravlje, zadovoljni što su se sreli.

Jerry neprimjetno namigne Smokyju, a zatim se uputi prema Rumenoj Zori, nasmiješi se i reče:

– Pozdravljam te, Rumena Zoro, i neka te sreća prati. Veliki Manitu je zadovoljan što je primio u vječna lovišta Orlovo Pero i ostavio da zelenom prerijom jaše njegova ponosna kći!

Da se Jerry s prijateljem sreo drugom prilikom, odmah bi svratili u prvi salun i sve to zalili bocom viskija. Obojica su bila svjesna da su prošla ta vremena, pa Jerry povede Smokyja u kancelariju.

– Ovdje ti ja jedem i spavam, a u gradu čuvam zakon! – reče sa zadovoljstvom i ponudi ih kavom.

Počеше pričati, jedan drugom upadali su u riječ, sve u želji da u jednom dahu stresu sve novosti. Alison mu ispriča kako se snašao u gradu i zaključ:

– Sve u svemu, dobro je! Posla

nema osim... No o tome ćemo poslije, kad se dobro odmoriš i pronađeš hotel u kojem ćeš odsjesti. Preporučio bih ti »Coronu«. Pristojan je, servira dobru hranu, koja će ti svakako prijati.

– Da ti pravo kažem, poželio sam dobar, sočni odrezak i brdo krumpira. Kad bi još bila pita od jabuka, bila bi to gospodska gozba!

– Preporučit ću te staroj gospodi Smith! Ona doista veoma dobro kuha. Nego, kakvi su tvoji planovi?

– Moji planovi? – ponovi zamišljeno Smoky i pogleda Rumenu Zoru. Nekoliko trenutaka je šutio, a zatim rekao: – Prvo, da se oženim ovom djevojkom! Zatim da kupim ranč. No da bih se oženio, trebam kuma, a da bi...

– ... kupio ranč, trebaš novac, a? – nasmiješi se Jerry. – To će biti malo teže. Što se tiče kuma, imaš ga.

– Hej, a kuma? Zar nisi ništa našao? – bocne ga vragolasto prijatelj.

Jerry se uozbilji. Sjetio se Mary i pitao kad će biti u prilici da je ponovo posjeti. Proteklih nekoliko dana skupljao je vijesti o kretanju Jonesove bande. Šerif iz Elk Cityja javio je da su otišli iz njegova kraja.

Na stolu je još ležalo pismo u kojem ga obavještava o tome, kao i o trojici bandita koji su uspjeli s Jonesom nakon pljačke pobjeći. Uz Jonesa su sad jahali David Byrne, John Streep i Marc Crossman.

Za njima je također raspisana potjernica. Bili su to pravi ubojice, još gori od gazde.

Razmišljajući o tome, nije odmah odgovorio Morganu.

– Hej, izgledaš mi zaljubljen! – ponovi šaljivim tonom Smoky i udari ga nogom o cjevanicu.

– Pa, kako da kažem... – zbuni se Jerry. – Ja, ovaj... meni za takve

~~stvari treba vremena. Ima doduše,~~
jedna žena s kojom se družim, ali...

– Znači, ima nade da nađem i kumu?

– Možda! – slegne šerif zamišljeno ramenima i povede ih u hotel.

Pošto ih je Jerry smjestio, Morgan izrazi želju da ga isprati. Ostavi Rumenu Zoru u sobi, pogleda je zaljubljeno i doda:

– Neka moja skvo spava. Rume-na Zora je dugo jahala i mora se odmoriti.

Djevojka kimne. Njena pokornost je bila vidljiva. Tako su se odgajale sve indijanske djevojke. Kad bi postale žene, to se još više ispoljavalo. Bilo je tako i s njom. Ona, doduše, nije znala što znači riječ »ljubav«, ali je osjećala da Sijedi Dobri Čovjek ne tuče svoju skvo, ne tjera je da bi za njega radila i lovila.

Kad su sišli niz stube, Jerry predloži prijatelju da nešto popiju. Ubrzo su sjedili u kutu saluna, neometani u razgovoru. Pred njima se nalazila boca viskija.

Smoky najprije ispriča prijatelju o svom boravku u planini Veliki Manitu.

– Te mjesece nikad neću zaboraviti! Stari me je dobro primio i od njega sam mnogo toga naučio. Ondje sam spoznao da je moja budućnost vezana uz Rumenu Zoru.

Bio je red da i Jerry ponešto kaže. Opisao mu je kako je postao šerif, prenio mu zatim razgovor s Buckom kad ga je obavijestio da je Dan Rees mrtav i da ga je ubio indijanski izvidnik kojeg je tako ponižavao i mučio.

– Evo, kazna je došla s one strane s koje se nije nadao. Umjesto da mu netko od vojnika opali metak u leđa ili da pogine od indijanske strelice ili tomahawka, umro je kao

~~pas, priklan od Žutog Zuba – za-~~
ključi Alison.

Ispričao mu je i priču o Mary Lou i njenom zetu koji se odmetnuo ljutit što na njega nije prepisala ranč.

– Taj bandit mi zadaje muke, Morg! – reče on trpkim glasom. – Zato sam, ovaj...

– Hajde, istresi! Imaš nešto na umu, zar ne? – ponuka ga Smoky da nastavi.

Šerif kimne, ispije još jednu čašu žestokog pića, strese se kad mu je zagrijalo utrobu i nastavi:

– Baš sam dobio vijest da se potuca po ovom kraju! Sve bi bilo u redu da mogu računati na nečiju pomoć. Ljudi u ovom gradu gledaju samo svoja posla. Ja ih zbog toga ne osuđujem. Znaš, to je miran grad, pogotovo otkako sam ja šerif. Već me i pijanci izbjegavaju, osobito kockari, lopovi i drugi kršioczi zakona. Prati me, prijatelju, loš glas da sam brz na revolveru i na puški otkako sam uništio Brazosa i njegovu bandu.

– Znački, postao si slavan! – usklikne Smoky i počne se smijati. Onda se brzo uozbilji, pogleda ga u oči i upita: – Nisi mi sve ovo ispričao samo zato da podijeliš s nekim muke, a? Daj, reci što imaš na umu?

– Znaš, računao sam na tebe, stari moj! Otkako sam doznao da za tobom nije raspisana potjernica, stalno me kopka pomisao da bi ti mogao biti moj zamjenik. Čekaj! Nemoj odbiti moj prijedlog. Bili bismo dobar par, pogotovo sad kad mi treba prijatelj koji bi mi pomogao i koji bi mi čuvao leđa.

– Pretpostavljao sam da ćeš me to pitati, Jerry!

– Onda, što kažeš na moj prijedlog?

– Zar te mogu napustiti kad si u

nevolji? — odvrati Morgan i udari ga po ramenu.

Ispili su bocu do kraja, ali nisu bili pijani, ne toliko da Smoky Morgan ne bi za sucem mogao ponavljati zakletvu prije nego što je postao šerifov pomoćnik.

— Dakle, sad imamo zakon u rukama — reče Morg i zadovoljno počne brisati značku na prsima. Osjećao se radostan zbog toga što ima Rumenu Zoru i prijatelja kao što je Jerry Alison.

Možda bi sve ispalo drugačije da se u njihov život nije umiješala Rumena Zora, Mary Lou i njen zet Jones. Pa kad se to već dogodilo, bilo je sasvim sigurno da je njihov život krenuo drugim tokom. Onim kojim nisu željeli ni planirati.

Jerry Alison se kao šerif našao u ulozi čovjeka koji je silom prilika, riskirajući da ga zamrzi Betty Jones, morao štititi zakon. Morgan mu se našao pri ruci u nevolji, pa je to bila jedina svijetla točka u svim tim događajima.

Prijatelj na kojeg se možeš osloniti u tuđem gradu bio je velika prednost.

Razvoj događaja na »Potkovici« i u gradu bio je za šerifa velik izazov. Morao se dokazati, opravdati značku koju je nosio, možda i ubiti nekoga ako je trebalo i čuvati ugled koji je za kratko vrijeme stekao.

Međutim, kad bi razmišljao o svom dotadašnjem životu, morao je priznati da nije uradio ništa vrijedno i osobito. Potratio je najbolje godine života u vojsci, sudjelovao u mnogim bitkama i pokoljima, pa postao dio ove velike zemlje koja se krvavo pripremala za bolju i svjetliju budućnost.

Razmišljajući o Mary Lou, svrstavao ju je u žene koje su zajedno s muževima osvajale Divlji zapad. Za njih je u tim surovim vremenima i

život bio surov, bez vrednota koje bi imali u normalnim okolnostima.

Pomisao na tu izuzetnu ženu, koja je tako uspješno vodila ranč kao što je »Potkovica« i nosila se sa svim nedaćama, bila je za Alisona dio sna koji je nekad sanjao na vojničkoj postelji. Imati takvu ženu, ranč i čopor djece to je oduvijek želio, tomu je težio sve te godine koje su bile i bit će bremenite mnogim događajima.

Morganov boravak u gradu iskoristio je da bi ga upoznao s ljudima. Posjetili su nekoliko okolnih rančeva i farmi. Ispitivali su ljude da li su opazili Jonesovu bandu, ali im nitko nije mogao ništa pouzdano reći o njihovu kretanju.

Pomislio je da se udaljio s njegova područja, da je poslušao opomenu da će njihov sljedeći susret proći bez sentimentalnosti i obzira. No nešto mu je govorilo da se samo pritajio i da ga s te strane očekuju još mnoge nevolje.

I doista! Kad se spremao da tog dana sa Smokyjem posjeti »Potkovicu« i upozna Mary s pomoćnikom, bio je začuden kad je na vratima ugledao Pata Sestryja.

Nadzornik je imao mračan izgled. Jerry se s pravom upitao što ga nosi k njemu.

— Šerife — rekao je Pat promuklim glasom — došao sam... — Od žurbe je bio zadihan. Riječ mu je zastala u grlu a prsa su mu se nadimala poput mijeha. Onda je udahnuo punim plućima zrak i nastavio: — Došao sam, došao sam...

Opet je zastao opazivši da Jerry nije sam u kancelariji... Zastane u pola rečenice, razmišljajući da li je uputno da pred strancem ispriča zbog čega je došao.

— Govorite, Pat! Da vas upoznam: ovo je nadzornik na ranču

»Potkovica«, a ovo je moj pomoćnik Morgan.

Smoky se srdačno rukovao s krupnom ljuđinom, predstavio se, što učini i Pat, i sjeo na ponuđeni stolac.

– Nadzornice – ponudi ga Morgan – jeste li za čašu viskija? Sluđim da se nešto dogodilo jer ste uzbuđeni, pa mislim...

Pat Sestry kimne.

– Pa, ne bi bilo naodmet, gospođine Morgan!

Kad je ispio ponuđenu čašu, rukom obriše usta i zagleda se u Jerryja, koji je nestrpljivo čekao da čuje zbog čega je došao. Nadzornik ovlaži suhe usne i počne:

– Dašao sam vam javiti da je Bill ubijen! Tko ga je ubio nije mi jasno, jer su sinoć na ranču boravili Jackovi banditi. Baš sam se vratio s pašnjaka, htio sam prije oluje srediti neke stvari kad...

Počeo je opisivati kako se prišuljao prozoru, što je sve vidio i čuo, da bi na kraju zaključio:

– Mislio sam, šerife, da vam to moram javiti! Ta pogodba i ucjena moje gazdarice, to je zločin! Zamislite, ako ona ne donese taj novac, on će, on će...

Nije mogao završiti od uzbuđenja. Jerry pogleda Morgana, natoči Patu još jednu čašu viskija i počne ga ispitivati o pojedinostima. Kad je doznao ono što ga je zanimalo, reče:

– Dobro ste uradili, Pat! Koliko ja poznajem Mary Lou, ona mi to nikad ne bi rekla. Previše je ponosna da bi svojim problemima opterećivala druge, pa čak i šerifa. – Izrekao je to s trunkom gorčine, pogledao na sat i zamišljeno nastavio:

– Ako se pripremimo i napravimo dobar plan, mogli bismo Jonesa zaskočiti na spavanju. Što vi o tome mislite, nadzornice?

– Zato sam i došao k vama prije nego što Mary podigne novac iz banke – reče on zabrinutom glasom.

– A ti, Smoky?

Morgan je slušao razgovor i slagao se s njegovim mišljenjem da je to prilika za konačni obračun s bandom. Ali...

– Moramo to izvesti tako da budemo sasvim sigurni da ćemo ih uništiti. Ako to ne učinimo, ako Jones ili kako se već zove pobjegne, mogao bi provesti u djelo prijetnju. U tom slučaju ne bih rado bio u tvojoj koži, prijatelju.

– Imaš pravo – složio se Alison.

– No ima li tko dobar prijedlog?

Cijeli sat su razgovarali o tome, ocjenjivali planove, vagali ih i napokon prihvatili onaj koji je predložio Jerry.

– Dakle, na vama je, nadzornice, da skupite svoje ljude. Ako uspijemo privući se brvnari prije nego što nas opaze i ako ih opkolimo, učinili smo pola posla. Možemo li se prišuljati a da nas ne opaze?

Nadzornik je neko vrijeme razmišljao, onda kimne i reče:

– Mislim da se to može s južne strane! Taj je kraj pokriven oskudnom šumom. Iza nje se nalazi provalija u kojoj je, ako se sjećate, stradao dio stada nakon stampeda. Dakle, s te strane im je odsječen uzmak.

Jerry zadovoljno kimne, ustane, opase revolvere i dohvati pušku. To učini i Morgan. Na njemu se vidjelo uzbuđenje prije prve akcije u kojoj sudjeluje kao šerifov pomoćnik.

Da je bilo vremena, Jerry bi možda uspio i među građanima skupiti potjeru. No to bi potrajalo, a to sad i nije bilo važno jer je Pat imao više kauboja, od kojih mnogi dobro rukuju oružjem.

Da se ne sretnu s Mary Lou, za-

obidoše grad s druge strane. Jerry oćijeni da će im, bude li se sve odvijalo kako treba, biti dovoljna dva sata da završe pripreme.

Ovisilo je samo o Patu hoće li na vrijeme skupiti ljude.

Točno u podne Mary je morala predati novac.

Trebalo je bandu prije likvidirati kako Mary ne bi došla u opasnost da je zarobe.

* * *

Bila je sretna okolnost što je Pat poznavao taj kraj. Prečicom je odjahao po ljude. Njih je ostavio na brežuljku kraj Zloga kanjona, upozorivši ih neka se ondje sakriju i čekaju dok se ne vrati.

Iako je prošlo tek deset sati, sunce je ugodno grijalo. Poslije oluje prošle noći, koja je donijela svježinu i najavila skoru zimu, njegova toplina je godila.

— Pitam se — reče zamišljeno Morgan — jesmo li nešto propustili? Važna je svaka, pa i najmanja sitnica, da bismo uspjeli.

— Slažem se, stari moj! — kimnuo je Jerry. — No nadam se da će sve teći po planu. Mislim da banda još spava. Očito je da su iz kuće odnijeli sav viski. Poznavajući takve tipove, bančit će cijelu noć i tek pred jutro usnuti.

— To bi bilo odlično, ali...

— Što? Imaš li možda bolji plan?

— prekine ga šerif.

— Ma, ne! Znaš, kad ulaziš u ovu akciju, moraš biti general, hoću reći strateg, da bi sve predvidio — odvrati Smoky.

— Pa zar nismo bivši vojnici, a? Što znaš, prijatelju. Da nismo otišli iz armije, možda bismo danas-sutra bili generali!

Obojica se slatko nasmiješe. Trudili su se da taj smijeh bude prigušen, da ne odaju svoju prisutnost. Kad je malo kasnije zarzao Morga-

nov konj, Morgan prigušeno opsuje i stavi životinji ruku na njušku da bi ga utišao i umirio.

Uskoro se pojavio Pat, sjahao je, prišao im i rekao:

— Prikrao sam se brvnari! Sve je mirno. Čini se da još spavaju. Konji su im napolju. To znači da bismo ih sad mogli zaskočiti.

Šerif zadovoljno kimne, pogleda nadzornika i primijeti:

— Nadam se da ste poslali čovjeka da presretne i zaustavi Mary.

— Poslao sam, šerife! Onda? Idemo li?!

Krenuše jedan iza drugog do ruba kanjona, zatim do provalije i zaustaviše se na platou, pa sidoše do rijetkog šumarka.

Ondje su stali. Pat je poslao ljude da opkole brvnaru. Nju još nisu opazili, ali su čuli rzanje konja u dolini.

Čekanje se oteglo. Pomicali su se polako do ruba litice. Predvođeni Patom, pazili su da se kreću tiho i nezapaženo sve dok nisu došli na puškomet od kolibe.

Izlagati ljude smrtnoj opasnosti ukoliko bandu ne zaskoče na spavanju nije bilo vrijedno novca, premda su posrijedi bili interesi Mary Lou.

Trebalo im je dosta vremena dok nisu stigli do polaznih položaja. Napokon su ugledali brvnaru. Smjestila se jednim dijelom ispod litice, a drugim se dodirivala ruba šume.

— Dva samm čovjeka poslao na plato iznad brvnare, dva se moraju prišuljati šumom — objasni mu Pat prigušenim glasom.

Jerry kimne, zaustavi Morgana koji je krenuo naprijed da zauzme bolji položaj, namještajući pušku na rub stijene.

— Ostani tu, Morg! — naredi mu i obriše ruke koje su se odjednom počele znojiti.

Na Patovu licu ukazaše se krupne graške znoja.

Sve se odvijalo po planu, ali bi možda bilo dobro da se brvnari približe što više. Jerry upita nadzornika što misli o tome. On slegne ramenima i reče:

– Da pokušamo!

Od eventualnih pogleda iz brvnare skrivalo ih je raslinje. Među njima se nalazila i poneka odbačena gromada kamenja. Koristili su se svim zaklonima da bi došli što bliže.

Onda su zastali. Jerry pogleda na sat. Ako je bilo dogovoreno da Mary preda novac u podne, onda je preostalo još malo vremena do konačnog obračuna. Napeto su promatrali brvnaru. Konji su mirno pasli i branili se od muha. Onda se iznutra začuše glasovi. Nakon toga se otvoriše vrata.

Neki bradonja, zijevajući i teturajući, pode pod strenu da se pomokri. Iza njega se pojavi i drugi...

– Tu su! – olakšano uzdahne Jerry čekajući da se pojavi Jack Jones.

Bilo je dogovoreno da šerif pozove bandu na predaju kad zauzmu odgovarajući položaj. Ako to ne prihvate, slijedit će pucnjava...

Minute su sporo prolazile. Svi su bili napeti do krajnjih granica. Kad se malo kasnije pojavio Jack Jones, šerif opali metak.

Odjeknuo je poput groma, prenerazio bandu, pogotovo kad je Alison gromkim glasom povikao:

– Jones! Predajte se! Opoljeni ste!

Možda bi se banditi i predali da nije bilo njega. Možda bi to učinili jer su se našli na otvorenom, ali se odjednom začulo kako se lomi prozorsko staklo i odjekuje brza pucnjava.

Javio se treći bandit.

Bio je to znak za obračun!

Razlegla se gromoglasna pucnjava. Meci su zviždali oko brvnare, razbacivali trijeske.

Jedan pogodi bandita što se neoprezno pomolio iz zaklona da ude u brvnaru po oružje. On bolno jaukne, zaglavinja, padne i ostane nepomičan.

– Jedan manje! – zadovoljno će Pat.

Pucali su kao ludi, ne birajući mete, nastojeći da ih opamete i prisile da podignu ruke.

Iz brvnare se javljala samo jedna puška, a dva su se bandita sakrila i pritajila, pokušavajući pronaći izlaz iz klopke i pobjeći. U tom trenutku, kad se Jerry bojao da bi Jones mogao pobjeći, onaj bandit što je s njim izišao iz brvnare izide iz zaklona i poviče:

– Predajem se! Ne pucajte!

Jack Jones se pritajio. Da li je ranjen, možda i mrtav, to nisu znali. Trebalo je ušutkati bandita u brvnari i čekati da se približi prozoru koji je bio skrenut njihovoj strani.

Za onog što je stajao podignutih ruku, nisu imali vremena.

Jerry je čekao da bandit zapuca s te strane. Uperio je cijev puške prema prozoru i strpljivo čekao.

Pucnjava je i dalje trajala.

Meci su kršili i lomili sve ispred sebe. Nijedan, a upućeno ih je stotinjak, nije pogodio trećeg bandita. On je i dalje uzvraćao vatrom... Napokon je ipak učinio ono što je šerif očekivao.

Dovukao se do prozora da bi na toj strani uzvratio vatru i eventualno pomogao Jonesu da se vrati u brvnaru, ili da barem zauzme sigurniji zaklon.

Čuli su ga kako viče:

– Šefe! Ulazite! Šefe, gdje ste? Evo, bacit ću vam oružje!

I doista! Kroz prozor proleti opasac s revolverom, zatim još jedan

redenik i puška. Jerry zaustavi dah i pomisli da će ugledati Jonesa. Uzalud! Jones nije pošao po oružje.

Njegova cijev se pomakne opet prema prozoru, prema cijevi iz koje se pucalo. Pažljivo nanišani i opali nekoliko puta u isti cilj.

Iznutra se začuje urlik bola. Zatim sve utihne...

Utihne i pucnjava sa svih strana. Kao po dogovoru, shvatiše da je prestao posljednji otpor.

Polako i oprezno počеше se sa svih strana približavati brvnari.

* * *

Kad je započela pucnjava, Jones se sakrio iza brvnare, dovukao se ispod litice, gdje je bio zaštićen od metaka i odatle pratio razvoj događaja. Proklinjao je neopreznost i noćasnje lumpanje, koje ih je uspavalo. To im se sad osvetilo. Sjetivši se Mary Lou i izdaje, škripio je zubima, prigušeno je psovao prijeteći strašnom osvetom.

Bio je bez oružja i bez konja, u nemogućnosti da pobjegne, svjestan da su opkoljeni. Preostalo mu je da se pritaji i pokuša izvući iz klopke.

Puzao je centimetar po centimetar koristeći se žbunjem koje ga je sakrivalo, držeći se grmova vrijeska i trave, udaljavajući se pomalo s opasnih mjesta. Kad je izišao iz usjekline, odjednom je opazio Mary Lou.

Stajala je kraj nekoga žgoljavoga kauboja, nešto je vikala i pokušala ga se osloboditi. On ju je u nešto uvjeravao, svadao se s njom, ali ona nije popuštala. Doduše, Jones nije čuo o čemu govore, ali je odmah shvatio da je to prilika koja ga je mogla izvući s ovoga krvavog poprišta.

Počeo im se polako prikradati, kako bi iskoristio njihovu nepažnju. Zaključio je da je šerif nekako doznao za njihovo skrovište, ali se

još nadao da će, ako likvidira tog kauboja, imati Mary u vlasti i osvetiti se za sve što mu je učinila.

Ali kako da napadne naoružanoga kauboja?

Odjednom je pod rukom osjetio poveći kamen. Od njih ga je dijelilo grmlje. Kad je već čuo povike Mary Lou da je pusti, stao je na noge i iz sve snage udario momka kamenom po glavi.

Prigušeno jeknuvši kauboj padne na zemlju, a Jones se ustremi na Mary.

— Ti, stara, olinjala droljo! — zareži s mržnjom i podigne kamen. Osjetio je želju da je ubije kao zmiju, ali se naglo predomislio. Uživao je u njenom iznenađenju i strahu. Uhvativši je za ruke, stegnuvši je kao kliještima, unese joj se u lice i zareži:

— Sad ćeš mi za sve platiti!

Bila je iznenađena i stajala je blijeda, stisnutih usana, ali nije se prestrašila. Prezirno ga je odmjerila i prosiktala:

— Gade! Ako me i ubiješ, nećeš se izvući iz klopke. Šerif će te već uhvatiti! A onda ćeš, dragi zete, visiti i služiti kao hrana lešinari-ma.

Držeći joj ruke na leđima, gurao ju je prema konju, u namjeri da brzo uzjaše i pobjegne iz doline. Ogleđavao se kao zvijer i opsovao kad ga konj nije poslušao. Napokon je uspio uzjahati, a uzjahala je i Mary. Morao ju je držati samo jednom rukom. Ona je to shvatila i odlučila iskoristiti. Najprije se pritajila kao da se pokorila sudbini. Da bi još više popustila njegova pažnja, rekla je:

— U bisagama je novac! Nisam te izdala, ali mi je drago što je šerif likvidirao tvoju bandu! Zbog Betty i tvoje djece, gade! Bježi! Bježi dok još ima vremena!

— Lažeš!

Nije je poslušao, ali je znatiželja

bila jača od opreznosti. Otvorio je bisage i ugledao novac. Počne ga objema rukama trpati u njedra, dršćući od gramzivosti.

Objema rukama udarila ga je u leđa, i on je izgubio ravnotežu i pao s konja. Ona tada mamuzne životinju koja je ponese s njegova domaćaja.

Kad je bila dovoljno daleko, ugleda ga kako joj prijeti šakom, zatim se baca na kaubojeva konja kojeg je zaboravila potjerati i gubi se prema Zlom kanjonu.

Ubrzo se iza njega pojavila skupina kaubojica koju je predvodio šerif.

Jack Jones se već uspeo na plato Zloga kanjona, bjesomučno je mamuzao konja da što prije pobjegne iz opasnog područja, strahujući da će ga u tome zaustaviti metak.

Gonio ga je Jerry Alison! U ruci je držao pištolj, ali nije pucao jer je shvatio da je bandit nenaoružan. To mu je davalo hrabrosti u očajničkom pokušaju da se spasi...

Razmak između njega i šerifa se smanjivao. Alison još nije pucao premda je to mogao učiniti.

Ovu paklensku jurnjavu šerifovi prijatelji su promatrali kao da se odigrava zadnji čin drame. I bilo je tako, jer se Jones našao tamo gdje nije želio.

Iza njega se nalazio šerif, ispred njega duboka provalija.

— Sad te imam, gade! — urlao je Jerry slavodobitno.

Više nije gonio konja, još nije pucao. Konja je tjerao polako, jer je bandit zastao na rubu ponora shvativši da je izgubljen.

Pobjegao je iz jedne, a našao se u drugoj klopki! Preostalo mu je samo da okrene konja i podigne ruke, te da se preda. Ili da se baci u ponor!

— Nećeš me dobiti, šerife! — zaurlao je iz svega glasa.

Čekao je da mu se Jerry što više

približi, pa da na njega netjera konja, da se baci na njega i pokuša ga savladati, oteti mu oružje i zapucati po onima koji su ga slijedili.

— Uskoro ćeš visiti, Jones! — govorio mu je šerif, ali se držao na pristojnoj udaljenosti. Tjerao ga je da skoči u ponor ili da se preda.

Da može pogledati u lice Betty Jones i reći joj: »gospodo nisam ja ubio vašem muža. Sam je odlučio...«

Međutim, Jones se nije predavao. Lice mu je bilo prljavo, orošeno krupnim graškama znoja. U jednom trenutku izvadio je iz njedara novac i počeo ga bacati pred šerifove noge.

— Uzmi taj novac, šerife! Evo, uzmi ga! Meni ne treba.

Nadao se da će to odvratiti Jerryjevu pažnju.

No nije poznavao Jerryja Alisona. Umjesto da sjaše, da ga pokupi i spriječi da ga ne raznese vjetar, on je stajao poput kipa i gledao Jonesa ravno u oči.

— Predaj se, Jones!

Odjednom je bandit začuo da s lijeve i desne strane stiže potjera. Zaključio je to po glasovima, kotrljanju kamenja i rzanju konja.

Osjetio je to i njegov konj. Polako, korak po korak, i to natraške, približavao se ponoru.

Odjeonom se začuo Maryn povik:

— Pusti ga, Jerry! Neka mu sude!

Šerifa iznenadi njen glas. Zastane i pogleda Jonesova konja. Njegove su stražnje noge već dosegle rub ponora.

Jack Jones je napokon digao ruke, ali njegov povik: »Predajem...!« — ostade u zraku.

Konj izgubi ravnotežu, zatim se uz bolno i prestrašeno njištanje surva u kanjon i povuče sa sobom banditskog vođu.

Zrakom je još odjekivao njegov samrtnički krik.

Jerry Alison polako pride rubu

ponora i ugleda Jacka Jonesa kako beživotno, kao lutka, leži na kame-
nju.

Okrenuo je konja i vratio se pog-
nute glave.

– Možda je tako najbolje, Jerry!

– čuo je kao kroz san glas Mary
Lou.

– To je i zaslužio! – rekao je
Morgan.

Jerryja to nije zanimalo. Nešto je
nesuvislo rekao i pojahao prema
dolini. Kad je stigao u preriju, brže
potjera konja. Poželi da ga odnese
što dalje, da zaboravi ono što se do-
godilo i da dobro razmisli nije li
ipak kriv za smrt Jacka Jonesa.

* * *

Sve je bilo gotovo!

Pa ipak, Jerry Alison nije bio za-
dovoljan ni ponosan na ono što je
učinio. Osjećao je grižnju savjesti.
To je značilo samo jedno: nije on za
šerifa. Previše uzima k srcu doga-
đaje, kao što je to bio slučaj s Jac-
kom Jonesom. Da bi opravdao zna-
čku koju je nosio, morao je katkad
biti i krut i neumoljiv.

Njega su, međutim, takvi događa-
ji pogadali. Pogotovo ovaj, kad ni
sam nije znao kako će pred oči Bet-
ty Jones.

Zato je odjurio u grad da bi bio
sam i o svemu razmislio.

Mary Lou je tada upoznala Mor-
gana. Dopadao joj se Jerryjev po-
moćnik. Bio je ljubazan, otvoren,
bez dlake na jeziku.

– Zašto je odjahao u grad? – pi-
tala ga.

Željela je da Jerry ostane, da mu
se ispriča što nije imala hrabrosti
da mu kaže o pogodbi koju je sklo-
pila sa zetom.

– On je katkad čudan, gospodo!

– pokušao ga opravdati prijatelj.

Još nije znala tko je šerifa obavi-
jestio o mjestu gdje je trebala pre-
dati otkupninu. Onda je pogledala
Pata i opazila kako je sagnuo glavu

i pogledao u zemlju. Nije ga ništa
pitala, ali je nadzornik ipak rekao:

– Morao sam to učiniti, gazdari-
ce! Bilo mi je žao da zbog toga gada
ispaštate. Nemojte se ljutiti!

Sjetno se nasmiješila. Umjesto da
ga prekori, ona pogleda kauboje i
mirno reče:

– Momci! Vratimo se na ranč da
starog Billa otpratimo na vječni po-
činak.

Krenuli su za njom pognutih gla-
va, ali ponosni što su joj dokazali
privrženost.

* * *

Na groblju se osim osoblja s ran-
ča »Potkovica« našao i velik broj
građana. Svi su cijenili starca i po-
znawali ga kao poštenoga i hrabrog
čovjeka.

Pošto su već svi otišli s groblja,
Jerry je kraj groba ostao s Mary.
Stajala je tužna, pognute glave. Za-
tim se okrenula i njen pogled je za
trenutak potražio Jerryjeve oči.
Pročitala je u njima neku tugu i
osjećaj krivnje.

Možda je naslutila što se događa
u šerifovoj duši.

– Da li ste znali, šerife, tko je
ubio starca? – upita tihim glasom,
jer je osjetila potrebu da ga o tome
obavijesti.

Jerry Alison odmahne glavom.

– Ubio ga je moj zet! Onaj gad!
– reče i pođe s groblja.

Sad, kad je sve bilo gotovo, očeki-
vala je da će se Jerry prema njoj
drugačije ophoditi. Pomislila je da
mu nije samo prijateljica već i ne-
što drugo. Sad je iz njega izbijala
hladnoća koja ju je teško pogodila.

Dopratio ju je do kočije, pružio
joj ruku i pomogao joj da se popne
i zadržao njenu ruku u svojoj. Na
dlanu je osjećao njenu toplinu.
Odjednom se ispuni nježnošću.

– Mary! – reče drhtavim gla-
som. – Kad malo dodem k sebi i

predam ovu prokletu značku, posjetit ću vas na »Potkovici«.

Ona kimne i tiho, s nekom bolnom nadom u glasu, upita:

– Kad će to biti, Jerry?

Nasmiješio se krajiškom usana i to u njoj probudi nadu.

– Uskoro! Uskoro ću doći, Mary!

Odjednom je osjetila golemo olakšanje. Možda će ipak biti onako kako želi.

* * *

Dok je jahao gradom, građani su ga pozdravljali i skidali šešire. Bio je to znak poštovanja i priznanja za ono što je učinio, zbog čega se nije nimalo ponosio.

Promatrao je sve to drugim očima. Kad je stigao u kancelariju, Smoky se već nalazio kod vrata. Otvorio ih je i huknuo:

– Mislio sam da će te Mary odvesti na ranč i da te više nikad neće pustiti.

Nije se uvrijedio na te riječi. Pošao je prema stolu na kojem se presijavala boca viskija i ispio nekoliko gutljaja. Osjetio se bolje. Sjeo je i pogledao Morgana.

– Ne znam, Smoky, što ti misliš o tome, ali ću ja danas predati značku! Nisam ti ja za ovaj posao...

– Hej! Kako to misliš, Jerry? Do vraga! Ovo je miran grad i ovdje bi mogao dočekati starost...

– Ili metak u leđa – gorkim će glasom Jerry.

Smoky kimne.

– Da, možda imaš pravo! A što misliš o tome da kupimo ranč i da postanemo ortaci?

Šerif zavrti tužno glavom. Zatim slegne ramenima i reče:

– Za ranč treba novac. A ja ti, osim 300 dolara, nema više ni centa. Zacijelo će tako biti cijelog života, a možda i gore.

Smoky osjeti gorčinu u njegovu glasu.

– Što veliš? A otkupnina za ban-

dite koje smo ucmkali?

– Ne! Neću taj novac, stari! Prvo, ja nijednog nisam ubio i...

– Jedan se predao i on pripada tebi i zakonu – prekine ga pomoćnik.

– Da. Predao se da bi visio. Pogledao sam potjernice. Počinio je mnogo zla.

– Kažeš, nema novca da zajednički kupimo ranč?

– odjednom upita Morgan sa zagonetnim smiješkom na usnama, čupkajući uho.

– Čuo si! Nemam.

– Odbacuješ šerifsku značku, nemaš novca da kupiš ranč. Kako ćeš živjeti?

Jerry Alison slegne ramenima i mahne neodređeno rukom.

– Naći će se već nešto, stari moj! Veliki je Zapad.

– Da, da... velik je Zapad – mrmljao je zamišljeno Smoky, a onda ustao i pošao prema vješalici gdje su bile bisage. Čepkao je po njihovoj unutrašnjosti, a zatim izvadio zavežljaj i vratio se stolu.

– Što kažeš na ovo, prijatelju? – reče slavodobitno i razmota zavežljaj.

Pred Alisonovim očima bljesnuše zlatni grumenčići. Presijavali se na suncu. Kad je vidio koliko se Jerry iznenadio, njegov prijatelj se počne smijati.

– Evo novca za ranč, stari moj!

– Otkud ti to? – namršteno upita Alison.

– To je, prijatelju, vjenčani dar Rumene Zore. Što? Ne vjeruješ?

Zatim mu ispriča kako je došao do zlata.

Na Alisonovu licu, koje se sve više širilo u osmijeh, pročita da se raduje što će barem Smoky kupiti ranč.

– Pa, stari moj, želim tebi i Rumenoj Zori mnogo sreće na vašem ranču.

POZIVAMO VAS U VELIKI LOV
NA ALBUME SA SAMOLJEPIVIM SLIČICAMA

alan ford

GRUPA
T.N.T.

TKO PRIJE – TAJ DOBIJE
SUPERNAGRADE U SUPERNATJEČAJU
ALBUMOM DO AUTOMOBILA
FIAT 126 P
I DRUGIH VRIJEDNIH NAGRADA
KAKO?

POTRAŽITE JOŠ DANAS
ALBUM SA SAMOLJEPIVIM SLIČICAMA

alan ford

POPUNITE GA SLIČICAMA I POŠALJITE
REDAKCIJI AKO STE PRVI AUTOMOBIL JE
VAŠ

– Kako to misliš, Jerry? – osmijeh se zaledi na Smokyjevom licu.
– Zar nećemo zajedno? Ili ti, možda, imaš druge planove? Oh, da! Oženit ćeš se s Mary i s njom ćeš dobiti ranč! Baš sam glup.

Jerry zavrti glavom.

– Griješiš. Ona je prebogata da bi zavoljela nekadašnjeg vojnika.

Tek što je to izrekao, na njihovo veliko iznenađenje na vratima se pojavila Mary Lou. Ušla je odlučnim korakom, prišla stolu, natočila čašu viskija i ispila ga na dušak.

– Ovog sam časa otpratila Betty tetki u Elk City. Zadržat će se tamo dok ne preboli muža. Ne znam kako ću s Patom otjerati stoku na prodaju osim ako...

Pogledala je šerifa, a zatim Morgana. Smoky, shvativši da je suvišan, polako pođe prema izlazu. U prolazu namigne prijatelju pa se značajno nakašlja.

– Dakle, ne znam kako ću taj posao privesti kraju – ponovi Mary i upitno ga pogleda.

Jerry Alison zadršće i krv mu udari u lice.

– Pa, ako dozvolite ja bih... – promrmlja.

Nije izrekao do kraja jer ga je Mary Lou naglo zagrlila, naslonila glavu na njegovu rame i prošaptala:

– Ti, ti, glupa vojničino! Zar ne vidiš da te volim!

Jerry nije vjerovao onome što je čuo. Osjetio je blagu drhtavicu, uzbuđenje koje dotad nije doživio. Snažno ju je zagrlio.

– Volim te, Mary – reče. – Zavolio sam te onog trenutka kad sam te ugledao!

Stajali su zagrljeni, sjedinjeni i sretni.

Jerry Alison je našao smisao života!

PONEDJELJAK JE DAN ZA

TOP
TJEDNIK
ODABRANIH
PRILOGA

TJEDNIK ODABRANIH PRILOGA

U PRIPREMI:

Leo P. Kelley
ZAKLETI OSVETNIK

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 9.360 d, a za šest mjeseci 4.680 d. U cijenu je uračunat i pretplatnički popust. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa: NIŠPRO »Vjesnik«, Interna banka, Zagreb, broj 30101-833-2052, za »LASO«.

Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DM 33,00, ASCH 234,00, SFR 27,00, HFL 37,00, SKR 116,00, FF 109,00, US\$ 17,00 (avionom US\$ 20,20), C\$ 24,00 (avionom C\$ 28,30), Australia £ 12,00 (avionom £ 15,00).

Uplata na devizni račun 30101-620-16-25731-3252051 kod Udružene banke Hrvatske, Zagrebačka banka, Zagreb (za »Laso«, izdanje OOUR-a IRI).

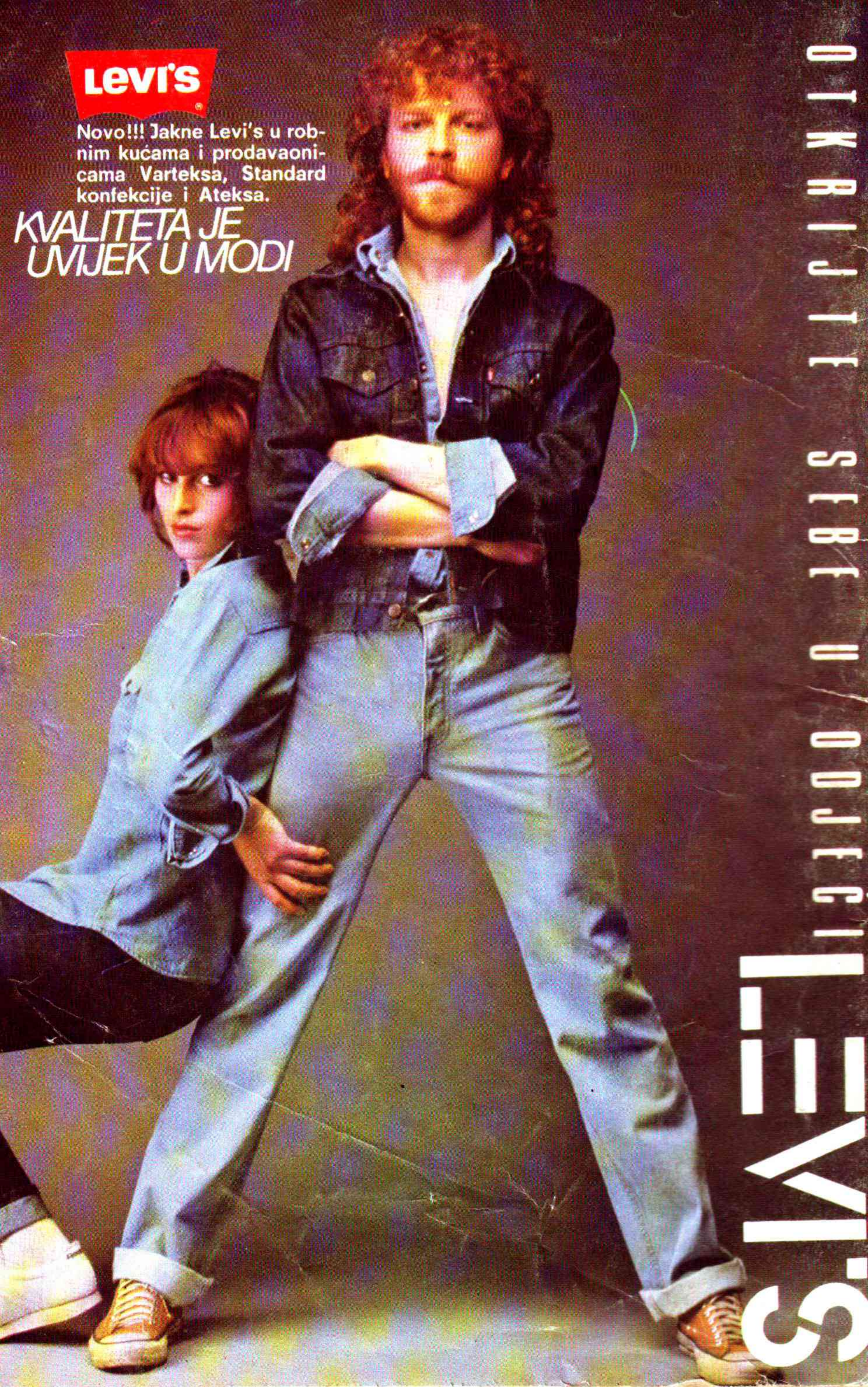
Ekonomska propaganda: »Vjesnik«, Agencija za marketing, Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6.

Zadnja kolor stranica 75.000 d, c/b stranica 50.000 d. Oslobođeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26. XI. 1973. Rukopisi se ne vraćaju.

Levi's

Novo!!! Jakne Levi's u rob-
nim kućama i prodavaoni-
cama Varteksa, Standard
konfekcije i Atekse.

**KVALITETA JE
UVIJEK U MODI**

OTKRIJTE SEBE U OOOJECI

Levi's